

Jihočeská fakulta v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Obor: Rehabilitační – psychosociální péče o postižené

děti, dospělé a staré osoby

**Postoj svobodných mladých žen a mužů s homosexuální orientací
k registrovanému partnerství**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

2009

Autor:

Mgr. Veronika Kubelová

Bc. Lucie

Babková

Abstrakt

V mé diplomové práci jsem se zabývala otázkou homosexuality, konkrétně postoji žen a mužů s homosexuální orientací k registrovanému partnerství. Práce je rozdělena do dvou částí. První část je teoretická a druhou část tvoří výzkum. V první teoretické části jsem se zabývala pojmem homosexualita, postoj k homosexualitě od minulosti do současnosti z hlediska lékařského, společenského i z hlediska víry. Zabývala jsem se základními pojmy, které se týkají homosexuality. Co je coming out, jak probíhá, homosexuální identifikace, homosexuální chování, rozdíl homosexuality u mužů a žen, atd.. V neposlední řadě jsem se zabývala otázkou politicko – legislativní. Jednalo se o problematiku diskriminace, o problematiku postoje k zákonu o registrovaném partnerství a z toho vyplývajícího práva na založení rodiny.

Výzkumnou část jsem prováděla za pomoci dotazníků s 23 uzavřenými otázkami a jednou polootevřenou otázkou. Bylo vyhotoveno 100 dotazníků, které byly rozdány ženám a mužům s odlišnou sexuální orientací v Jihočeském kraji. Výzkum probíhal převážně za pomoci jihočeské Lambdy. Vyplněných dotazníků se mi vrátilo 73 a s tímto vzorkem jsem pracovala ve výzkumné části diplomové práce. Odpovědi na otázky sestavené v dotazníku mi měly pomoci potvrdit či vyvrátit mé stanovené hypotézy.

První hypotéza – Mladá generace s homosexuální orientací zaujímá více pozitivní než negativní postoj k registrovanému partnerství.

Druhá hypotéza – Mladá generace s homosexuální orientací se cítí být diskriminována heterosexuální společností.

Na základě odpovědí z dotazníků lze konstatovat, že se mi ani jedna z mých uvedených hypotéz nepotvrdila. Mladí homosexuální lidé nezaujímají pozitivní postoj k registrovanému partnerství. Převážná část respondentů vypověděla, že vidí určité nedostatky v zákoně a to jak v oblasti právní tak i v oblasti sociální. Z těchto důvodů většina dotázaných nevyužívá možnosti registrovaného partnerství a po dobu platnosti zákona o registrovaném partnerství nezaznamenala žádné změny týkající se jejich života s ohledem na jejich odlišnou sexuální orientaci.

Druhá hypotéza, zda mladá generace s homosexuální orientací se cítí být diskriminována heterosexuální společností, se mi také nepotvrdila.

Z vyhodnocení výsledků vyplývá, že převážná část homosexuálů se s diskriminací nikdy nesešla ať již v zaměstnání, ve společnosti nebo ve zdravotnictví. A pokud se již setkala, týkala se převážně mužů, kteří byli ve většině případů vystaveni verbálním útokům. Je ale nutno poukázat na skutečnost, že vyvrácení této hypotézy může být ovlivněno i tím, že určité procento respondentů, kteří uvedli, že se s diskriminací nikdy nesešli, svoji odlišnou sexuální orientaci před společností i před svými blízkými tají.

Abstrakt

In my diploma thesis, I dealt with the question of homosexuality, especially with the attitude of homosexual men and women to registered partnership. The diploma thesis is divided into two parts. The first part is theoretical, the other one comprises my research. In the first, theoretical part, I was concerned with the concept of homosexuality from the past to the present days, with the attitude to it from the medical and social points of view, and from the standpoint of faith. I dealt with the fundamental concepts relevant to homosexuality – coming out, the way of its progress, the homosexual identification, behaviour, the differences between homosexuality in men and women etc. Last but not least, I focused on the political and legislative aspects, such as the questions of discrimination, the attitude to the Registered Partnership Act and the resulting rights to start a family.

To carry out the research part I used questionnaires with 23 closed and 1 semi-closed questions. 100 questionnaires were handed out to men and women with a different sexual orientation in the Region of South Bohemia. The research proceeded predominantly with the help of the South Bohemian Lambda. I was given back 73 completed questionnaires, and I worked with this sample in the research part of my dissertation. The responses to the questions drawn up in the answer sheet were to help me to confirm or refute my hypotheses.

The first hypothesis: The young generation with homosexual orientation more often take a positive than a negative attitude to registered partnership.

The second hypothesis: The young generation with homosexual orientation feel discriminated by the heterosexual society.

On the basis of the responses obtained from questionnaires we can assume that neither of my hypotheses was confirmed. Young homosexual people do not have a positive attitude to the registered partnership. The vast majority of the respondents answered that they found certain drawbacks in the law, both in the legal and social fields. For these reasons the majority of the interviewed people do not use the possibility of registered partnership, and during the period of the Registered Partnership

Act they have not noticed any changes related to their life with regard to their sexual orientation.

The second hypothesis concerning young homosexual people who feel discriminated by heterosexual society was not confirmed either.

The evaluation of the results shows that the majority of homosexuals have never met with discrimination either in employment, society or in health service. And if they have, the discrimination was related largely to men who were mostly exposed to verbal attacks. But it is necessary to point out that the refutation of this hypothesis can be affected by the fact that a certain percentage of respondents who said that they had never met with any discrimination, they have not admitted their different sexual orientation in public or in front of close friends.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Postoj svobodných mladých žen a mužů s homosexuální orientací k registrovanému partnerství“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích

dne: .....

podpis:

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce Mgr. Veronice Kubelové za odborné vedení a cenné rady. Ráda bych poděkovala také všem, kteří mi v průběhu psaní mé diplomové práce pomohli svými cennými radami a zkušenostmi.

OBSAH

OBSAH	8
ÚVOD	10
1. SOUČASNÝ STAV	12
1.1 HOMOSEXUALITA A POJMY	12
1.1.1 <i>Homosexualita</i>	12
1.1.2 <i>Bisexualita</i>	13
1.1.3 <i>Transsexualita</i>	14
1.1.4 <i>Transvetitismus</i>	14
1.1.5 <i>Transgender</i>	14
1.1.6 <i>Intersexualita</i>	14
1.2 ČASOVÉ PROMĚNY V POJETÍ HOMOSEXUALITY	14
1.2.1. <i>Historický vývoj z pohledu vědy</i>	15
1.2.2 <i>Vývoj postoje k homosexualitě u nás</i>	17
1.3 HOMOSEXUALITA A VÍRA	18
1.3.1 <i>Islám</i>	19
1.3.2 <i>Židovství</i>	20
1.3.3 <i>Budhismus, Hinduismus</i>	20
1.3.4 <i>Křesťanství</i>	21
1.4 HOMOSEXUÁLNÍ MENŠINA	22
1.4.1 <i>Medicínský pohled na homosexualitu</i>	22
1.4.2 <i>Kdo je gay?</i>	24
1.4.2.1 <i>Homosexuální chování</i>	25
1.4.2.2 <i>Homosexuální identifikace</i>	25
1.4.3 <i>Coming out</i>	25
1.4.3.1 <i>Jednotlivé fáze coming outu</i>	26
1.4.4 <i>Muži a homosexualita</i>	27
1.4.5 <i>Ženy a homosexualita</i>	28
1.4.6 <i>Homosexualita a promiskuita</i>	29
1.5 POLITICKO – LEGISLATIVNÍ ROVINA	31
1.5.1 <i>Homofobie</i>	31
1.5.1 <i>Menšina a diskriminace</i>	32
1.5.2 <i>Trestní právo</i>	34
1.6 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ	35
1.6.1 <i>Vývoj postoje k registrovaném partnerství v České republice</i>	35
1.6.2 <i>Vývoj postoje registrovaného partnerství ve světě</i>	36
1.6.3 <i>Nynější postoj k registrovanému partnerství a manželství</i>	37
1.7 RODINNÉ PRÁVO	40
1.7.1 <i>Tradiční rodina</i>	40
1.7.2 <i>Homosexuální rodiče a děti</i>	40
1.7.3 <i>Individuální a společná adopce</i>	42
1.7.4 <i>Právo adopce dítěte partnera/partnerky</i>	42
1.7.5 <i>Pěstounská péče</i>	43
1.7.6 <i>Umělé oplodnění</i>	43
2. CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	44
2.1 CÍLE VÝZKUMNÉ PRÁCE	44
2.2.HYPOTÉZY	44
3. METODIKA	45
3.1 POUŽITÁ METODA	45
3.2 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU	45

4. VÝSLEDKY	46
5. DISKUZE	70
6. ZÁVĚR	78
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
8. KLÍČOVÁ SLOVA.....	84
9. SEZNAM PŘÍLOH.....	85

Úvod

Tolik lidí mezi námi už neví, kdo jsou. Doopravdy. Ve skutečnosti, homosexualita je velká otázka, která se dotýká tolika z nás a tolik z nás trápí! Tolik z vás ji žije.

Z knihy „Homosexuální“, Daniel Ange

Homosexualita jako společenský jev existuje od nepaměti. I přes nedostatek informací, považujeme za velmi pravděpodobné, že lidé udržovali homosexuální styky několik století před počátkem našeho letopočtu a určité procento homosexuálů žilo ve všech dobách. Ještě do 90. let byla homosexualita obecně v České republice považována za nemoc. Ale časy se mění, lidé a jejich názory také. Ale je tomu opravdu tak?

Stále se objevují hlasy, zda je homosexualita normální. Zda je normální, když by dva homosexuální lidé rádi žili ve společné domácnosti a chtěli by využívat stejných práv, jako mají manželské dvojice. Ale co je vůbec normální? Můžeme na homosexualitu pohlížet z hlediska normy ideálu, což je všeobecná představa o tom, jak by měl vypadat ideální člověk, jaký by měl být. Ale i z pohledu normy funkční. Zda homosexualita může splňovat všechny úlohy sexuality. Homosexualita není přeci otázkou volby, jedná se od počátku o citový model, který se vyvíjí spolu s dospívajícím dítětem. Jedná se o změnu sexuálního chování. I v případech, kdy lidé homosexualitu přijali, považují jí často za něco nemorálního, neslušného, co by mělo zůstat skryto a ne veřejně prezentováno. Někteří jedinci ji dokonce považují za nemoc, která by se měla léčit.

V dnešní době díky medializaci informovanost o homosexualitě oproti minulosti velmi pokročila. Objevují se články a diskuze o homosexuálech, o jejich problémech, o jejich životě. Ale i přesto mám pocit, že velká část občanů má stále negativní postoj k této menšině. Určitá část homosexuální menšiny i dnes svoji orientaci před společnostmi, dokonce i před svou rodinou, tají. Nabízí se nám otázka proč? Mají strach před nepochopením, před tím, že by kvůli své sexuální orientaci mohli být diskriminováni?

Registrované partnerství se stalo jakýmsi prvním krokem k uznání práv homosexuálů i když podmínky registrovaného partnerství se nedají srovnat s podmínkami uzavření manželství. Registrované partnerství se nalézá někde na půli cesty mezi stavem „nesezdaného soužití“ a manželství.

Homosexualita vyvolává mnoho otázek na které neexistují jasné odpovědi. Je správné, že lidé s homosexuální orientací mají právo na uzavření registrovaného partnerství? Mají právo na to, aby mohli vychovávat děti? Jaký postoj zaujímá především mladá generace s homosexuální orientací k registrovanému partnerství? Cítí se mladá generace s homosexuální orientací diskriminována heterosexuální společností? Cílem mé diplomové práce bylo na základě kvantitativního výzkumu na tyto otázky odpovědět.

1. Současný stav

1.1 Homosexualita a pojmy

1.1.1 Homosexualita

Pojem homosexualita (z řečtiny homos = stejné, z latiny sexus = pohlaví), tedy stejnopohlavnost nebyl ještě v polovině 19. století znám. (34)

„Do odborného jazyka jej zavedl maďarský psychiatr Karoly Benkert kolem roku 1869 a to jako neutrální substituci za pejorativní pojmy typu „sodomie“ nebo „pederastie“. Podobnými motivy byl veden německý autor Karl Ulrich, který v roce 1862 uvedl ve stejném významu pojem „urning“ pro homosexuálního muže a „urnining“ pro homosexuální ženu. Pojem „homosexualita“ a „homosexuální“ později jednoznačně převážil v obecné mluvě i v odborné literatuře. Také zásluhou Richardu von Krafft-Edbinga a Magnáše Hirschfelda, kteří tento termín popularizovali.“ (60, s. 120)

Různí autoři používají též pojmy jako konkrétní sexuální citění, sexuální inverze, homofilie, homosocialita, homoerotika. (14, 60)

V dnešní době je pojem homosexualita považován do značné míry za zastaralý a překonaný, nahrazuje se anglickým slovem „gay“. Toto slovo původně v angličtině znamenalo veselý, rozverný, zářící nebo barevný. Nyní se užívá jako podstatné nebo přídavné jméno označující homosexualitu, homosexuála. Můžeme se setkat také se slovem „lesba“. Jedná se o označení pro homosexualitu žen. Původně podle ostrova Lesbos, kde ve starém Řecku žila básnířka Sappó, jejíž básně popisují milostné vztahy mezi ženami. (3, 30)

Čeština obsahuje několik vulgarismů označujících homosexuály například teplouš, buzerant, bukvice. Některé z těchto termínů mohou být použity uvnitř homosexuální komunity i bez pejorativního vyznění. (14)

Celé spektrum sexuálních menšin se zejména v zahraničí označuje jako LGBTI (lesbická, gay, bisexuální, transgender a intersexuální) menšina. Tato zkratka byla ve světě zavedena z hlediska ryzí praktičnosti. (3)

1.1.2 Bisexualita

„Na počátku dvacátého století se bisexualita pod významným vlivem Havelocky Elvise a Sigmunda Freuda stala synonymem pro androgynii, respektive pro oboupohlavnost, která měla být primárním psychickým stavem člověka. Teprve později se stal tento termín označením pro erotickou a sexuální přitažlivost k lidem obou biologických pohlaví. Přibližně od osmdesátých let nabývá bisexualita znovu na významu a její existenci, jako svébytnou orientace připouštějí i renomovaní odborníci jako Eli Coleman či Vivien Cass.“(3, s. 11)

Bisexualita je tedy označována za stav, kdy jedinec má přibližně vyváženou citovou a erotickou orientaci k oběma pohlavím. Takovýchto jedinců je ale ve skutečnosti velmi málo. Podle mnohých výzkumů je zjištěno, že bisexualita se mnohem častěji vyskytuje u žen než u mužů. Souvisí to s rozdíly v sexualitě. Ta je u mužů více podmíněna, zatímco u žen hrají důležitější roli faktory vztahové a psychické. Můžeme se setkat i s názorem, že se bisexualita v pravém slova smyslu vyskytuje pouze u žen. (3, 36)

„Mezi sexuology existuje spor, zda tvoří celoživotně bisexuálně zaměřeni lidé samostatnou skupinu, nebo zda se jedná o výjimky. V české sexuální vědě je tento názor obzvláště živý díky vlivu Kurta Freundy, jehož názory na existenci bisexuality, jako svébytné orientace, byly krajně kritické. Například čeští sexuologové Brzek a Pondělíčková – Mašlová, vyslovili na základě svých klinických zkušeností přesvědčení, že takových příkladů je jen velmi málo, neboť i bisexuálně cítící lidé nejsou obvykle v jednom období přitahováni oběma pohlavími. Stejně jako někteří zahraniční autoři pak poukazují na to, že bisexualita obvykle bývá přechodnou vývojovou fází, která je po čase vystřídána příklonem k jedné ze dvou sexuálních orientací.“ (3, s.12)

V praxi se o bisexualitě spíše hovoří ve smyslu bisexuální chování. Pak bisexualita označuje jedince, kteří uskutečnili nebo konají styk s osobami obou pohlaví. Homosexuálně orientovaní lidé mají někdy tendenci hovořit o sobě jako o bisexuálech, aby svojí skutečnou orientaci učinili sociálně přijatelnější pro ty jedince, kteří se nestaví příliš pozitivně k homosexuálům.(3, 60)

1.1.3 Transsexualita

Transsexuál je člověk s opačnou poruchou pohlavní identity. Mluví se o ní jako o lékařské diagnóze, která ukazuje na rozpor mezi tělem a vnitřním pocitem člověka. Transsexuální je člověk, který se narodil jako muž, má mužské tělo, ale cítí se být ženou a přeje si se jí stát a naopak žena, která se cítí být mužem. Většinou upřednostňuje pro něj typické záliby a nechávají se tak oslovovat. Tito lidé velmi často usilují o hormonální léčbu a operativní změnu svého těla, aby odpovídalo tomu, jak se cítí. (20, 36)

1.1.4 Transvetitismus

Jedná se o úchylku, kdy lidé mají vášeň, něčím se podobat osobám opačného pohlaví. Projevuje se nejčastěji oblékáním šatů. Toto obvykle nebývá spojeno se sexuálním vzrušením. Není přítomnost přání trvalejší změny pohlaví. (11, 20)

1.1.5 Transgender

Tímto pojmem se označují lidé, kteří nějakým způsobem nezapadají do tradičních představ o mužství a ženství. Transgender populace je většinou definována především překračováním generových rolí a identit. Jsou to lidé, kteří částečně nebo trvale žijí v roli opačného nebo právního pohlaví. (3)

1.1.6 Intersexualita

Jedná se o nevyhraněnou pohlavnost, poruchu vývoje sexuální diference. Člověk vlastní mužské, tak i ženské pohlavní znaky (zejména druhotné). (11)

1.2 Časové proměny v pojetí homosexuality

Historie homosexuality je velice zajímavá a to nejen z medicínského hlediska. Postoje k homosexualitě se v různých kulturách velmi lišily a liší. Ve středověku byla homosexualita (v té době neměla toto jméno) hříchem, později se stala trestným činem. Dnes je přijímanou alternativou partnerského vztahu. Každá menšina má svou

svéráznou historií, ta se však prolíná s kulturou většiny. Často k tomu dochází v takové míře, kterou si lidé ani neuvědomují a často ani uvědomit nechtějí. (9, 25, 30)

1.2.1 Historický vývoj z pohledu vědy

Nebyla popsána žádná lidská kulturně historická formace, která by neprodukovala homosexuální menšinu a nezaujímal by k ní nějaké stanovisko. V minulosti se homosexualitou zabývala více církev, která již od středověku k této problematice zaujímal negativní postoj a trestala ji nejtěžšími tresty. Kulturní a psychosociální názory k homosexuálům se měnily podstatným způsobem. Doposud se můžeme setkat s postojem, kdy homosexualita je trestaná nejvyššími tresty např. v iránském islámském státu. (51, 60)

Pokus o léčbu odlišné sexuální orientace zaznamenali svůj vzestup po druhé světové válce a trvaly až do dob, kdy byla homosexualita vyřazena z mezinárodní klasifikace nemocí. Prvotní snahy léčby měly dosti drastický charakter. Mezi metody patřily například starší psychoanalytická metoda (pacientovi se podávala droga LSD, která vyvolávala fantazii, ve které se měl odreagovat z nepříjemných zážitků z dětství, které byly příčinou opačné sexuální orientace), dále kastrace, která způsobuje snížení sexuálního pudu, nikoli inverzi erotických prožitků. Stereotaktická metoda, zde se chirurgové pokoušeli operačně zasáhnout do mozkových center, které řídí sexualitu. Dörnerova metoda (aplikace pohlavních hormonů matkám v těhotenství) a v poslední řadě pozdější psychoanalytická metoda, zde se pacient musel soustředit na svou heterosexuální složku své sexuality. (4, 20)

„Freud používal kromě termínu homosexualita, také pojem inverse. Homosexualitu považoval za perverzi, jelikož pouze heterosexuální genitální pohlavní styk je pro něj „normální“ sexuální orientací. Freudovský slovník pokládá perverze za pregenitální fixace buď vrozené (vyvolané přílišným množstvím té či oné pudové složky), anebo způsobené konfliktem.“ (28, s. 290)

„Považoval homosexuální orientaci převážně za vrozenou. V mnoha případech se domníval, že homosexualita není primárně defenzivně či psychodynamicky odvozena a proto není správným cílem analytické léčby tuto pacientovu orientaci měnit. Toto je

jedna z mála myšlenek, které americký hlavní psychoanalytický proud prakticky nevěnoval pozornost.“ (28, s. 250)

Od roku 1883 Emil Kraepelin uvedl homosexualitu v klasifikaci duševních nemocí mezi „stavy psychické oslabenosti“. Později postupně americká psychiatrická asociace zařadila homosexualitu mezi sexuální poruchy a deviace. Na základě revize americké diagnostické klasifikace byla homosexualita rozdělena na takzvanou egosyntonní (případy vyrovnávající se se svou orientací) a egodystonní (jedinec není schopen se vyrovnat se svou odlišností a usiluje o změnu své sexuální orientace). V roce 1992 byla homosexualita na základě neexistujících důkazů, že by byla spojena s jakoukoliv psychiatrickou patologií vyřazena ze seznamu Mezinárodní klasifikace nemocí Světovou zdravotnickou organizací WHO. (15, 23, 52)

Ve 40. letech 20. století Alfred Kinsey, průkopník výzkumu sexu a další behaviorálně zaměření odborníci pojmají sexuální orientaci jako souvislost pohybující se mezi výlučnou heterosexuální a výlučnou homosexualitou. (2)

V 50. a 60. letech homosexualita byla pojmána různě z hlediska prediapské fixace, ustrnutí ve vývoji, narcistické dynamiky, svazujících matek, nepřístupných otců a podobně. Analytikům bylo doporučováno, aby zaujímalí direktivně-suggestivní postoj. Na základě tohoto postoje se homosexuální jedinci zřeknou své sexuální orientace a budou sami usilovat o přechod k heterosexuální. (28)

V polovině 80. let se objevily neobiologické přístupy. Vzrostl zájem o takzvanou neurofyziologii sexuální orientace, když některé studie poukázaly na odlišnost mozkové struktury homosexuálních a heterosexuálních mužů. Richard Isay patří k těm, kdo tvrdí, že sexuální orientace je svou podstatou věc vrozená a nepodléhá změně. (28)

„Na druhé straně většina současných autorů má sklon pokládat sexuální orientaci, stejně jako sexuální roli, za komplexní psychologické a sociální konstrukce, které v žádném případě nejsou pouhým rozšířením fyziologie našeho mozku ani našich anatomicky založených reprodukčních schopností. Poté, co se sexualita vymanila ze své vrozené i reprodukční funkce, její výrazné patologizování přestalo být udržitelné. Naopak heterosexuální již nelze považovat za přirozený rozkvět lidské biologie, ale za něco, co je rovněž potřeba zkoumat a dojasňovat.“ (28 s. 251-252)

1.2.2 Vývoj postoje k homosexualitě u nás

Není možné se domnívat, že by v minulosti v českých zemích bylo mezi obyvatelstvem méně homosexuálů, než v jiných zemích. A přece ve srovnání s dostupnými fakty ze světové historie jiných zemí, je zde cítit určitý odstup, neinformovanost, prázdnota, která je zřejmě zaviněna určitými předsudky, které přetrvávaly věky a zatemňovaly společnosti mysl. Každá historie má svoje pozůstatky a tak je jisté, že je to přirozeně i u českých gayů. Našli bychom je určitě v naší historii mezi šlechtici, umělci, politiky, ale také mezi prostým lidem. (9)

Pokud se zahledíme hlouběji do dějin historie, máme možnost zjistit, že za homosexuála byl považován odchovanec španělského dvora, vladař Rudolf II. Habsburský, Isabela Parmská, která udržovala milostný vztah s Marií Kristinou. Sexuální orientace ke stejnému pohlaví jistě nebyla pro nositele z nejvyšších kruhů tak nebezpečná, jako pro ostatní obyvatele, kteří byli vystaveni nemilosrdným zákonům. Již v roce 1532 poukazují právníkové prameny na trestní zákoník Karla V., ve kterém se slibuje za homosexualitu upálení zaživa. Také zákoník vydaný za Marie Terezie nebyl o moc mírnější, zde prozrazeného gaye čekala smrt a pak spálení jeho těla. Za Josefa II. byl roku 1787 trest smrti nahrazen žalářem. Roku 1852 byl vydán nový zákoník, ve kterém se považoval pohlavní styk s osobou stejného pohlaví za „smilstvo proti přírodě“. (9)

Roku 1895 se články v časopise *Moderní revue* zastaly odsouzeného Oskara Wilda, který byl v Anglii díky své sexuální orientaci odsouzen na dva roky vězení. Během První republiky se skupina intelektuálů rozhodla bojovat proti předsudkům společnosti vůči gayům. V květnu roku 1931 začala v Praze vydávat časopis *Hlas sexuální menšiny*, na který roku 1932 navazoval nový časopis *Nový hlas* s podtitulem *List pro sexuální reformu*, který po dvou letech zanikl z důvodu stejného jako první časopis, nedostatek čtenářů pro finanční zajištění tisku. (3, 9)

Je známo, že mezi umělci se lze setkat s homosexuálně zaměřenými lidmi a tak v 19. století Julius Zeyer se svým intimním cítěním nepatřil mezi ojedinelce. O generaci mladší je z našich gayů nejznámější básník a prozaik, dramatik, literární kritik Jiří Karásek ze Lvovi, dále spisovatel Jaroslav Hašek, Otakar Březina. Mezi gaye byli

řazení i herci různých generací Eduard Kohout, Eduard Cupák, režisér Václav Krška, malíř Jan Zrzavý. Můžeme si ale připomenout, že i některá díla měla homoerotický motiv například opera Bedřicha Smetany Dalibor. (9)

Velkým zlomem byl rok 1990, kdy se začali vytvářet nové předpoklady pro život gayů, včetně společenské organizace, která vystupovala pod názvem SOHO (sdružení organizace homosexuálních občanů). Velký podíl na tom měl student pražské filosofické fakulty Šimon Formánek, který veřejně před médii prohlásil, že je gay a pobídl tuto menšinu k otevření se směrem ven, k celé společnosti. SOHO usilovalo o politické zviditelnění a o vynětí homosexuality ze seznamu nemocí, o odstranění diskriminace homosexuálů, o prosazení registrovaného partnerství. Organizace měla také velkou úlohu při prevenci AIDS, vydávání brožurek, časopisů a knih s homosexuální tematikou. V průběhu dalších let vznikaly nové zaregistrované homosexuální organizace Lambda v Praze, postupně se rozšířily do Českých Budějovic, Ostravy a Brna, komerční organizace Lega v Pardubicích. Díky tomuto zlomu dochází v celé společnosti k šíření problematiky homosexuality, začíná se o ní veřejně mluvit, je snaha o odstraňování pozůstatků kriminality (zostouzení, šikanování pro svou sexuální orientaci), vznikají medializační programy, veřejné přednášky s mezinárodní účastí a časopisy. (3, 9)

„Pocit ohrožení vždy vyvolává protitlak. Od roku 1992 dochází k intenzivnímu se zabývání se požadavkem homosexuálů o registrované partnerství. Pozitivní odezvy se dočkali 30.11. 1995 u prezidenta Václava Havla, kdy na tiskové konferenci prohlásil: „... vnitřně se kloním k tomu, že by asi mělo smysl institut registrovaného partnerství zavést.“ (9, s. 460)

1.3 Homosexualita a víra

Náboženství ať už křesťani, muslimové či jiné víry, vedou s homosexualitou neustálý boj. Tento boj je veden na dvou frontách, jak ze strany víry, která se opírá o konkrétní události a výroky Bible, Koránu, tak i ze strany homosexuálů, kteří se domáhají svých práv. Žádný ze soudobých etických problémů nezpůsobuje takové rozvíření v církvi jako homosexualita, kde je mnoho rozdílných názorů. Nejedná se o

rozdílné pohledy jen mezi jednotlivými dominancemi, ale i uvnitř jednotlivých církví. Část diskutujících sklouzává k „homofobii“ či k „hemofilii“ tedy k odpůrcům homosexuálů, ale najdou se mezi nimi i tací, kteří naopak stavějí vztah osob stejného pohlaví na úroveň klasického manželství. (1, 20, 49)

Věřící homosexuálové naléhají na své farnosti, aby v církvích, které je přijímají bez problémů, byl umožněn obřad stejnopohlavním svazkům. Tento obřad by mohl mít platnost občanské registrace tak, jako je tomu při uzavírání manželství. (3)

1.3.1 Islám

Islám je jedním ze starověkých světových náboženství, které mají celkem přesně vypracované předpisy a pokyny pro jednotlivé oblasti života. (20)

„Korán se o homosexualitě výslovně nikde nezmiňuje. Podle jistých interpretací však na ni lze aplikovat některé verše s obecněji formulovaným významem, např. verš 4:16: „A ti z vás, kdo jsou proviněni, necht' jsou oba potrestáni. Jestliže litují a napravují své chování, nechte je být. Bůh odpouští a je milosrdný“. Ostře a jednoznačně je však toto počínání odsouzeno v prorockém spise Hadith: „Kdykoli ulehá muž k jinému muži, Boží trůn se chvěje. Andělé přihlíží s odporem a říkají: ‚Pane, proč neprikážeš zemi, aby je potrestala, a nebesům, aby je zavalila kamením?‘ Bůh odpovídá: ‚Já jsem trpělivý, nic nenechám bez povšimnutí.‘ Kromě strašných trápení a ponížení ve světě, který přijde, musí být homosexuální chování potrestáno na zemi: ‚Jestliže vidíš dva lidi, kteří konají jako Lotovi lidé, pak zahub aktivního i pasivního.“ (20, s. 38)

Homosexuální chování je v islámských zemích posuzováno jako vzpoura proti Bohu a Božímu řádu, který má za následek zlo a anarchii ve světě. Homosexuál je považován za osobu velmi narušenou a zkaženou. Samotný sexuální akt považuje za cizoložství. Islámské právo požaduje za tento přestupek pro ženaté ukamenování a pro svobodné sto ran bičem. I přes to je homosexualita po staletí nedílnou součástí islámské kultury a navzdory pronásledování je přítomná v některých zemích dodnes. Muslimové nepovažují homosexualitu za překážku, aby se člověk s odlišnou sexuální orientací oženil, protože jeho role muže zůstává nezměněna. Očekává se od něj uzavření

manželství a zplození potomstva. Jeho veřejná role je pevně určena a pokud jsou jeho sexuální zvláštnosti provozovány diskrétně a bez následků, je většinou dnešní společností homosexualita tolerována. (20, 31)

Oblíbenou muslimskou zemí pro západní homosexuály je Maroko. V Saúdské Arábii se setkávají homosexuálové u holiče, v kavárnách, restauracích nebo přímo v bytech, zatímco se jejich rodiče dívají na televizi. Riskují přitom ukamenování, v některých zemích dokonce jim hrozí trest smrti. (31)

1.3.2 Židovství

„Ve starověkých dějinách byla homosexualita jednoznačně nepřípustná a byla dávana do souvislosti s úpadkem náboženským i morálním. Homosexuální styky se často objevují ve Starém Zákoně jako jeden z příměrů při popisování odklonu Izraele od Hospodinovy víry. Její zamítání se nachází v Mojžíšových knihách na mnoha místech.“ (20, s.40)

Odsouzení homosexuálů se dále opakovalo později v psaných náboženských knihách a ortodoxní stanovisko se v podstatě do dnešní doby nezměnilo, kromě některých odloučených proudů, které se lišily svými liberálními postoji vůči homosexuálům. V roce 1970 založili ve Spojených státech Amerických, v Anglii a v Izraeli organizované hnutí židovských homosexuálů. (20)

1.3.3 Budhismus, Hinduismus

Pro budhismus jsou témata, týkající se sexu z principu naprosto tabu. A i když se Dalai Láma jako hlava tibetského buddhismu za práva homosexuálů velmi zasazuje, existují stále ještě budhistické státy, ve kterých je homosexualita trestná. (6)

Hinduismus má z principu vůči homosexualitě tolerantní vztah. Ve starých knihách a dokumentech se dokonce hovoří o rovnoprávném vztahu se “třetím pohlavím”. Tito lidé tvoří zvláštní skupinu tzv. hidžrů, kteří navzájem udržují vědomí sounáležitosti a uvnitř této komunity si utvářejí rodinné vztahy. Většinou jsou to eunuchové, muži vykleštění v pubertě, homosexuálové, bisexuálové či transsexuálové, kteří se cítí lépe v “ženském těle”. (6, 18, 20)

Do této komunity mohou být dány rodiči již děti, u nichž jsou patrné rysy odlišné sexuální orientace a nebo sem vstupují lidé v průběhu svého života. Po vstupu do komunity se dobrovolně všichni vzdávají svého kastovního původu. Hidžrové plní v Indii svou určenou úlohu. Většinou se živí předváděním tanců, z výdělků při svatbách a při narození dítěte, prostitucí, často se toulají a žebrají. (20)

Přesto všechno je homosexualita v Indii zakázána – pravděpodobně proto, že to svého času vyžadovaly zákony předcházející britské koloniální moci. (6)

1.3.4 Křesťanství

Představa, že všichni křesťané neschvalují homosexualitu je dosti mylná, ve skutečnosti mnozí z nich podporují hnutí za rovnoprávnost odlišné sexuální orientace. V roce 1975 vydala Římskokatolická církev dokument „Prohlášení kongregace pro učení víry“, který se později rozšířil v list, který byl adresovaný biskupům s názvem „Pastorace homosexuálních osob“. V těchto dokumentech je odlišováno homoerotické cítění od homosexuálních aktů, které byly označeny za „postrádající své podstatné a nezbytné cílové určení“ a „samy o sobě neřádné“. (20, 44)

Podle některých současných výkladů Písma o homosexualitě mlčí, anebo ji schvaluje. Mezi jednotlivci jsou křesťanští konzervativci, kteří odmítají legitimitu homosexuálních svazků. K nimž se řadí Apoštolská církev, Jednota bratrská nebo Římsko-katolická církev. Ti si vykládají Písmo, kde je homosexualita hřích proti Bohu a člověku. Sama o sobě je explicitně označena za nepřírozenou, hanebnou (Řím 1, 26-27) a homosexuální styk za hoden smrti (Lev 20, 13). Chceme-li být biblicky důslední (a předpokládáme-li, že Bible je vdechnuté a neomylné Boží slovo), vylučují tyto verše i legitimitu věrného, partnerského vztahu dvou osob stejného pohlaví (ledaže by tento pár - hypoteticky - žil v dobrovolném celibátu) a své homosexuální fantazie umrtvoval „mocí Ducha“ (2Kor 2,4). Postoj těchto konzervativců k homosexualitě není záležitostí diskriminace menšiny, ale jedná se o otázku morálky. Když Bůh tvořil člověka, „stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil“ (Gn 1,27). (17, 20, 35)

V Římskokatolické církvi se zabývali homosexualitou v souvislosti sérií skandálů o sexuálním styku některých kněží s mladistvými a dětmi a pro zatajování

těchto případů církevními činiteli, které vznikly ve Spojených státech Amerických. Na základě toho vznikla Instrukce o kněžství a homosexualitě, kterou 4. listopadu 2005 vydala vatikánská Kongregace pro katolickou výchovu. Tato instrukce vylučuje, aby se kněží otevřeně přiznávali k homosexuální orientaci, podporovali homosexuální hnutí a jejich životní styl. V dubnu 2008 při návštěvě USA oznámil podle médií papež Benedikt XVI., že se restrikce uplatní i vůči pedofilně orientovaným duchovním. (17, 43)

Liberální křesťané naopak homosexuální svazky legitimizují. Pokoušejí všechna biblická místa o homosexualitě vysvětlit tak, že se v nich mluví o věrném a dobrovolném vztahu dvou vyzrálých jedinců. Tvrdí, že závazný a věrný svazek je hoděn ocenění. Toto stanovisko vyslovila Českobratrská církev evangelická, jejíž farářka Simona Tesařová udělila jako první v České republice církevní požehnání homosexuálnímu páru. K více tolerantním názorům vůči homosexualitě se také hlásí Starokatolická církev, švédští luteráni, část metodistů, kterým se v posledních letech podařilo ve velké míře odbourat mnohé předsudky a snaží se také o oficiální integraci lesbiček a gayů do svých obcí. (17, 43)

1.4 Homosexuální menšina

1.4.1 Medicínský pohled na homosexualitu

Co je homosexualita? Je to přijatelný životní styl, který by měl najít svoje místo v systému sociálních práv, a nebo je to odchylka s individuálními jako i společenskými rozměry, které je třeba léčit? O způsobech, kterými se formuje sexuální orientace, existuje mnoho pohledů. (16)

Na počátku 20. století se objevila hormonální teorie, podle níž je budoucí sexuální orientace jedince dána působením různě vysoké hladiny pohlavních hormonů na zárodek, podobně jako hormony určují pohlaví vznikajícího jedince. Teorie se dělí podle toho, kterým hormonům účinek připisují a zda za příčinu hormonálního stavu považují genetickou dispozici plodu, nebo některé vnější faktory, například hormonální a psychický stav matky. (14)

Velká řada liberálních filozofů nesouhlasí s tím, že by člověk mohl být v sexuální orientaci limitován něčím tak přizemním, jako je působení steroidů na centrální nervový systém ve druhém trimestru těhotenství. Kdy na základě jejich účinku jsou produkovány fetální gonády v nitroděložním vývoji a genetickým kódem. Průzkum jednovaječných dvojčat ukázal, že genetika hraje daleko větší roli na vliv homosexuality než prostředí. (22, 44, 60)

„V roce 1952 Kallman prokázal, že homozygotní (jednovaječná) dvojčata se shodují častěji v homosexuální orientaci než heterozygotní (dvojvaječná). U homozygotů byla v jeho studii shoda 100%. V 60. letech Rainer, Green a další publikovali ojedinělé kasuistiky rozdílné sexuální orientace u homozygotních dvojčat častější výskyt homosexuální orientace u homozygotů potvrdili“. (32, cit. 2009-04-02)

„Prokázalo se, že mezi 56 muži bylo 52% jejich jednovaječných dvojčat také homosexuální. Naproti tomu u dvojvaječných dvojčat to bylo jen 22% a u sourozenců, z nichž jeden byl adoptován pouze 11%.“ (44, s.55)

Na toto navázal s pomocí genetiky Deana Hamera, který prokázal, že za homosexuální orientaci některých mužů je zodpovědný gen Xq28. Její definitivní formování pak probíhá po porodu s účinností této predispozice a s vlivem prostředí. Pro vytvoření pohlavní identity je pravděpodobně rozhodující věk do 18 měsíců. To vše platí o něco více pro vznik mužské homosexuality. Příčiny ženské homosexuality nebyly nikdy více prozkoumány a zdá se, že jejich příčiny budou složitější. U ženské homosexuality nebyly dosud zjištěny žádné genové zvláštnosti. (14, 20, 22)

Na základě odborného poznání se zdá, že bez velice výrazné biologické predispozice (genetické, hormonální) by byla homosexuální menšina v čistě heterosexuálním světě těžko pochopitelná. Je známo, že homosexuální orientace se objevuje u dospívajících jedinců s endogenní osudovou naléhavostí. Nikdy se neprokázalo, že by bylo možné, naučit se homosexualitě. Příčiny sexuální orientace zůstávají sporné, existuje celá řada teorií, které původ homosexuality vysvětlují. Všechny tyto teorie si nárokují vědeckou platnost, ale není možné žádnou z nich úplně zpochybnit ani postavit nad ostatní. (2, 30)

1.4.2 Kdo je gay?

Homosexualitu chápeme jako opak heterosexuality, jedná se o citovou a sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví jak u mužů, tak i u žen. Je těžké určit procentuální zastoupení takto orientovaných osob v populaci, každá publikace udává různá čísla. Většinou se počet udává od 1-10%. U mužů se homosexualita vyskytuje podstatně častěji, bývá odhadována kolem 4%, u žen pouze 1%. Je jisté, že homosexuálně orientovaní lidé jsou nejpočetnější sexuální minoritou v populaci vůbec. (8, 25)

Jedná se o celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený stav, který je neoddelitelnou součástí jeho identity. Homosexualita tedy není jen projevem sexuálního ukájení, ale jedná se také o vytvoření citové vazby k osobě stejného pohlaví a to se všemi průvodními znaky zamilovanosti, lásky, žárlivosti, zklamání z rozchodu. Jedná se o minoritu, která je samozřejmou součástí všech známých lidských společností již od počátku kulturní historie člověka. Tato orientace může mít různé podoby. Pro někoho představuje plnohodnotný partnerský vztah s osobou stejného pohlaví, jinému se zjevuje v podobě erotických snů. Někdo ji přijímá a někdo s ní bojuje. (8, 21, 25, 34, 56)

Uvádí se, že z psychosociálních vlivů se při vzniku homosexuality nejvíce podílí rodina. Toto tvrzení bylo ale vyvráceno. Denní zkušenosti ukazují, že u většiny rodin jsou rodiče heterosexuálové. Jejich manželství jsou dobrá, ale i špatná a nemá to žádný vliv na to, že se jejich dcera či syn začínají formovat homosexuálně. Vztahy homosexuálních lidí k rodičům jsou často konfliktní. Díky tomu, že ne každý rodič je schopen přijmout fakt, že jeho dítě je homosexuál. (60)

Je jisté, že záleží na samotném sebepojetí homosexuála. Sexuální identifikace určuje, za koho člověk sám sebe považuje. Na zodpovězení otázky vlastní sexuální orientace si staví jedinec svůj vlastní život. Na základě tohoto poznání je třeba rozlišovat mezi homosexuálním chováním, homosexuální identifikací a homosexualitou jako atypickou sexuální orientací. (20, 36, 60)

1.4.2.1 Homosexuální chování

Jako homosexuální chování se obvykle označuje orgasmická aktivita mezi příslušníky stejného pohlaví, ale ne každé homosexuální chování je motivováno stejnou sexuální orientací. Platí to například o zástupné homosexualitě vyskytující se příležitostně ve věznicích nebo rovněž homosexuální prostituci často provozují muži a ženy, kteří jsou heterosexuálně orientovaní. Pro něž je takovéto chování motivem pro zlepšení finanční situace. (14, 60)

„Antropologové popisují homosexuální projevy, které u některých přírodních národů patří k iniciačním ceremoniálům mladých mužů. Takové chování je v příslušném společenství dokonce i vyžádáno a to samozřejmě většinou od jedinců, kteří nejsou homosexuálně orientováni.“ (60, s. 120)

1.4.2.2 Homosexuální identifikace

Pojem homosexualita bývá vnímán též jako homosexuální identita. Sexuální identifikace vyjadřuje vnitřní cítění a sebehodnocení. Cítíme se buď mužem nebo ženou a také heterosexuálem nebo homosexuálem. (36)

Souvisí to s tím, že osoba, které se to dotýká, se k tomuto pojmu buď sama hlásí, nebo je jím označena jakožto odlišná od většiny nebo od normy. V tomto smyslu homosexualita není vrozená, ale historicky a kulturně podmíněná. Za jiných okolností jsou ty samé psychické dispozice interpretovány v jiných pojmech a kontextech, v důsledku toho se projevují jiným chováním a jinými společenskými vazbami. Podobné posuny lze pozorovat také u lidí, kteří se „stanou“ homosexuály (objeví svou homosexualitu) v pozdějším věku nebo kteří se považují za napravené nebo vyléčené z homosexuality. (5, 36)

1.4.3 Coming out

Ženy a muži si svou sexuální orientací nejčastěji uvědomí v období puberty. To platí hlavně u chlapců, u nichž dochází k bouřlivým hormonálním změnám, které startují jejich sexualitu. U žen v důsledku pomalejšího dozrávání jejich sexuality se vše projevuje o něco později. Přesto mnoho homosexuálních žen a mužů dokáže své touhy

potlačit a neuvědomuje si ji. Jejich zaměření se pak může projevit až ve zralém věku. Většina z nich později uvádí, že nebyli schopni si svoji pravou orientaci připustit díky společenským zvyklostem. Proto asi polovina mužů a dvě třetiny žen mají většinou první pohlavní styk s opačným pohlavím. Většina těchto styků se uskuteční v období dospívání a mladé dospělosti. Díky těmto vlivům může být pro člověka těžké přijmout vlastní identitu. (25, 36)

Proces rozpoznání atypické sexuální orientace a jejího osvojení bývá označován jako „coming out“. Tento termín doslova znamená vyjít ven, vyjít na povrch, vyjít najevo. Není to jenom přijetí své vlastní sexuální a citové orientace (vnitřní coming out), ale zahrnuje také proces, kdy se s někým o tuto zkušenost podělíme (vnější coming out). Jedná se o proces různě dlouhý a různě konfliktní, mnoho odborníků považuje proces coming out dokonce za celoživotní. Podílí se na tom nejen psychická stabilita, ale i vzdělání. Velký podíl má na tom také postoj nejbližšího okolí, rodiny, přátel a celé společnosti. Coming outem se člověku prochází snáz, když je sám se sebou vyrovnán a smířen. Nelze však tento proces zaměňovat s outingem nebo-li zveřejnění svojí sexuální orientaci třetí osobou. (3, 30, 60)

Právě viditelnost otevřených homosexuálů je velmi důležitá pro přijetí této menšiny ve společnosti. Za příslušníka menšiny lze pak považovat každého s menšinovou sexuální orientací bez ohledu na to, zda se za jejího příslušníka sám „uvědoměle“ považuje, či do jaké míry prošel coming outem. (3)

1.4.3.1 Jednotlivé fáze coming outu

Coming out zpravidla začíná v období puberty, kdy homosexuální jedinec začíná vnímat své odlišné zaměření na základě erotických fantazií a citových prožitků. Může však dojít i k pozdějšímu rozpoznání. Coming out zpravidla probíhá obtížněji u jedinců vzdělanějších, z menších sídel a věřících. (36)

Coming out je procesem o několika základních fázích, které se mohou vzájemně prolínat. Mezi první fází řadíme precoming out. V této fázi si gay uvědomuje vlastní odlišnost, ale neumí ji přesně pojmenovat a vyjádřit. Často se projevuje již v dětství. V tomto období vznikají poruchy sebehodnocení. O druhé fázi mluvíme jako o tzv.

vlastní coming out. V tomto období si je gay vědom, že zdrojem odlišnosti je jiná sexuální orientace, než by očekávalo jeho okolí. Z toho důvodu svoji sexuální orientaci odmítá, bojí se snít ztotožnit a brání se připustit si skutečnost. V dalších fázích dochází k přiznání své sexuální identifikace sobě samému a pak i jinému člověku. O třetím období mluvíme jako o fázi explorace. Kdy dochází k experimentům s nově uvědomovanou sexuální identitou, navazování prvních erotických vztahů a kontaktů. Zpravidla bez hlubší citové podstaty, začíná stádium sociální adaptace v gay komunitě. Předposlední fází je fáze partnerství, Gay navazuje první partnerské vztahy, dochází k vyrovnání sexuální orientace a citových potřeb. Poslední fází je integrace. V této době dochází k integraci osobnosti, nalezení a dotřídění hodnotového systému včetně začlenění sexuální orientace, partnerského a sexuálního života. (5, 20)

Coming out je téma, s kterým se homosexuál potýká po celý život. Jak dalece procesem coming out prochází, je určující pro jejich osobní štěstí a spokojenost v životě. Zdařilé dokončení procesu coming outu nejen omezí psychické problémy (deprese, vyhýbání se společností), ale i nevhodné sňatky, těhotenství a narušené rodinné vztahy. Vyrovnání se se sexuální orientací umožní vytváření plnohodnotného alternativního životního stylu včetně stabilních partnerských vztahů. (5)

1.4.4 Muži a homosexualita

Nikdy nebylo prokázáno, že by bylo možné se homosexualitě naučit. Homosexuálními se nestali muži z Nové Guineji, od kterých se vyžaduje, aby od prepubertálního období až do pozdního dospívání se účastnili pouze homosexuálních sexuálních aktivit ani jedinci, kteří byli vychováváni odděleně v internátech. Homosexuálními se nestali ani homosexuální prostitutí. Počet homosexuálů se nezvýšil ani ve starém Řecku, kde patřilo po tři století ke společenské normě, aby zralý muž měl pohlavní styk s postpubertálním chlapcem. Řekové věřili, že předávání znalostí a dovedností z generace na generaci se nejlépe daří přes náklonnost a lásku staršího moudrého muže. Tak i Platón mohl s klidem předat svou Akademii, která po osm století šířila vzdělanost, svým milencům Alexidovi a Diónovi. I velcí vojevůdci starověku měli vztah s generálem. Hanibal byl milencem Hasdrubala, Hasdrubal byl milencem

Hamilkara. Vztah mezi staršími a mladšími chlapci byl podmíněn i tím, že ženy v této době neměly sexuální ani sociální rovnoprávnost. (2, 34)

Homosexuální muži mají velkou tendenci k promiskuitě než ženy. Je to podmíněno tím, že muži jsou více disponováni k sexuální aktivitě a k promiskuitě. Sejdou-li se dva muži s homosexuální orientací, pak jejich predispozice má jasné následky. Dalším vysvětlením může být obtížná realizace stálého partnerství vzhledem k sociálním problémům. Česká společnost stále trpí určitými předsudky vůči homosexuálům a homosexuální dvojice nejsou přijímány tak, jako heterosexuální dvojice. Praxe homosexuálů je často poznamenána anonymními kontakty, které jsou realizované na ne příliš důstojných místech. V této souvislosti nelze zapomenout na tak známou „záchodovou erotiku.“ (25, 34, 60)

Mužská homosexuální minorita má větší soudržnost, proto je více vidět ve společnosti, než lesbické ženy. Některé homosexuální spolky mají potřebu se zviditelňovat, mají potřebu prezentovat homosexualitu jako něco lepšího, vyššího, vznešenějšího, než je heterosexualita. Psychologové mluví o tak zvané hyperkompenzaci. (60)

Mužské homosexuální dvojice nemají až tak velkou příležitost vychovávat děti, i když by někteří o to měli zájem. Tím je dána i jejich větší angažovanost v sociální a kulturní sféře. Z různých důvodů je jich o něco více v profesích jako například herci, tanečníci, kněží, umělci, číšníci. (60)

1.4.5 Ženy a homosexualita

Ženská homosexualita bývá označována jako „lesbická láska“. O toto pojmenování se zasloužila básnířka Sapphó, která žila na ostrově Lesbos. Sapphó uváděla ve svých verších názory na tu dobu zcela výjimečné, že jenom úplná rovnoprávnost mezi mužem a ženou a jen vzájemný respekt umožní skutečnou lásku. Sapphó se tedy neproslavila jen tím, že jako první ve svých verších píše o vzájemné lásce mezi dvěma ženami, ale i jako velká básnířka starého Řecka. (34)

O homosexuálních ženách se v odborných a i v populárních knihách dočteme méně než o mužských odchylkách. Důvodem může být, že homosexuálních žen je

podstatně méně, než homosexuálních mužů a jejich vztah není tak nápadný, ale může to být dáno i tím, že vědeckému výzkumu se věnovali především muži, které zajímala mužská homosexualita více než ženská. (34)

Homosexuální dívky musí projít nelehkým obdobím, kdy si svojí orientaci uvědomí a poté ji více či méně přijmou. Zpočátku se snaží dívky žít stejně, jako dívky heterosexuální i když jim to nepřináší plné uspokojení. Postupně v období puberty dívky napadají homosexuální myšlenky, kdy si plně uvědomují, že se více zajímají o ženy než o muže. Plně orientovaný ve svém sexuálním životě jsou ve svých dvaceti letech. Hlavní překážkou jejich uvědomění může být i to, že ženy mají častější touhu po dítěti než muži a to je vede k tomu, že homosexuální touhy zatlačí do pozadí. Pokud si svojí orientaci plně uvědomí a stojí si za ní, tak je potřeba většiny z nich, na rozdíl od mužů, mít trvalý vztah, který by uspokojoval nejen jejich sexuální, ale i duševní potřeby. Vztahy mezi nimi jsou jednoznačně pevnější než u mužů, jsou známi i názory, že jsou pevnější než u heterosexuálních párů. (34)

1.4.6 Homosexualita a promiskuita

Před vypuknutím epidemie AIDS byli mužští homosexuálové mnohem promiskuitnější než heterosexuálové. Mnohé gayské bary byly a dosud jsou proslulým místem ke sbalení partnera na jednu noc. V 70. letech v USA, kdy tamní homosexuálové nazývali tuto dobu za dobu „od časů Říma nejsvobodnější érou západního světa“, si lidé užívali svobody sexu, bez jakýkoliv zábran. V tomto čase každý spal s každým. Na mnoha veřejných místech (pod mostem, na molech přístavů, v kamionech) bylo možné spatřit sex. V barech a v lázeňských podnicích v New Yorku, San Francisku se odehrávaly za podpory stimulačních drog nefalšované sexuální orgie. Jednalo se o dobu, kdy homosexuálové cítili a prožívali svoji svobodu ke své sexuální orientaci. Prožívali svůj život jako pornografický film. Představa, že by tato zábava mohla mít nějaký následky, si nikdo z nich nepřipouštěl. Užívání kondomů nepřipadalo v úvahu. Až do roku 1981, kdy v USA byl poprvé diagnostikován virus HIV. (12, 24)

„Výzkum homosexuálních mužů v oblasti San Franciska publikovaný Kinseyho institutem ukázal, že 75% dotázaných mělo za život více než sto partnerů, u 25% překročil počet partnerů tisícovku.“ (26, s. 149)

Onemocnění AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) je syndrom získaného imunodeficitu u něhož dochází k selhání obranyschopnosti organismu. Lidský organismus se tak stává náchylným k řadě dalších infekčních a nádorových onemocnění. Příčinou tohoto onemocnění je virus HIV (Human Immunodeficiency Virus). Zásadní úlohu v rozvoji infekce HIV však hraje včasná a účinná léčba. Virus HIV může v lidském těle přežívat v „neprobuzeném“ stavu po dobu deseti až patnácti let. Nakonec se ve většině případů projeví onemocněním AIDS (syndrom získané imunodeficiency). (19, 24, 26)

Virus HIV je velmi citlivý k zevním vlivům, ničí ho běžné fyzikální a chemické prostředky, např. teplota nad 60° C, obyčejné dezinfekční prostředky. Virus HIV se vyskytuje v tělních tekutinách, zejména v krvi, spermatu, poševním sekretu a v mateřském mléce. Aby došlo k infekci musí do organismu člověka proniknout určité množství viru HIV, hovoříme o tzv. infekční dávce. Jsou známy pouze tři způsoby přenosu infekce HIV: nechráněný pohlavní styk, krevní cestou a přenos z matky na dítě během těhotenství, porodu a kojení. (19)

Toto předešlé vysvětlení tedy neznamená, že by onemocnění AIDS bylo onemocněním výlučně homosexuálů. Toto nepřesné označení vzniklo počátkem osmdesátých let, kdy se nemoc rozšířila nejprve mezi homosexuály a pak mezi další muže a ženy. Ale je zřejmé, že od počátku šíření infekce přenos tohoto viru pohlavním stykem tvoří až 52% všech hlášených případů nakažených HIV infekce. V uplynulých dvaceti letech zemřelo ve Velké Británii na AIDS 9500 gayů a bisexuálních mužů. Sexuální praktiky gayů jsou velmi pestré (anální koitus, mutuální masturbace, orálně-genitální kontakty) a při střídání většího počtu partnerů a často riskantních sexuálních praktikách nikoho nepřekvapuje, že se mezi homosexuálními muži šíří pohlavně přenosné nemoci. Je dlouho znám u této menšiny častější výskyt kapavky, syfilis, pozitivita na virus hepatitidy B a onemocnění HIV/AIDS. (12, 25, 37, 49, 60)

U lesbických žen je postoj k promiskuitě odlišný. Lesbičky vytvářejí dlouhodobé partnerské svazky, aniž by je ohrožovala nevěra. Většina lesbických žen má méně než deset partnerek za život. Neznamená to, že by riziko přenosu u lesbických žen neohrožoval. Sice je nízké, ale nelze vyloučit. Virus HIV může být obsažen v poševním sekretu, také by mohlo dojít k přenosu při používání erotických pomůcek. Většina žen se ale infikovala buď se stykem s mužem nebo při injekčním užívání drog. (26, 38)

Virem HIV nejsou nakaženi pouze homosexuálové, je to onemocnění, které se dotýká nás všech. Na tuto nemoc za posledních 25 let, kdy byl hlášen první případ, zemřelo 25 milionů lidí a virem HIV bylo infikováno dalších 40 milionů. Mluvíme o onemocnění, které se celosvětově stalo hlavní příčinou úmrtí mužů a žen ve věku 15 až 59 let. AIDS se stal jednou z největších hrozeb současnosti. V České republice k 31.12. 2007 bylo registrováno u českých občanů a občanů jiné národnosti s trvalým pobytem v České republice celkem 1042 případů infikováno virem HIV. U 239 osob bylo diagnostikováno onemocnění AIDS a z těch kteří onemocnělo, zemřelo 134 osob. Nejohroženější populační skupinou jsou homosexuálové, kdy v roce 2007 tvořili 59,8 % všech nově infikovaných osob. (7,9)

1.5 Politicko – legislativní rovina

1.5.1 Homofobie

Slovo homofobie bylo poprvé použito v roce 1972 Georgem Weinbergem. Bylo definováno jako medicínská fobie. (13)

V souvislosti s projednáváním zákona o registrovaném partnerství, tedy o soužití dvou osob stejného pohlaví, se objevilo mnoho kritických až nepřátelských slov k homosexuálům. Společným jmenovatelem těchto negativních soudů je „homofobie“. Lze rozlišovat dva typy homofobie. Prvním typem je tzv. vnitřní homofonie, jedná se o strach z možnosti, že osoba sama je či by mohla být homosexuálně orientovaná, nebo snaha tento fakt odmítnout či popřít. Druhým typem je vnější homofobie. Tímto termínem je označen strach nebo odpor k homosexualitě a jejím nositelům, tedy k lesbám a gayům. Strach ze styku s nimi anebo z jejich společného a legislativního zrovnoprávnění s heterosexuály. Někteří nacházejí oporu pro své homofobní postoje

v církvi. Mezi důvody strachu z homosexuálů se nejčastěji uvádějí, že rodiče se bojí, aby homosexuálové neovlivnili psychosexuální vývoj jejich dětí. Společnost je přesvědčena, že homosexuálové a bisexuálové šíří pohlavní nemoci, homosexualita nepodporuje populační růst, existence minoritní skupiny většinovou společnost stmelují. (11, 13, 60)

1.5.1 Menšina a diskriminace

Tyto dva pojmy spolu úzce souvisí. Každý z nás si dokáže představit, když je někde skupinka psů a jedna kočka, že kočka je jednoznačně v menšině a ihned může být ze strany psů diskriminována. Měli bychom si uvědomit, že každý z nás se může stát menšinou. Běloch v Africe, křesťan v muslimských zemích, nekuřák mezi kuřáky, atd.... Vzhledem k bohatým možnostem žití, se v dnešní době každý z nás stává více či méně menšinou. A právě menšiny se stávají častými objekty diskriminace. (27)

Člověk může být diskriminován ať z důvodu věku, pohlaví, rasy, národnosti, zdravotního postižení, víry, sexuální orientace, atd., zároveň může dojít k omezení přístupu k základním lidským právům, zaměstnání, při hledání zaměstnání, bydlení či veřejným službám (zdravotní péči, sociálním zabezpečím). Může se také projevat obtěžováním nebo pronásledováním. Extrémním případem jsou pak zločiny z nenávisti. (27, 33)

Diskriminováni nejsou jen etnické národní menšiny, senioři, ženy, nezaměstnaní, ale i homosexuálové. Diskriminace na základě sexuální orientace znamená znevýhodňování gayů nebo leseb v jejich právech a nárocích ve srovnání s někým jiným, kdo není homosexuál. Homosexualita, jako založení či zaměření v zemích s moderním právním řádem pravděpodobně nikdy nebyla trestná, některé právní systémy však umožňovaly nebo umožňují znatelnou diskriminaci homosexuálně orientovaných lidí. V Číně údajně homosexuálně orientované osoby nemají právo uzavřít sňatek s osobou opačného pohlaví. (14)

V některých státech se do určitých částí právního řádu postupně prosazuje ochrana před diskriminací, násilím nebo jinými formami útisku pro sexuální orientaci a to zpravidla současně s ochranou jiných menšin a ohrožených skupin. (27)

Zatímco většina společnosti nebude pochybovat o tom, že žena má nárok na stejnou odměnu za stejnou práci a že manželství různé pleti není žádná zvrácenost. Rozdíly v postoji zda homosexuální styk je morální, zda homosexuálům má být povolena výchova dětí budou velmi odlišné. Menšinová sexuální orientace přináší svému nositeli odcizující sebeuvědomění odlišnosti v nejintimnějším soukromí lidské sexuality. Odlišnost v sexuálním životě je v naší společnosti většinou vnímána jako něco zvráceného. Tato skutečnost má pak nedozírné důsledky na sebeúctu a sebehodnocení jednotlivce. Diskriminace z důvodu sexuální orientace představuje soubor zásahů vedoucích jak proti tomuto osobnímu stavu, tak proti jeho projevům. (4)

„Právní úprava zákazu diskriminace je v českém právním řádu roztržštěná a nesourodá, míra ochrany před diskriminací proto závisí především na tom, v jaké oblasti života a z jakého důvodu k diskriminaci došlo.“ „Povinnost zajišťovat rovné zacházení a ochranu před diskriminací z důvodu sexuální orientace jsou relativně dobře upraveny v pracovně - právní oblasti. Zákon o zaměstnanosti, zákon o vojácích z povolání, zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a služební zákon výslovně zakazuje diskriminaci.“ (3, s. 23)

Problematická je v současné době ochrana v pracovním poměru, neboť nový zákoník práce neupravuje ochranu před diskriminací dostatečně. Z hlediska ochrany menšin je pracovně – právní oblast a přístup k zaměstnání nejdůležitější, neboť se jedná o sféru života, kde jsou diskriminováni nejčastěji. (3)

V dalších oblastech jako např. vzdělávání, poskytování sociálních výhod, poskytování služeb ve zdravotnictví a bydlení, je zákaz diskriminace upravena nedostatečně téměř vůbec. (3)

Zákon, který by komplexně obsahoval právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace z důvodu sexuální orientace, dosud přijat nebyl. Navrhovaný Nový Antidiskriminační zákon je tvořen a je projednáván v Poslanecké sněmovně. Z pohledu těch, kteří jsou vystavováni nerovnému zacházení, je přijetí nového zákona více než žádoucí. (3)

1.5.2 Trestní právo

Není snad výraznějšího zásahu do práv člověka, než pokud je vystaven nebezpečí trestu a s ním souvisejícího společenského opovržení pro projevy sdílené v rámci menšiny, jejímž je příslušníkem. Zdá se být neskutečné, že až do posledních čtyř desetiletí 20. století se udržel trestní postih projevů homosexuality v západní Evropě. Kromě Francie, kde byl zrušen v roce 1791. V České republice byla odstraněna trestnost homosexuálního styku mezi dospělými osobami v souvislosti s novým trestním zákonem v šedesátých letech 20. století. V roce 1989 byla trestnost homosexuality zrušena ve 23 zemích Rady Evropy. V roce 1996 byly konsensuální homosexuální styky mezi dospělými dekriminální po celé Západní Evropě, v Austrálii, na Novém Zélandě i v Kanadě. (4, s. 260)

V některých státech je sexuální styk mezi osobami stejného pohlaví dodnes trestný, často pod sankcí nejvyšších trestů nebo až trestu smrti jako například v Íránu, Írák, Nigérii, Súdánu, Čečensku, atd....(45, 51)

Výjimku představují Spojené státy americké, kde je tato problematika upravena na úrovni jednotlivých států, ale v mnoha konzervativních státech podléhala až do roku 2003 stále trestním sankcím, coby trestní čin „sodomie“. (4, 54)

U nás v České republice bylo v roce 1991 odstraněno diskriminační ustanovení dle paragrafu 244 trestního zákona, které zakazovalo pohlavní styk s osobou stejného pohlaví mladší 18 let (u osob opačného pohlaví byla hranice 15 let). Věková hranice 15 let platí nyní pro pohlavní styk souhlasného pohlaví. Zrušeno bylo i zneužívané ustanovení, které trestalo vzbuzení veřejného pohoršení homosexuálním chováním. (3)

V České republice neexistují statistiky, které by se týkaly útoků v rámci zapříčiněných nenávistí k sexuální orientaci oběti. Je to dáno tím, že český trestní zákoník nezná podstatu trestných činů motivovaných nenávistí k sexuálním menšinám. Také v připravovaném novém trestním zákoníku tato situace zahrnuta není, tím pádem se i nadále nepředpokládá, že útok na jedince z důvodu sexuální orientace by byl trestán přísněji. (3)

1.6 Registrované partnerství

Registrované partnerství je institut důležitý pro soužití dvojic stejného pohlaví a je umožněn i párům heterosexuálním. Pro homosexuální páry má význam v tom, pokud se rozhodly trvale žít ve společné domácnosti a chtějí na základě toho nejužšího vztahu užívat také ostatních práv a výhod, jako mají manželské dvojice. Je ale důležité vědět, že práva a povinnosti, které vyplývají z uzavření registrovaného partnerství jsou v jednotlivých státech odlišná. (3, 20)

Svazek dvou osob může mít z hlediska práva různou podobu. Na jedné straně může jít o zcela neformální soužití dvou osob, na straně druhé o soužití formální, které vzniká zákonem stanovených podmínkách a vyplývají z něj zákonem stanovená práva a povinnosti. (3)

1.6.1 Vývoj postoje k registrovanému partnerství v České republice

Od roku 1992 je snaha o prosazení institutu registrovaného partnerství v České republice na vzestupu. Již dříve zmiňované sdružení SOHO si kladlo za cíl prosadit uzákonění partnerství osob stejného pohlaví, které však z počátku neobstálo ve vládní a později i v parlamentní debatě. Vláda za předsednictví Václava Klause ve svém rozhodnutí z 9.11.1995 oznámila, že „nechce připouštět jakési manželství nižšího stupně“. Naopak pozitivní odezva se našla u prezidenta republiky Václava Havla, který na konferenci 30.11.1995 řekl: „...vnitřně se kloním k tomu, že by asi mělo smysl institut registrovaného partnerství zavést“. V roce 1998 za vlády Miloše Zemana převzali iniciativu z podnětu SOHO tři poslanci parlamentu ČSR Z. Rujbrová, J. Pavlasová a J. Zvěřina, kteří předložili nový návrh zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví. (9)

Tento návrh mezi poslanci vyvolal mohutnou diskuzi. Někteří zákon prosazovali, naopak někteří si přáli dočkat více času pro zvážení pro a proti. Bylo zdůrazněno, že nejde o jakési rozšiřování tradičního pojetí manželství, nýbrž o odlišně založený, zvláštní svazek, který by posílil trvalý partnerský vztah, lidská a občanská práva partnerů a další náležitosti, které s tím souvisí: řešení ekonomických, sociálních, majetkových a daňových problémů. Dále by mohlo přispět k řešení homosexuální

promiskuity (snížení častějšího střídání partnerů a s tím související snížení rizik pohlavně přenosných chorob, tedy i viru HIV), zvýšení psychických a sociálních jistot, snížení počtu psychiatricky nemocných, které se častěji objevovalo u homosexuálů z důvodu osamění a životní nejistoty. Tento návrh ve sněmovně vedl k velkým diskuzím a po mnohých peripetiích byl tento návrh v roce 1998 zamítnut. (9, 20, 40)

O rok později se na stolech poslanců objevil druhý návrh, „zákon o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně a doplnění některých zákonů“. Byl doporučen vládou k přijetí 17. března, kdy v prvním čtení byl schválen. To znamenalo velký úspěch a nadějný posun. Návrh byl posunut do druhého čtení, kdy 2. prosince 1999 byl však opět zamítnut. Rozhodly pouhé čtyry hlasy. (9)

V roce 2000 při desetiletém výročí existence gay-hnutí v České republice, toto ve svém programu prohlašuje, že se nevzdá původních cílů, jejichž smyslem je uznání plné lidské hodnoty gayů a lesbiček. O šest let později 15. března 2006 jejich úsilí a dlouhotrvající práce byly završeny úspěchem, a zákon o registrovaném partnerství byl schválen. Zákon o registrovaném partnerství nabyl účinnosti 1. července 2006. V České republice uzavřelo od existence zákona o registrovaném partnerství 712 gay nebo lesbických dvojic. (9, 41, 42)

1.6.2 Vývoj postoje registrovaného partnerství ve světě

Dne 8.2. 1994 Evropský parlament, v němž je začleněno jedenáct států Evropy a Řecko, vydal ve Štrasburku doporučení, že by členské země měly uzákonit registrované partnerství a povolit párům stejného pohlaví možnost adopce dětí. Toto prohlášení Vatikán ostře odsoudil a prohlásil, že homosexuální styk patří s interrupcemi a eutanázií do psychosociální kultury smrti. (20)

V nedávné době došlo ve většině zemí, zejména v Evropě, ale i v dalších zemích světa ke schválení registrovaného partnerství. Právní forma soužití stejnopohlavních párů přijatá v jednotlivých zemích se nicméně odlišuje. (3, 20)

V roce 1989 byla provedena legalizace v Dánsku, kde během tří let využilo této možnosti nad 800 homosexuálních párů. O rok později Dánsko umožňuje adopci biologického potomka jednoho z partnerů. (20)

Podobné zákony byly schváleny ve Skandinávských zemích (Norsko a Švédsko). Roku 1993 a 1994 tyto země přijaly sociální zákon o partnerském soužití. Dle tohoto zákona mají páry téměř veškerá práva mimo možnosti adopce a obřadu v kostele, se kterým by nesouhlasil duchovní nebo církev. Od roku 2005 umožňuje Švédsko manželství. V červnu 2008 se přidalo novým zákonem i Norsko na stranu Španělska, Belgie, Nizozemska, Jižní Afriky a Kanady, kde již gayové a lesby mohou uzavřít plnohodnotný manželský svazek s partnerem stejného pohlaví. (20)

V Nizozemí a Španělsku mohou páry stejného pohlaví uzavírat manželství a to za shodných podmínek jako páry heterosexuální. Z tohoto svazku jim pak plynou i stejná práva a povinnosti jako manželům. (3)

V roce 1995 byl v Maďarsku schválen zákon, jímž získává homosexuální pár, který žije ve společné domácnosti výhody občanskoprávní a majetkoprávní, jako mají manželské páry heterosexuálů. (20)

Island od roku 1996 umožňuje registraci homosexuálů, ale umožňuje i adopci dítěte druhem, jehož rodičem je druhý z partnerů. (20)

Švédsko v současné době dokonce zvažuje, že bude uznávat i církevní sňatky homosexuálů. Ve švédském rozhlase byla oznámena švédským premiérem Fredrikem Reinfeldem zpráva o nové koncepci, podle které by měla být povolena od května 2009 církevní svatba gayů a lesbiček v luteránských kostelech. Švédsko by mohlo přijmout tento zákon o sexuálně neutrálním manželství k 1. květnu 2009.“ (20, 46)

Po roce 1998 vzniká zákonná úprava homosexuálního partnerství ve Finsku, ve Francii, v Německu, Portugalsku, ve Švýcarsku, v Tasmánii, ve Velké Británii a Belgii, kde se od roku 2003 umožněno uzavírání manželství. Také některé státy v USA mají příslušná legislativní opatření v tomto směru a rovněž Kanada od roku 2005 uznává manželství homosexuálů. (3)

1.6.3 Nynější postoj k registrovanému partnerství a manželství

Přiznání osobního statusu k formám homosexuálního soužití může mít v zásadě dvojí formu. Buď se jedná o specifický status „registrovaných partnerů“, nebo o civilní manželství, které je rovnocenné s heterosexuálním. Registrované partnerství je analogií

manželství tam, kde zákonodárce nemá možnost přiznat všechna práva, která by náležela heterosexuálním manželstvím (adopce, umělého oplodnění). Na druhé straně tam, kde úprava osobního statusu gay párů existuje, mají partneři obvykle rovná práva a povinnosti, jako manželé (jak v oblasti sociální, daňových úlev tak i v dědickém řízení). Mimo to, ale existuje i celá řada států, které přiznání statusové formy homosexuálním svazkům neumožňuje vůbec. (3)

Již naznačená obtížnost přijímání tohoto zákona v České republice vedla k tomu, že přijatý zákon je výsledkem kompromisů. Než aby zákon přinášel registrovaným párům rozsáhlá práva, má zákonné uznání těchto párů význam především v rovině symbolické. (3)

Zákon o registrovaném partnerství vymezuje podmínky pro vstoupení do svazku registrovaného partnerství, zároveň upravuje vznik i zánik partnerského svazku a také obsahuje novelizaci osmnácti zákonů. (41)

Podmínky pro vstup do partnerství jsou prakticky stejné jako jsou pro vstup do manželství. Místo, kde je možné partnerství uzavřít, určuje matriční úřad. Místa jednotlivých matričních úřadů jsou stanoveny vyhláškou. V každém kraji je určen jeden matriční úřad, který rozhoduje i o návrhu a změně místa uzavírání partnerství. Oba partneři mají stejná práva i povinnosti s možností se zastupovat v běžných záležitostech. Partneři mají vzájemnou vyživovací povinnost, která je i eventuálně možná po zrušení partnerského soužití. Vstup do partnerství nemá za následek omezení či zrušení rodičovských práv. Partnerství také nebrání svěřeni dítěte do péče pocházejícího z předchozího heterosexuálního vztahu, přičemž jeho partner bude ve vztahu nevlastního rodiče. (41, 57)

I přes schválení tohoto zákona o registrovaném partnerství, nezajišťuje tento zákon všechna stejná práva jako umožňuje heterosexuálním párům. Diskriminační důsledky, které vyplývají z rozdílu uzavření manželství a registrovaného partnerství se dají rozdělit na soukromoprávní a veřejnoprávní. (3, 4)

V soukromoprávním životě se setkávají i znevýhodněním v neexistenci institutu společného jmění partnerů, v právu ochrany osobnosti nebo v právní úpravě společného užívání bytu. Institut manželství a registrovaného partnerství je z hlediska dědického

řízení odlišný pouze v daňové problematice, kde neexistuje v případě registrovaného partnerství osvobození od daně dědické. Právo také nepohlíží na registrované páry v oblasti darovací daně, kdy je nepovažuje za žádný příbuzenský vztah a zařazuje je pro výpočet daně až do třetí skupiny, kde je daňová sazba nejvyšší. V případě úmrtí jednoho z partnerů může být druhý z partnerů vždy primárním dědicem, pokud je uvedeno v závěti. (3, 4)

Obdobnou problematiku představují „statusové výluky“ v oblasti veřejnoprávní. Z práva sociálního zabezpečení, kdy partneři nemají nárok na vdovský a vdovecký důchod, na jednorázové odškodnění a úmrtí při úmrtí partnerky/partnera dle zákona o bezpečnostní informační službě, o služebním poměru příslušníků Policie ČR, dle zákoníku práce, nemají nárok na poukázání důchodu na účet partnerky/partnera a v dalších oblastech. (5, 58, 59)

Tím, že jsou registrovaným párům upírána tato veškerá práva, která náleží manželským párům nerespektuje státní úprava skutečnost, že i homosexuální páry spolu tráví celý život, mají společnou domácnost a majetek a v případě nouze, se vzájemně podporují stejně jako je tomu u manželského páru. (3)

Dalším ne malým problémem, který komplikuje soužití dvou osob, je uznání právních svazků uzavřených v cizině, stejně jako uznávání svazků uzavřených v České republice cizími státy. S tím souvisí i otázka, v jakém rozsahu jim budou přiznána práva a povinnosti, které z tohoto svazku vyplývají. Podmínkou vstupu do partnerství je, aby alespoň jedna z osob vstupující do partnerství, byla státním občanem České republiky. Bylo by žádoucí, kdyby bylo umožněno registrované partnerství i dvěma cizincům, z nichž jeden by měl povolení k trvalému pobytu v ČR. I když jeden z partnerů české občanství má, v Čechách to gayům a lesbičkám nepřináší stejná práva jako heterosexuálům. Uzavřením partnerství cizince v Česku nezískává výhody při udělování povolení k pobytu natož při získání českého občanství. „Zákonodárci se hájí tím, že: „Registrované partnerství zatím ještě neexistuje ve všech státech a je žádoucí, aby bylo zabráněno imigraci homosexuálních párů.“ (42, 57)

1.7 Rodinné právo

U rodičovských práv, výchovy dětí, reprodukčních práv a adopce je pravděpodobně nejvíce diskuzí. V České republice je tato problematika velice ožehavá a stále velmi diskutovaná. Odpůrci rodinného práva o přítomnosti dětí v homosexuálních svazcích argumentují tím, že jak rodinné právo, tak děti vyrůstající v rodinách gayů a lesbických žen, ohrožují a znehodnocují postavení „tradiční“ rodiny. (3)

1.7.1 Tradiční rodina

Co je „tradiční rodina“? Tradiční pojetí rodiny vychází z heterosexuální normy a rodinu chápe jako manželský pár muže a ženy, kteří spolu bydlí a vychovávají spolu děti. Jinak se této rodině také říká rodina „nukleární“ (oproti pojetím tzv. „širší“ rodiny). Přitom důležité je, že tento pohled, odvolávající se na „tradice“, má tendenci rodinu prezentovat jako jev, který je historicky a kulturně neměnný. Koncept rodiny se ale v průběhu dějin měnil a mění, a to jak v závislosti na místě, tak historické době. Jinými slovy, rodina není přirozený fenomén, ale naprosto racionální, politická a hlavně selektivní instituce, která funguje jako organizační a kontrolní jednotka (jakékoliv) společnosti. To, jakou definici ta která společnost uznává a naopak neuznává, tedy vypovídá primárně o politice a zájmech státu a nikoliv o „přirozenosti“ či „nepřirozenosti“ rodiny, o které je řeč. (29,48, 50)

1.7.2 Homosexuální rodiče a děti

Pro společnost hlavní problém je v tom, v čem chápe tradiční rodinu nebo lépe řečeno vhodnou rodinu. Na tuto situaci je třeba se dívat bez předsudků a zejména bez genderových předsudků. Homosexuální rodiny jsou asi ze všech nejvíce stigmatizovány, často nejsou podporovány laickou veřejností, politickou, respektive zákonnou iniciativou daného státu a stále se objevují i odborné názory, které tento typ rodiny neschvalují. Častým negativním názorem, pramenícím ze špatné informovanosti, je samotný pohled na gaye a lesby. I přesto, že dnes vzrůstá tolerance a akceptace této

sexuální menšiny, tyto názory většinou propadají, jakmile dojde na záležitosti okolo rodičovství. (47, 48)

Jedná se o to, že dítě může vyrůstat ať s jedním rodičem, nebo se dvěma muži či ženami jako rodiči a na jeho sexuálním a psychosociálním či ostatním vývoji nezanechá tento fakt žádný negativní dopad v samotném důsledku odlišné sexuální orientace rodičů. Pokud hovoříme o negativních vlivech na dítě obecně, mohou se v těchto rodinách samozřejmě objevovat, ale se stejnou četností jako u rodin heterosexuálních. Americká akademie pediatriů, která zastupuje zhruba 55 000 těchto lékařů, zveřejnila v únoru 2002 studii o homosexuálním rodičovství, založené na téměř 20ti-letém výzkumu, který ukázal, že „v modelu rodičovství a postojů mezi homosexuálními a heterosexuálními rodiči je daleko více podobností než odlišností.“ Jinými slovy, hodnoty, které rodina svým dětem vštěpuje a způsoby, jakými to dělá, včetně genderových a rodičovských rolí, nejsou závislé na sexuální orientaci rodičů. (47)

Navíc, interakci obou pohlaví kolem sebe vidí všechny děti. Neexistuje rodina, která by neměla žádnou sociální vztahovou síť příbuzenstva a přátel, kde by dítě nemělo ani žádné prarodiče, ani tety, strýce, bratrance, sestřenice či přátele svých rodičů. Vztahové role a modely rodičovství také daleko více než na pohlaví či sexuální orientaci partnerů závisí na mocenském uspořádání vztahu, komunikačních schopnostech páru a společenských stereotypech, které vytvářejí kontext pro práci a role v rodině. Je to také společnost jako celek, a zejména média, které potažmo vytvářejí otevřené i skryté tlaky na to, co kdo má v rodině dělat, jakým způsobem a proč. Zda těmto stereotypům pár věří, jakou jim přikládá důležitost, a do jaké míry z nich vychází při organizaci vlastní rodiny opět nezávisí na sexuální orientaci, ale spíše na stupni vzdělání, rozhledu, otevřenosti a komunikaci daného páru. V každé rodině to funguje jinak a každá „funkční“ rodina si tyto záležitosti nějak uspořádá. Naprosto zásadní otázka tedy je, podle jakých kritérií hodnotíme onu „funkčnost“. V naší společnosti tato funkčnost mimo jiné bezpodmínečně souvisí s přítomností obou pohlaví a zákon o rodině stanoví, že matka a otec musí být biologická žena, respektive muž. V oblasti rodinného práva upravující vztahy mezi rodiči a dětmi je četnost

výjimek pro homosexuální pár velmi vysoký. Oblastí tradičních výluk způsobilosti homosexuálních párů jsou adopce a částečně také pěstounská péče. (47)

1.7.3 Individuální a společná adopce

V České republice má právo adoptovat dítě každý muž či žena bez ohledu na sexuální orientaci. Dle zákona o rodině je trvalý registrovaný partnerství překážkou osvojení dítěte. Registrovaný homosexuální pár nemůže v České republice adoptovat dítě ani jako jednotlivec. Příslušní ustanovení zákona o registrovaném partnerství jednoznačně znevýhodňuje homosexuály, neboť po uzavření registrovaného partnerství jim upírá toto právo, které je jim před uzavřením a po ukončení registrovaného partnerství přiznáno. Na rozdíl od individuální adopce u adopce společné se rodiči stávají oba partneři. Může se jednat o pár heterosexuální tak i homosexuální. V ČR je společná adopce vyhrazena pouze manželům. V řadě jiných státech se vyloučení oprávnění k adopcím vztahuje pouze na homosexuální pár. Vůči jednotlivcům není uplatňována bez ohledu na to, zda žijí v registrovaném partnerství. Možnost společně adoptovat dítě je v Evropě výslovně přiznána gay párům ve Švédsku, Španělsku, Belgii, Nizozemí a ve Velké Británii. (3, 4, 48)

1.7.4 Právo adopce dítěte partnera/partnerky

Co se týče adopce dítěte partnerky/partnera, u nás partneři a partnerky ve stejnopohlavních svazcích nemají možnost adoptovat biologické dítě partnerky či partnera. Sice se partner či partnerka fakticky podílí na výchově často řadu let, přesto jim zákon neumožňuje upravit vztah k biologickému dítěti své partnerky či partnera. Tato situace nejenže znevýhodňuje homosexuální páry, ale je v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte. Problém nastává v okamžiku, kdy partnerství skončí smrtí biologického rodiče, kdy hrozí nebezpečí, že dítě bude vytrženo z prostředí na které bylo zvyklé a bude dáno do biologické rodiny zemřelého. Nebo pokud dojde k rozchodu partnerů, může hrozit to, že biologický rodič může bránit styku s bývalým partnerem/ partnerkou přesto, že dítě k němu má velké citové pouto. Naopak při úmrtí nebiologického rodiče nemá dítě nárok na dědictví, pokud nebyla v jeho prospěch sepsána závět. Některé státy

adopci partnera/partnerky umožňují jako např. Dánsko, Německo, Island, Norsko, Švédsko, Španělsko, Velká Británie. (3, 48)

1.7.5 Pěstounská péče

V České republice uzavření registrovaného partnerství nebrání tomu, aby se gayové a lesby stali pěstouny, avšak pouze individuálně nikoli jako společně pár. Společnými pěstouny se mohou v České republice stát pouze manželé. Do společné pěstounské může být partnerům svěřeno dítě např. v Belgii, Dánsku, Finsku, Francii, Nizozemí, Norsku, Švédsku, na Islandu. Gayům a lesbám jsou děti do pěstounské péče svěřovány i v Anglii a Walesu. (3, 4, 48)

1.7.6 Umělé oplodnění

Umělé oplodnění představuje možnost pro lesbické páry, jak naplnit touhu po dětech. Některé země zpřístupňují umělé oplodnění buď přímo lesbickým párům nebo alespoň ženám bez partnera a tím tedy následně i lesbickému páru. Umělé oplodnění tak mohou využívat lesbické či bisexuální ženy na např. v Belgii, Dánsku, Finsku, Nizozemí, Španělsku, Švédsku, Velké Británii. Umělé oplodnění není v České republice umožněno lesbickým párům ani ženám bez partnera. (3, 4, 48)

2. Cíle práce a hypotézy

2.1 Cíle výzkumné práce

Hlavním cílem práce bylo zjistit postoje a názory mladých žen a mužů s homosexuální orientací na registrované partnerství.

Dílčím cílem práce bylo zjistit, zda se mladé ženy a muži s homosexuální orientací necítí být diskriminováni heterosexuální společností.

2.2 Hypotézy

Hypotéza 1: Mladá generace s homosexuální orientací zaujímá více pozitivní než negativní postoj k registrovanému partnerství.

Hypotéza 2: Mladá generace s homosexuální orientací se cítí být diskriminována heterosexuální společností.

3. Metodika

3.1 Použitá metoda

Pro diplomovou práci byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu formou anonymního dotazníku. Jednotlivé dotazníky byly určeny ženám a mužům s homosexuální orientací v jižních Čechách. Dotazování respondentů probíhalo převážně ve spolupráci s Ing. Jiřím Marečkem, který je předsedou organizace Jihočeské Lambdy. Dotazník obsahoval 23 uzavřených otázek a jednu polootevřenou. Metodu dotazníku jsem si zvolila z toho důvodu, neboť díky němu je možné získat velké množství informací v relativně krátkém čase. Veškeré poznatky, které jsem získala vyhodnocením dotazníku, jsou shrnuty a porovnány s mě dostupnými informacemi, které byly získány z odborné literatury týkající se homosexuality.

Vzhledem k rozsáhlosti výzkumné části práce týkající se dotazníků, nejsou tyto vyplněné dotazníky přířímou součástí této diplomové práce. Výsledky, které jsem získala z odpovědí v dotaznících byly vyhodnoceny pomocí grafů.

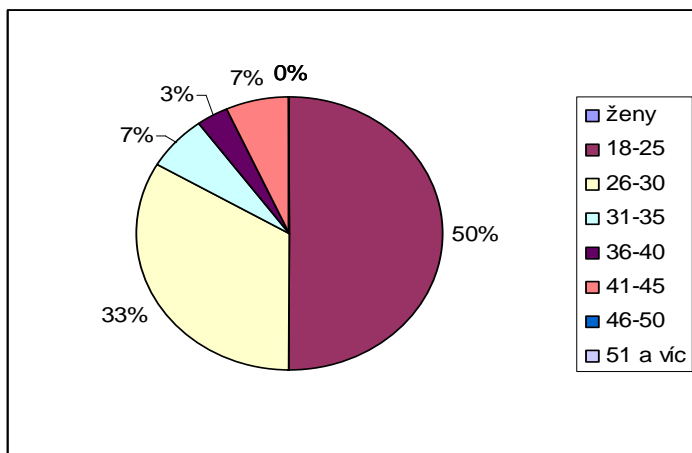
V úvodu dotazníku byli respondenti dotazováni na věk, pohlaví, sexuální orientaci, vzdělání, nynější stav, v kolika letech probíhal coming out a v jak v početném sídle žijí. Následujícími otázkami bylo zjišťováno, zda se veřejně hlásí ke své sexuální orientaci, jaký mají názor na registrované partnerství, zda tento zákon znají, zda by na něm rádi něco změnili. Posledních několik otázek se týkalo diskriminace.

3.2 Charakteristika zkoumaného vzorku

Dotazník byl sestaven jeden. Skupinou respondentů se stali náhodně vybraní jedinci s odlišnou sexuální orientací s trvalým bydlištěm v České republice různých věkových kategorií. Celkem bylo rozdáno 100 dotazníků, návratnost byla 73%. Celkový soubor tedy zahrnuje 73 respondentů (100%). Z toho 30 žen (41%) a 43 mužů (59%).

4. Výsledky

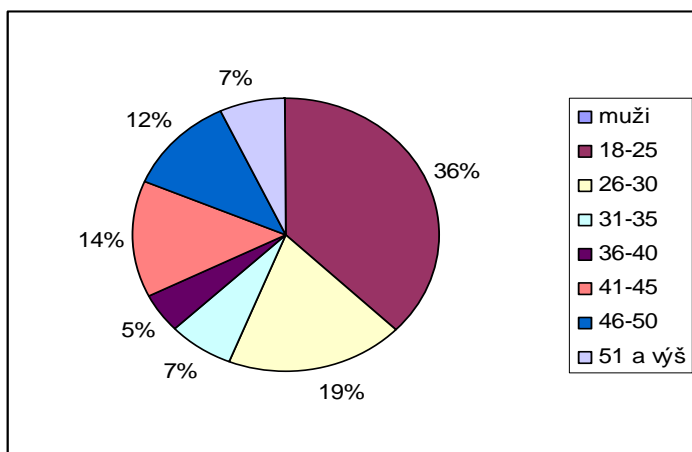
Graf 1A - Věk respondentek.

Zdroj: vlastní výzkum.

Graf nás informuje o věku respondentek. 15 (50%) bylo ve věku 18-25, 10 (33%) ve věku 26-30 let, 2 (7%) ve věku 31-35 let, 1 (3%) ve věku 36-40, 2 (7%) ženy ve věku 41-45 let, ve věku 46 let a více nebyla žádná respondentka.

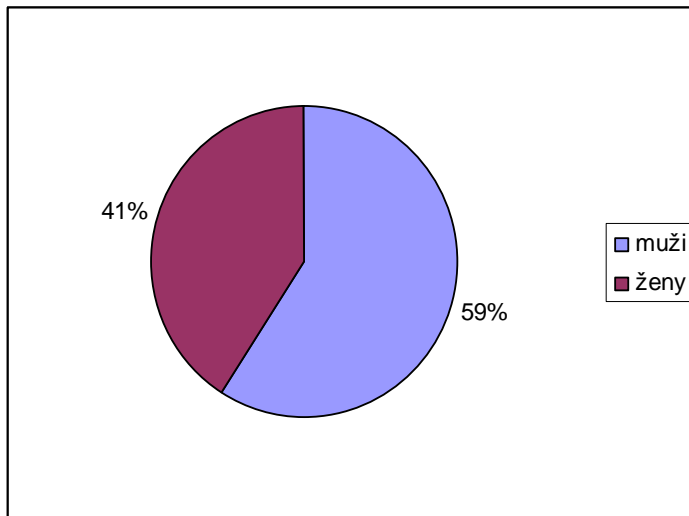
Graf 1B – Věk respondentů.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že dotazník vyplnilo 16 (36%) mužů ve věku 18-25 let, 8 (19%) bylo ve věku 26-30 let, 3 (7%) ve věku 31-35 let, 2 (5%) ve věku 36-40 let, 6 (14%) respondentů ve věku 41-45, 5 (12%) ve věku 46-50 a 3 (7%) mužů bylo ve věku 51 a výš.

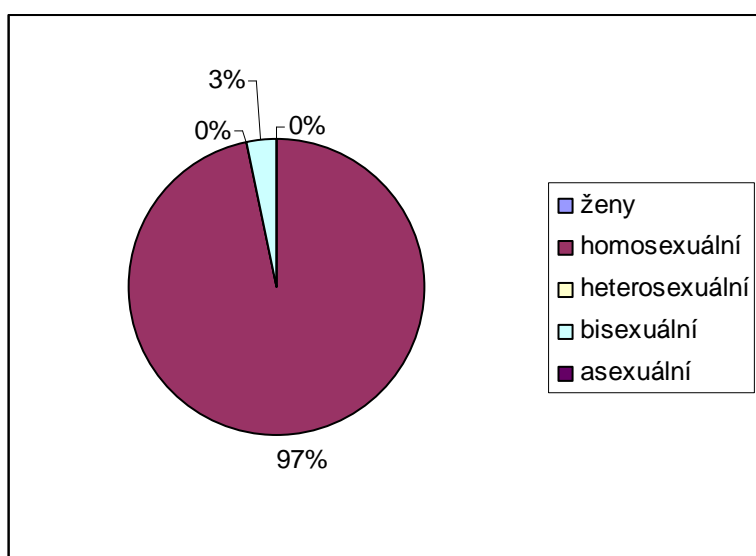
Graf 2 – Pohlaví respondentů.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že dotazník vyplnilo 43 (59%) mužů a 30 (41%) žen.

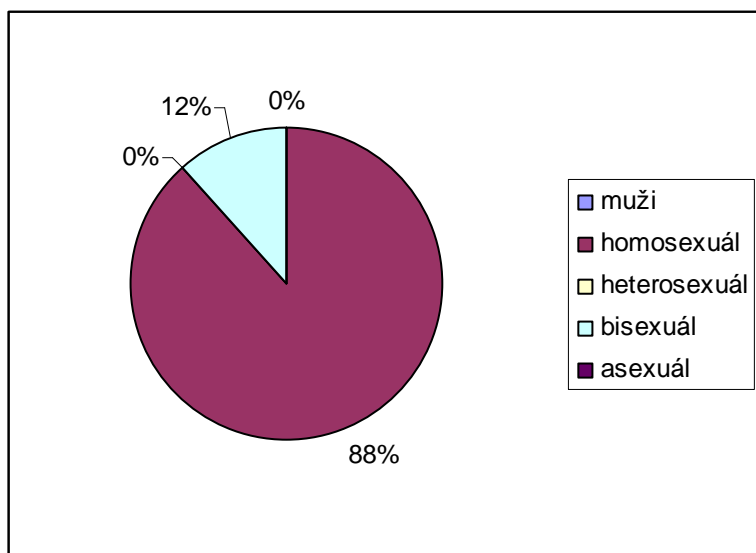
Graf 3A – Sexuální orientace.

Zdroj: vlastní výzkum.

Tento graf nás informuje o sexuální orientaci žen. 28 (94%) žen uvedlo, že jsou lesbičky, 0 (0%) ženy heterosexuální, 1 (3%) žena je bisexuálních a 0 (0%) žena asexuální.

Graf 3B – Sexuální orientace.

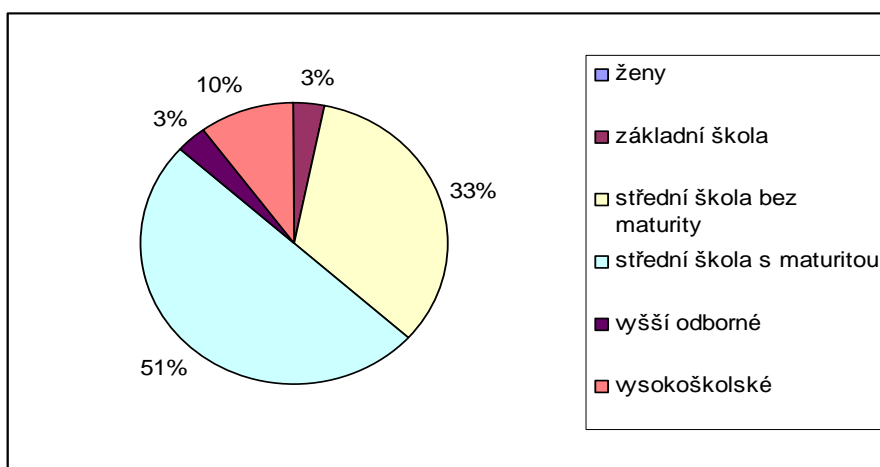

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že 38 (88%) mužů je homosexuálních a 5 (12%) bisexuálních.

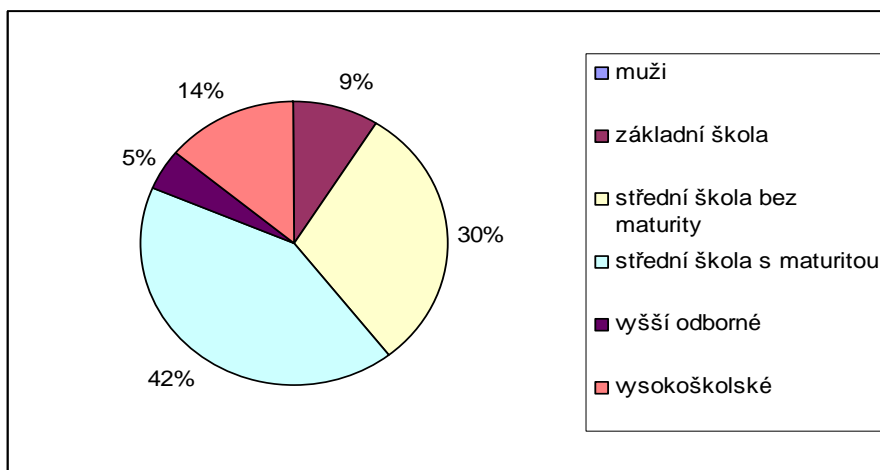
Graf 4A – Nejvyšší dosažené vzdělání.

Zdroj: vlastní výzkum.

Tento graf nás informuje o nejvyšším dosaženém vzdělání. Základní školu dokončila 1 (3%) žena, střední školu bez maturity 10 (33%) žen, střední školu s maturitou 15 (51%), vyšší odborné vzdělání dokončila 1 (3%) respondentka a vysokoškolské vzdělání dokončily 3 (10%) ženy.

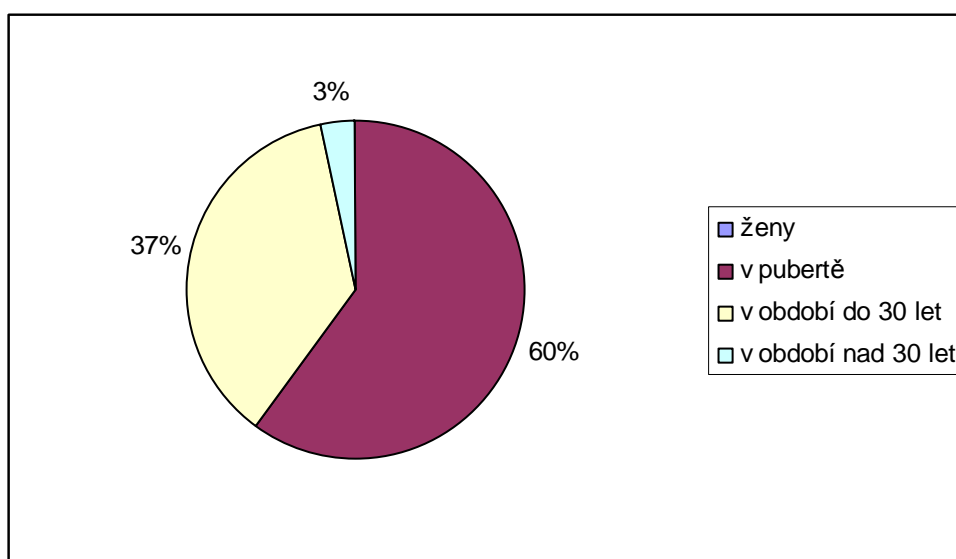
Graf 4B – Nejvyšší dosažené vzdělání.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je patrné, že základní školu dokončili 4 (9%) muži, střední školu bez maturity 13 (30%) mužů, střední školu s maturitou 18 (42%) mužů, vyšší odborné vzdělání 2 (5%) muži a vysokoškolské vzdělání dokončilo 6 (14%) respondentů.

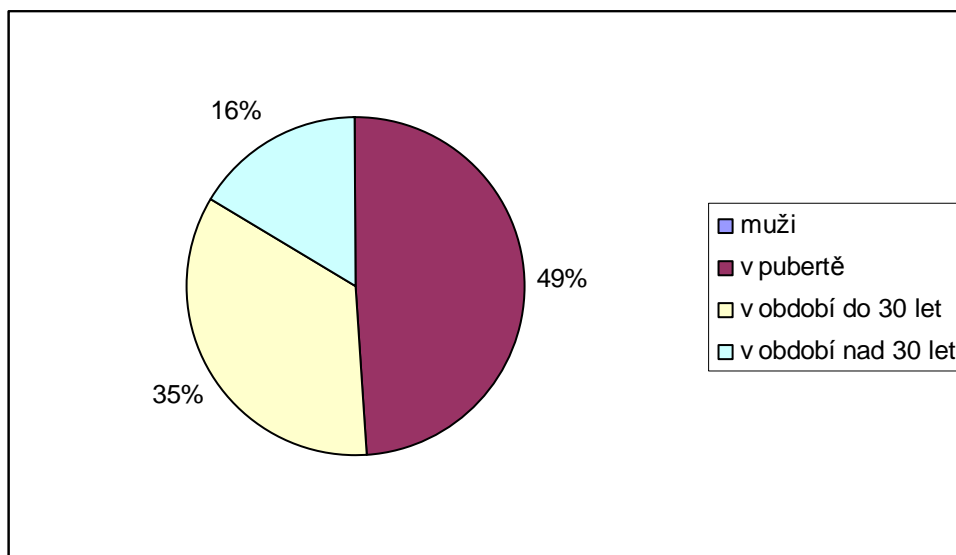
Graf 5A – Proběhnutí coming outu.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že u 18 (60%) žen proběhl coming out již v pubertě, u 11 (37%) v období do 30 let a u 1 (3%) ženy proběhl v období na 30 let.

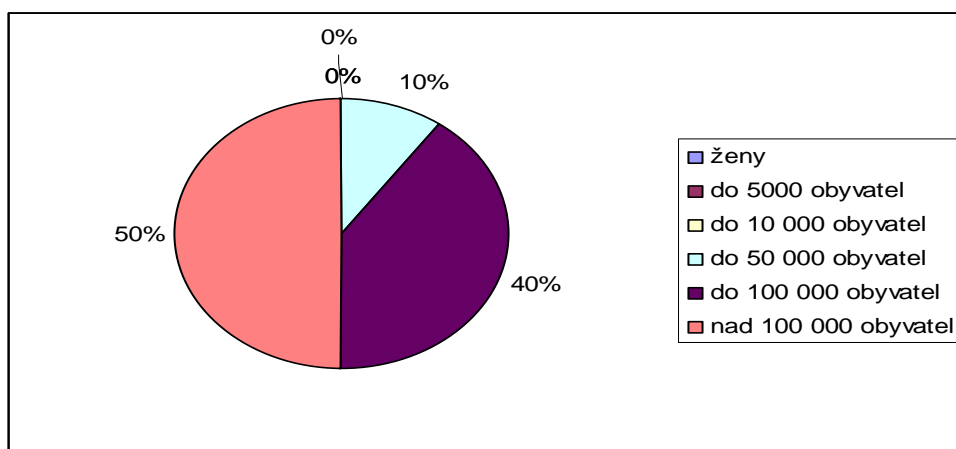
Graf 5B – Proběhnutí coming outu.

Zdroj: vlastní výzkum.

U 21 (49%) mužů proběhl coming out v období puberty, u 15 (35%) v období do 30 let a u 7 (16%) mužů v období nad 30 let.

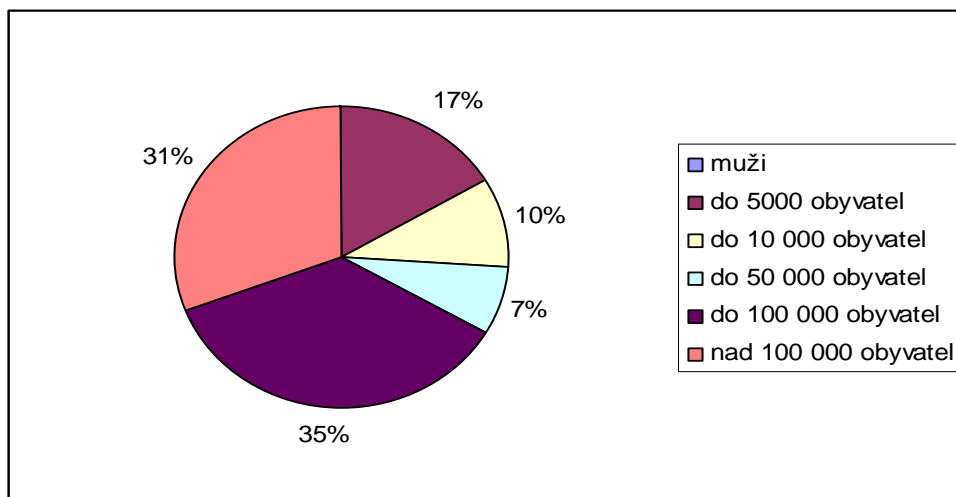
Graf 6A – Bydliště respondentek.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu zjišťujeme velikost místa bydliště respondentek. Počet obyvatel do 10 000 neuvedla žádná z respondentek. 3 (10%) ženy bydlí ve městě do 50 000 obyvatel, 12 (40%) žen do 100 000 obyvatel a 15 (50%) žen ve městě nad 100 000 obyvatel.

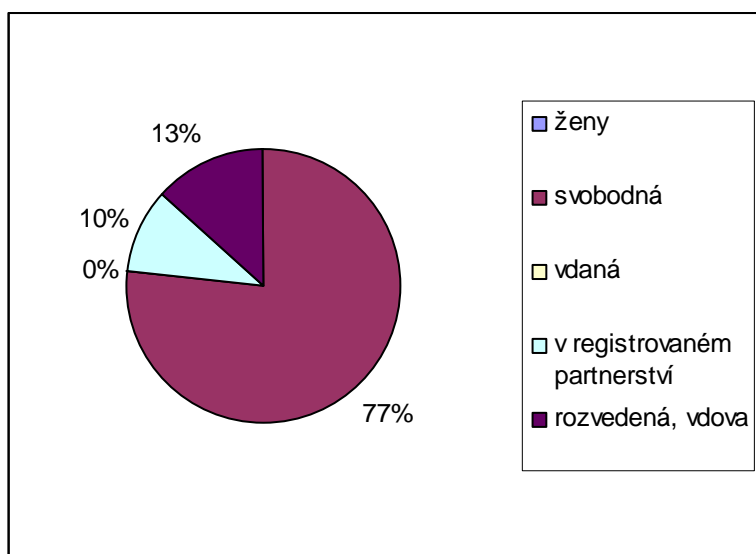
Graf 6B – Bydliště respondentů.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že 7 (17%) mužů žije ve městě do 5000 obyvatel, 4 (10%) do 10 000 obyvatel, 3 (7%) do 50 000 obyvatel, 15 (35%) respondentů do 100 000 obyvatel a 13 (31%) nad 100 000 obyvatel.

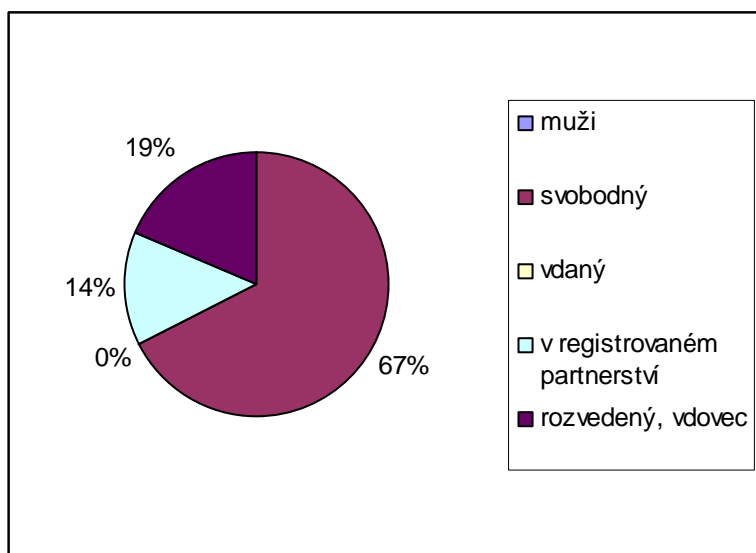
Graf 7A – Partnerský vztah.

Zdroj: vlastní výzkum.

Lze říci, že 23 (77%) lesbických žen je svobodných, 3 (10%) ženy žijí v registrovaném partnerství a 4 (13%) ženy jsou rozvedeny.

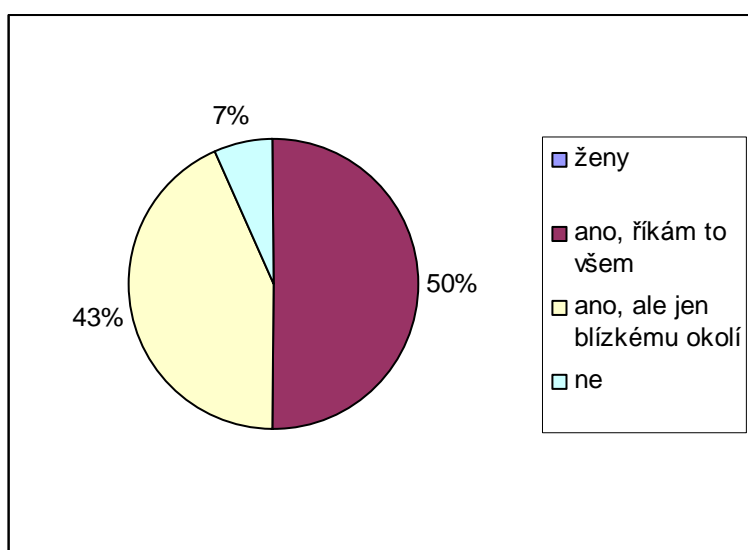
Graf 7B – Partnerský vztah.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu vyplývá, že 29 (67%) mužů je svobodných, 6 (14%) žije v registrovaném partnerství a 8 (19%) mužů je rozvedených.

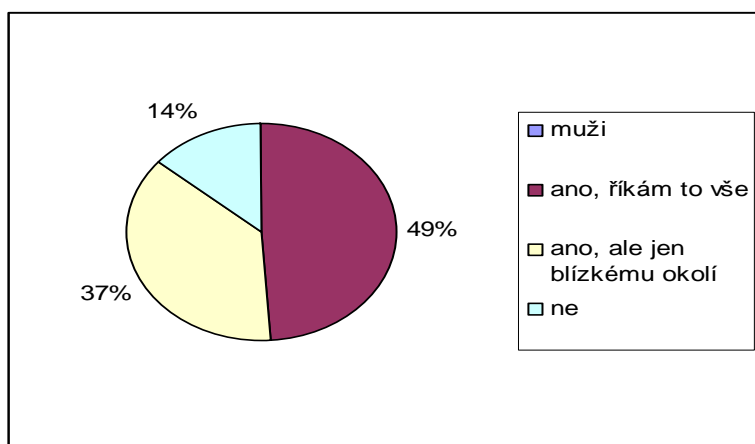
Graf 8A - Přiznání ke své orientaci veřejnosti.

Zdroj: vlastní výzkum.

Graf nás informuje o tom, zda se respondentky veřejně hlásí ke své sexuální orientaci. 15 (50%) žen se veřejně přiznává ke své sexuální orientaci, 13 (43%) žen tuto skutečnost oznámí jen blízkému okolí a 2 (7%) svojí sexuální orientaci tají.

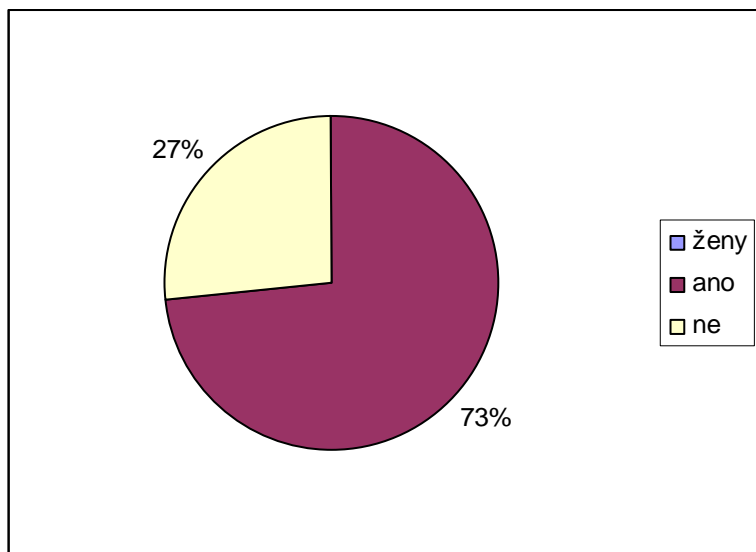
Graf 8B - Přiznání ke své orientaci veřejnosti.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu vyplývá, že 21 (49%) mužů se veřejně přiznává ke své sexuální orientaci, 16 (37%) mužů se svěřuje pouze svému blízkému okolí a 6 (14%) mužů svojí sexuální orientaci tají.

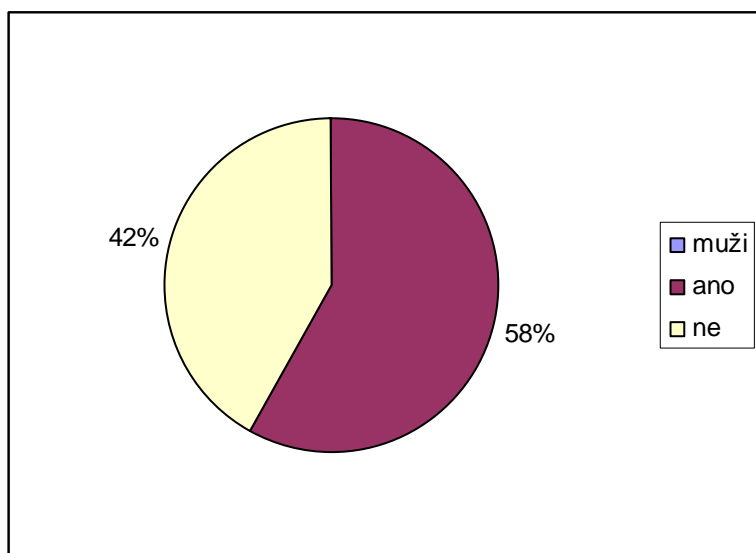
Graf 9A – Zda v současné době mají partnerku.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu zjišťujeme, že 22 (73%) žen má partnerku a 8 (27%) žen je bez partnerky.

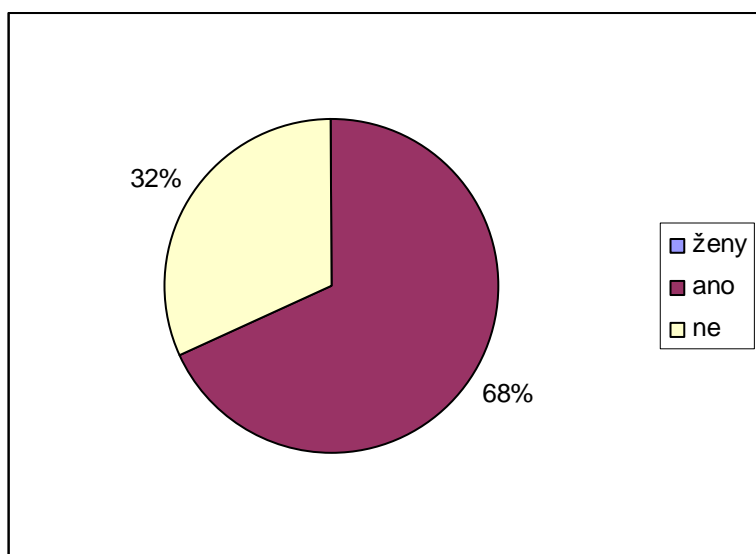
Graf 9B – Zda v současné době mají partnera.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že 25 (58%) mužů má partnera a 18 (42%) mužů trvalého partnera nemá.

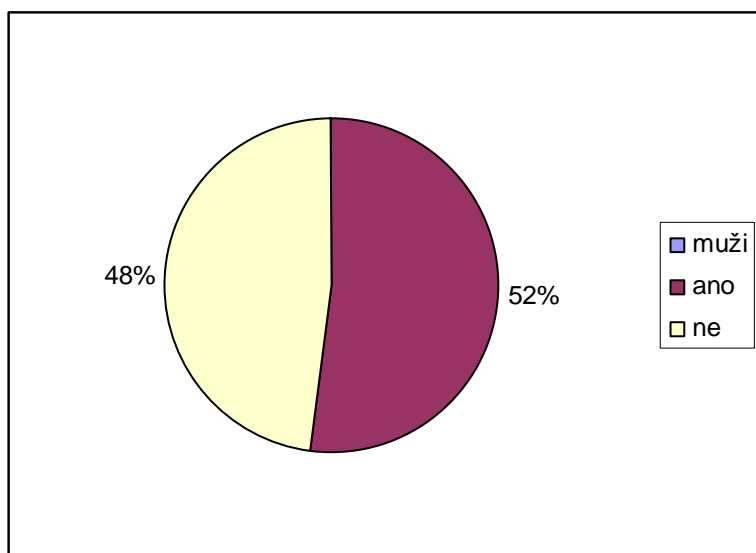
Graf 10A – Pokud mají partnerku, zda s ní žijí ve společné domácnosti.

Zdroj: vlastní výzkum.

Zde máme možnost zjistit, že pokud žena má partnerku, 15 (68%) z nich žije ve společné domácnosti a 7 (32%) žen žije samostatně.

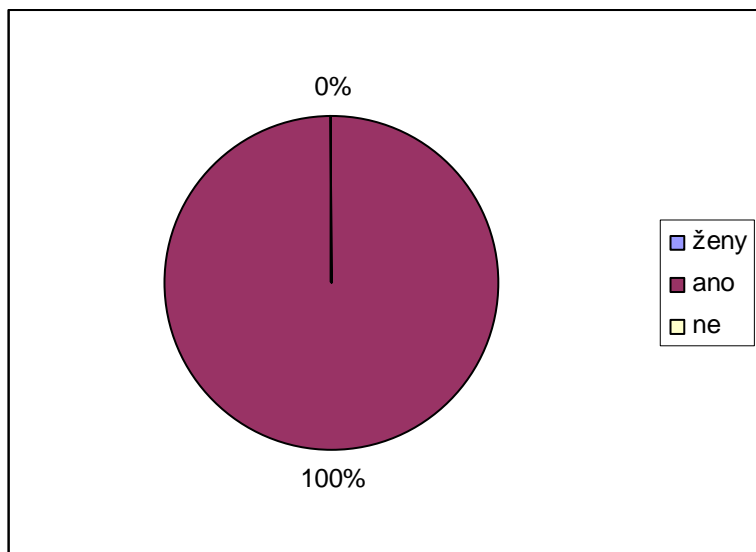
Graf 10B – Pokud mají partnera, zda s ním žijí ve společné domácnosti.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu vyplývá, že 13 (52%) homosexuálních mužů žije ve společné domácnosti a 12 (48%) ne.

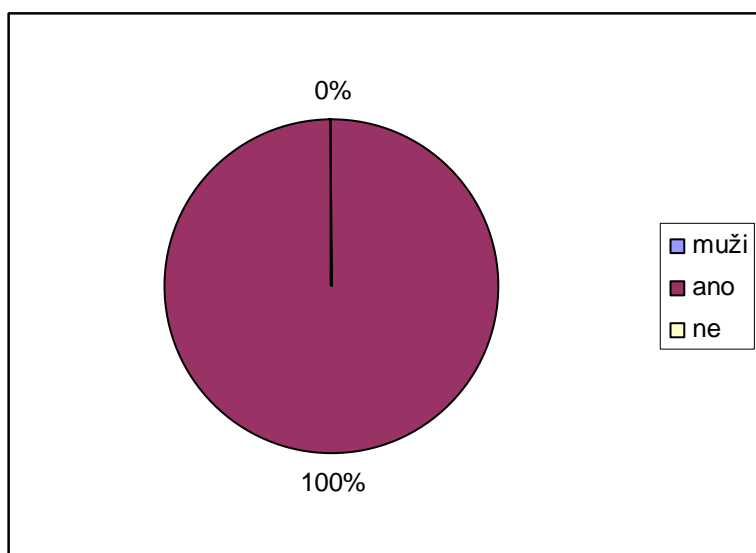
Graf 11A – Vědomosti o existenci zákona o registrovaném partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Na základě informací získaných z dotazníků bylo zjištěno, že všechny dotázané ženy věděly o existenci zákona o registrovaném partnerství.

Graf 11B – Vědomosti o existenci zákona o registrovaném partnerství.

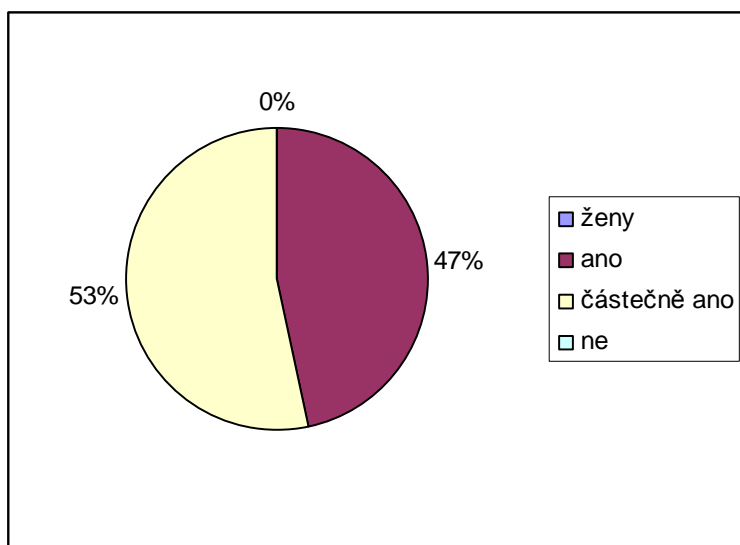

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu je zřejmé, že všichni dotázaní muži byli obeznámeni s existencí zákona o registrovaném partnerství.

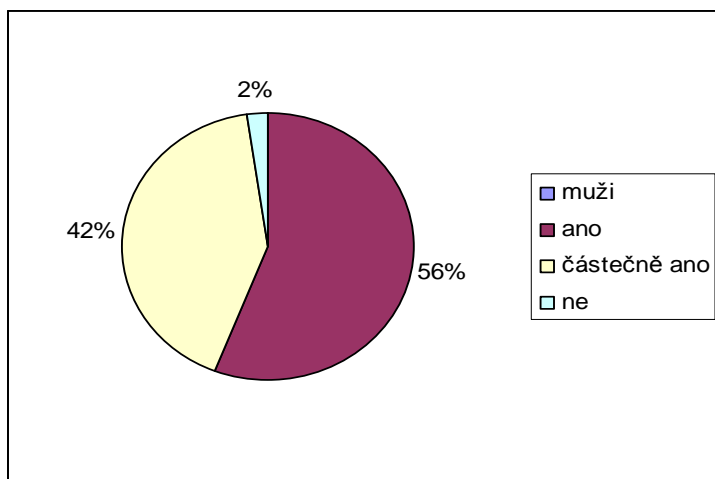
Graf 12A – Znalost znění zákona o Registrovaném partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Na otázku, zda znají znění zákona o registrovaném partnerství, odpovědělo 14 (47%) žen ano a 16 (53%) částečně ano a 0 (0%) nezná obsah zákona.

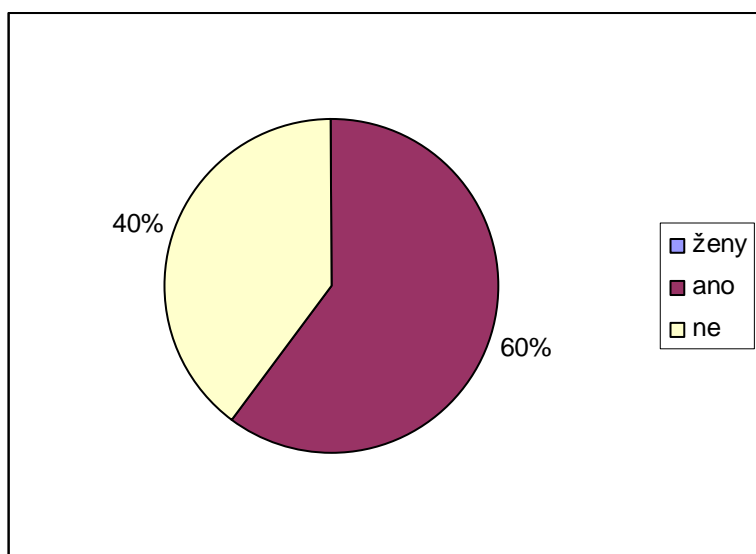
Graf 12B – Znalost znění zákona o registrovaném partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je patrné, že 24 (56%) mužů odpovědělo, že znají znění zákona o registrovaném partnerství a 18 (42%) částečně ano. Pouze 1 (2%) muž nezná obsah zákona.

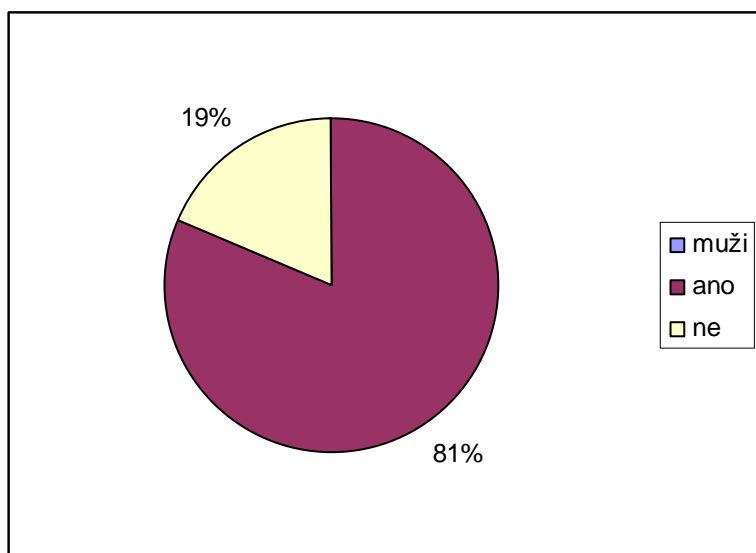
Graf 13A – Důležitost zákona o registrovaném partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

18 (60%) žen považuje zákon o registrovaném partnerství za důležitý a 12 (40%) za zbytečný.

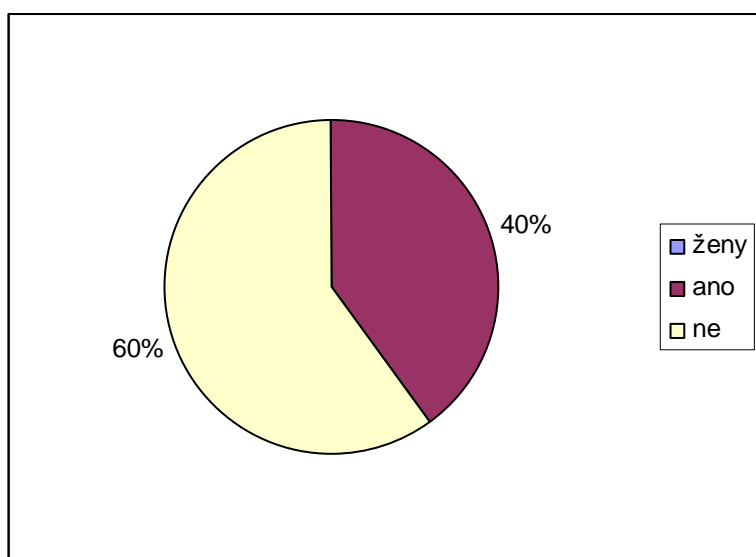
Graf 13B – Důležitost zákona o registrovaném partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Názor mužů na tuto problematiku je odlišný od žen. 35 (81%) mužů považuje zákon o registrovaném partnerství za důležitý a pouze 8 (19%) za zbytečný.

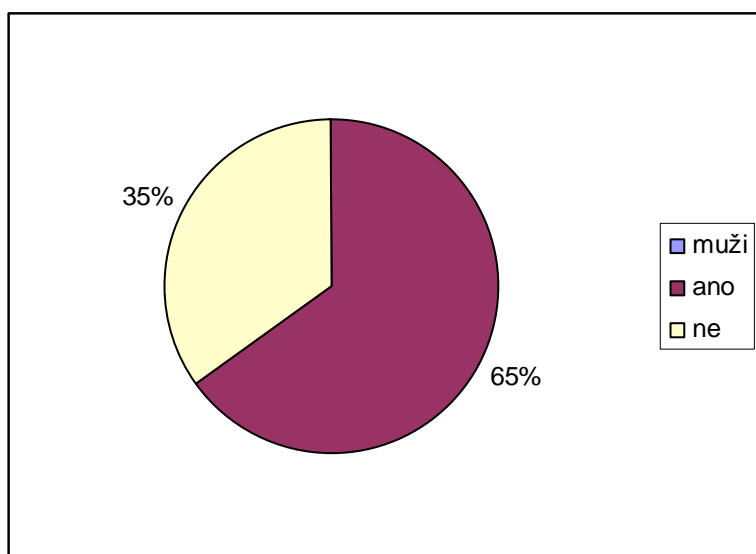
Graf 14A – Zda řeší zákon důležité právní otázky.

Zdroj: vlastní výzkum.

Na otázku zda si myslí že zákon řeší důležité právní otázky, odpovědělo 12 (40%) žen ano a 18 (60%) ne.

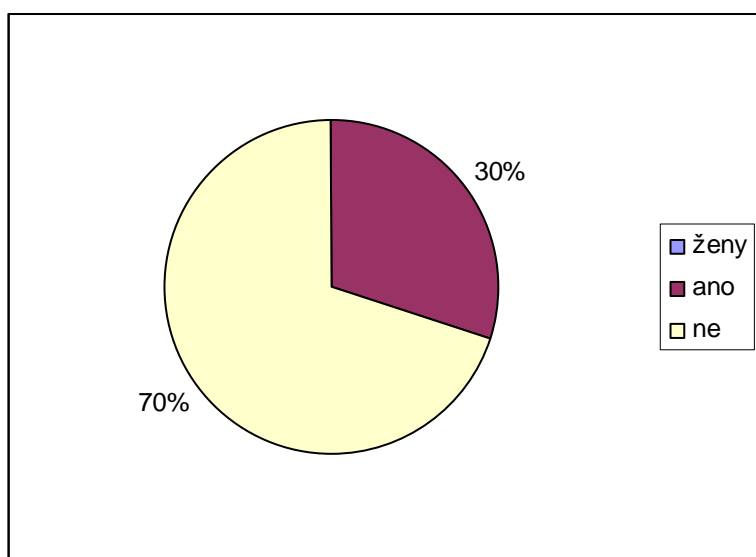
Graf 14B – Zda řeší zákon důležité právní otázky.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je patrné, že 28 (65%) mužů považuje zákon z hlediska právního za dostačující a 15 (35%) mužů ne.

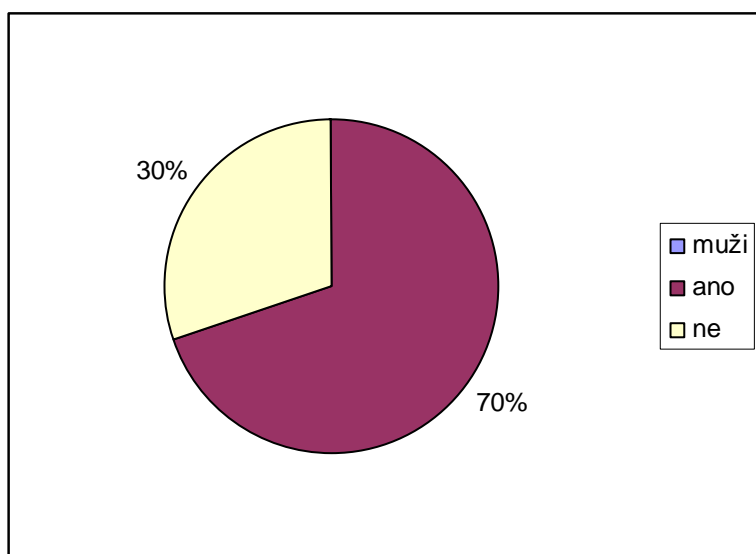
Graf 15A – Zda řeší zákon důležité sociální otázky.

Zdroj: vlastní výzkum.

Na otázku zda zákon řeší důležité sociální otázky, odpovědělo pouze 9 (30%) žen ano a 21 (70%) ne.

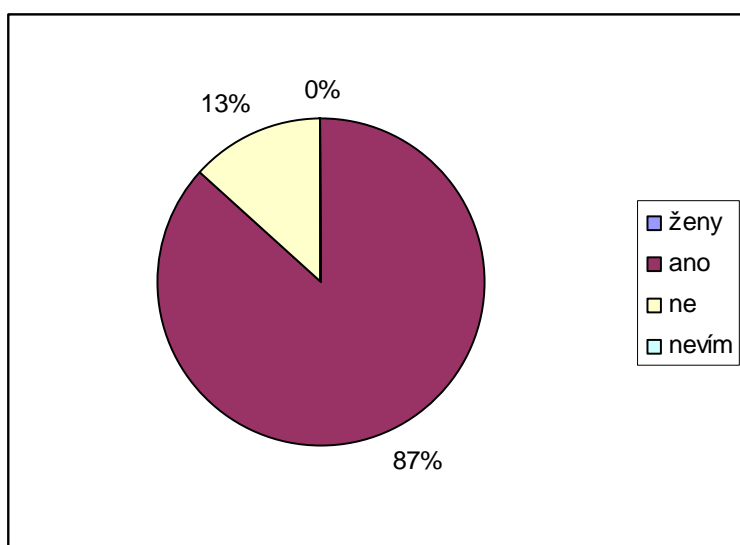
Graf 15B – Zda řeší zákon důležité sociální otázky.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je možné zjistit, že 30 (70%) mužů považuje zákon v oblasti sociální za dostačující a 13 (30%) za nedostatečný.

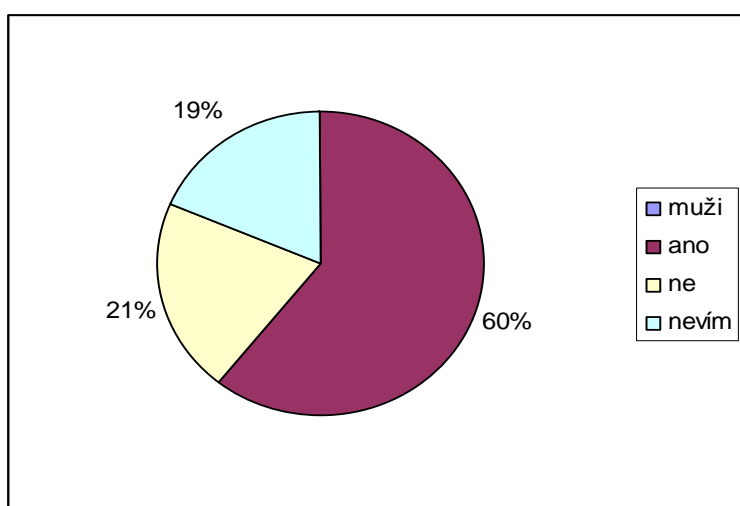
Graf 16A – Zda je zapotřebí změn v zákonu o registrovaném partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Tento graf ukazuje, že 26 (87%) žen si myslí, že zákon o registrovaném partnerství by potřeboval určité změny a 4 (13%) ženy považují obsah tohoto zákona za dostačující.

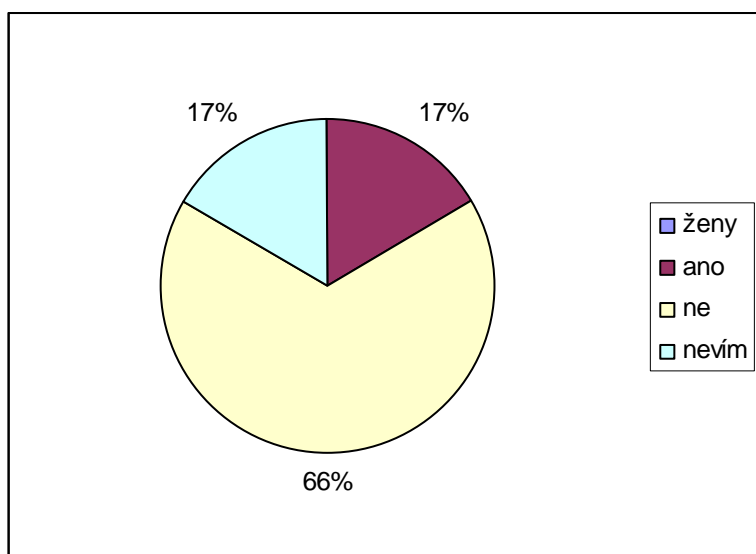
Graf 16B – Zda je zapotřebí změn v zákonu o registrovaném partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu vyplývá, že 26 (60%) mužů by uvítalo změny v zákonu, 9 (21%) mužů považuje zákon za dostačující a 8 (19%) mužů neví, zda je zapotřebí změn v zákoně o registrovaném partnerství.

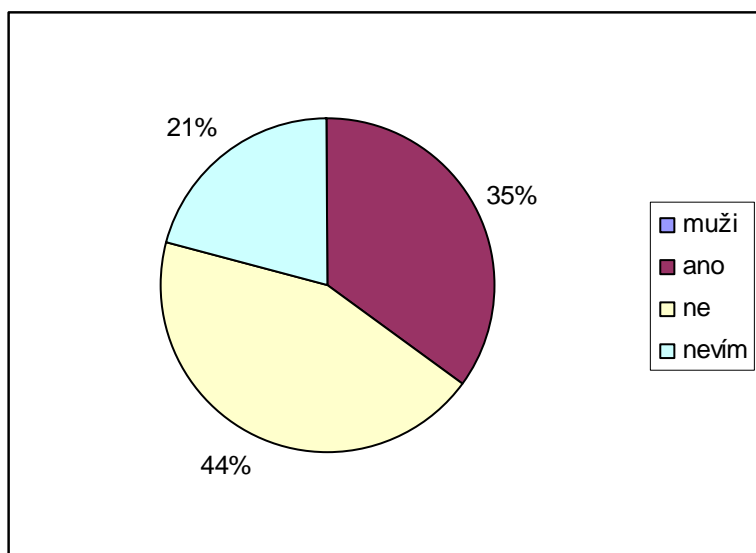
Graf 17A – Zájem o registrované partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Na otázku, zda by využily s partnerkou možnosti registrovaného partnerství odpovědělo 5 (17%) žen ano, 20 (66%) žen ne a 5 (17%) respondentek odpovědělo nevím.

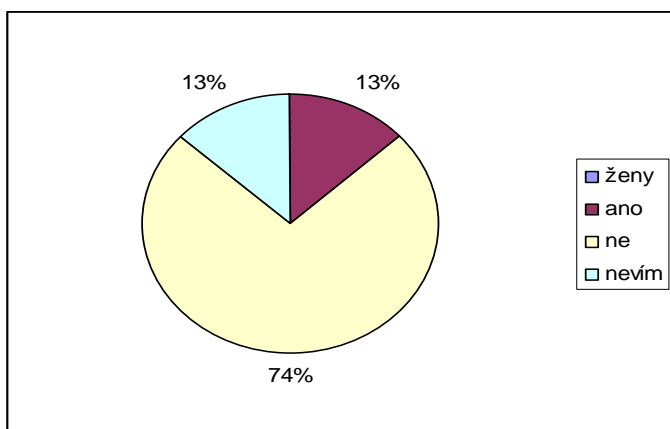
Graf 17B – Zájem o registrované partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je možné vidět, že 15 (35%) mužů by rádo využilo registrovaného partnerství, 19 (44%) ne a 9 (21%) dosud neví.

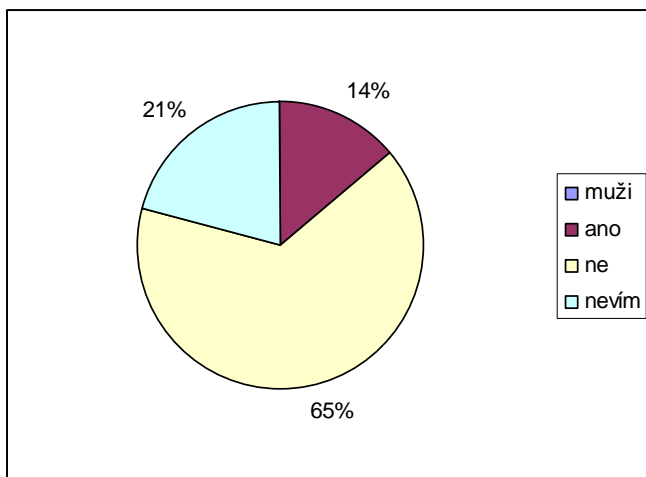
Graf 18A – Zda došlo v jejich životě k nějakým změnám díky registrovanému partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z odpovědí, které jsem získala pomocí dotazníku je zřejmé, že 4 (13%) ženy zaznamenaly nějaké změny ve svém životě díky registrovanému partnerství, 22 (74%) žen nezaznamenalo žádné změny a 4 (13%) neví, zda k nějakým změnám u nich došlo.

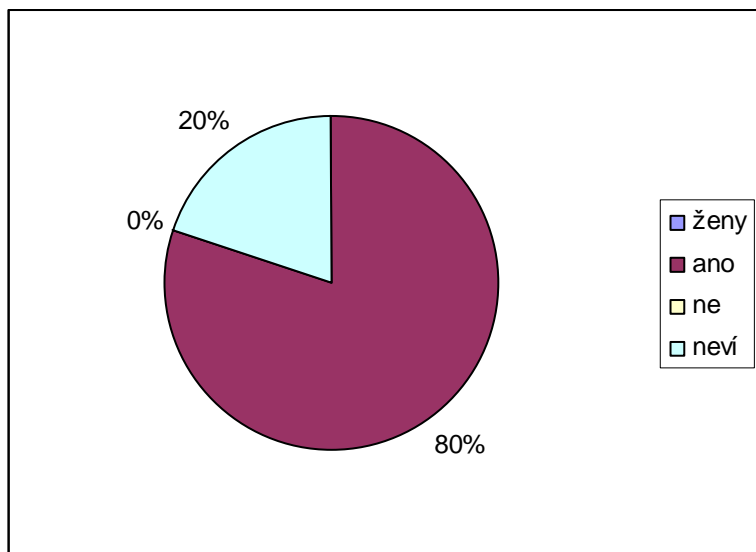
Graf 18B – Zda došlo v jejich životě k nějakým změnám díky registrovanému partnerství.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je zřejmé, že 6 (14%) mužů zaznamenalo nějaké změny ve svém životě, 28 (65%) žádné nové změny nepostřehlo a 9 (21%) neví, zda u nich k nějakým změnám došlo.

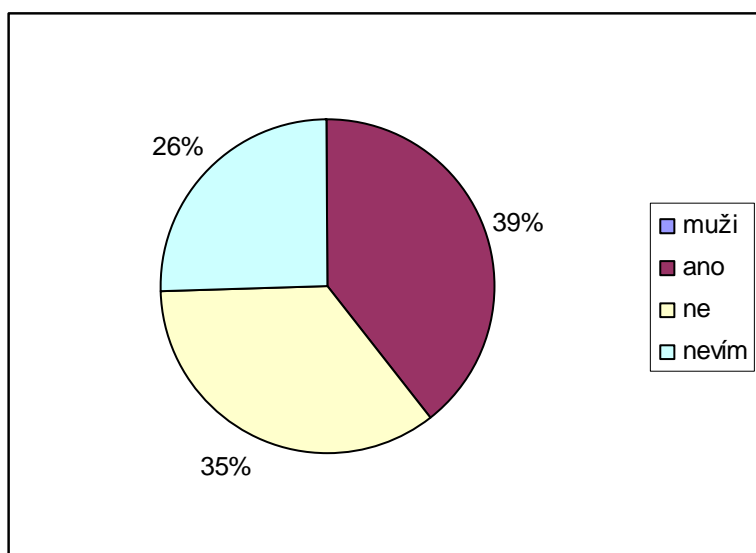
Graf 19A – Zájem o možnost založení rodiny.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je zřetelné, že 24 (80%) žen by rádo uvítalo možnost založení rodiny, pouze 6 (20%) žen uvedlo, že neví. Odpověď ne neuvedla žádná respondentka.

Graf 19B – Zájem o možnost založení rodiny.

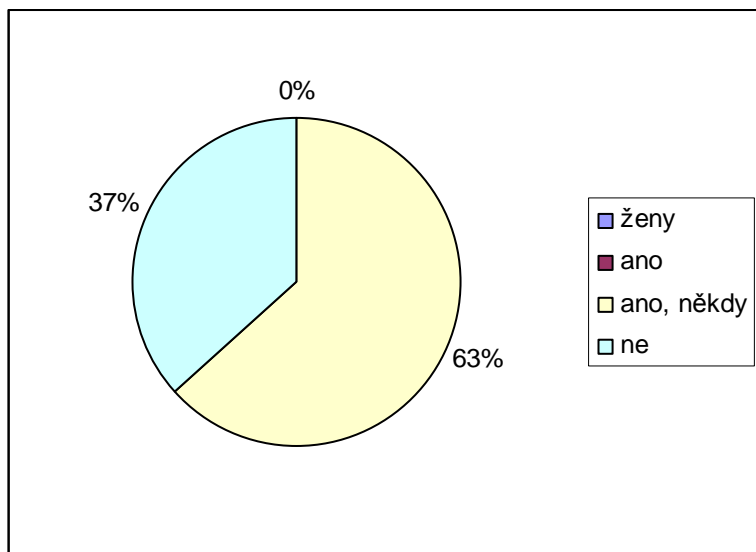

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že 17 (39%) mužů by rádo uvítalo možnost založení rodiny, 15 (35%) mužů ne a 11 (26%) dosud neví.

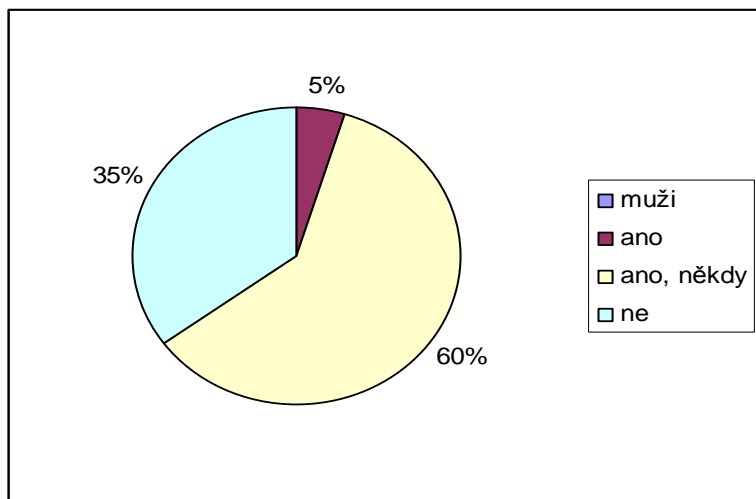
Graf 20A – Pocity diskriminace heterosexuální společnosti.

Zdroj: vlastní výzkum.

Zde nám graf ukazuje, že žádná z dotazovaných žen se cítí být stále diskriminována heterosexuální společností, 19 (63%) žen se cítí být někdy obětí diskriminace a 11 (37%) se necítí být diskriminována společností nikdy.

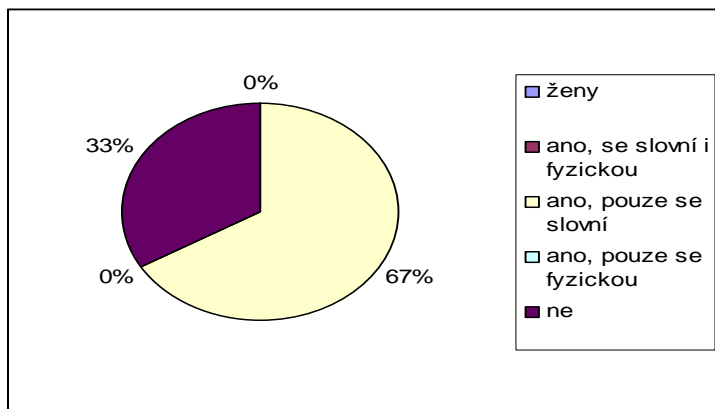
Graf 20B – Pocity diskriminace heterosexuální společnosti.

Zdroj: vlastní výzkum.

2 (5%) muži uvedli, že se cítí být stále diskriminováni heterosexuální společností, 26 (60%) někdy a 15 (35%) se nikdy nesetkali s diskriminací heterosexuální společnosti.

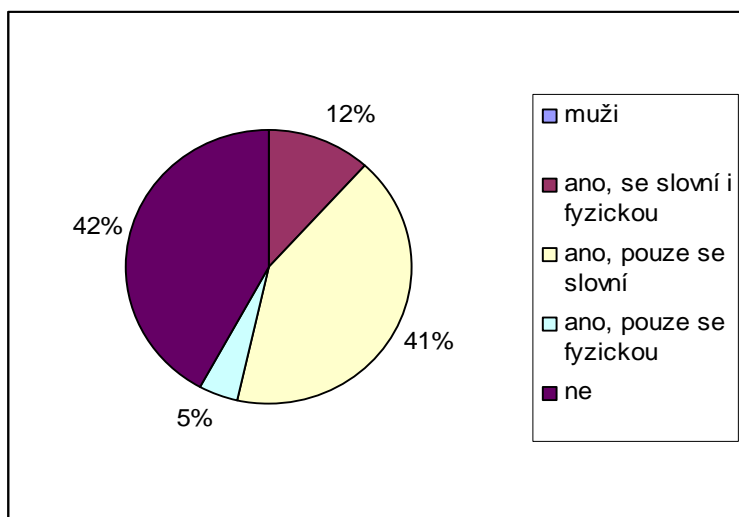
Graf 21A – Zkušenosti s násilným chováním (fyzické napadení, obtěžování).

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vidíme, že žádná z dotazovaných žen se nesečkala se slovním a fyzickým obtěžováním, 20 (67%) žen se setkala se slovním obtěžováním, s fyzickým obtěžováním se nesečkala žádná z respondentek a 10 (33%) se nesečkala s žádným typem obtěžování.

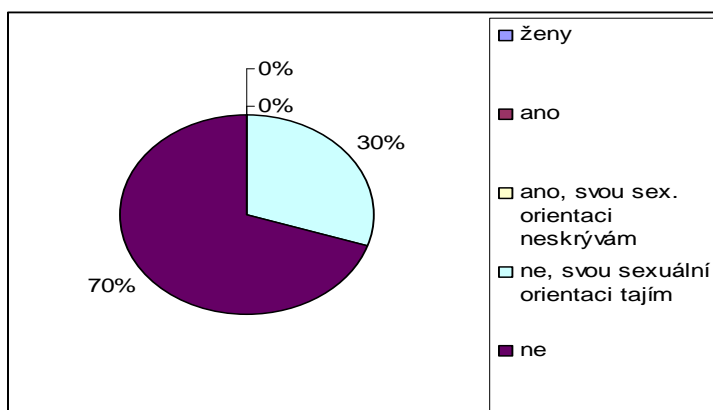
Graf 21B – Zkušenosti s násilným chováním (fyzické napadení, obtěžování).

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu vyplývá, 5 (12%) gay mužů se setkala se slovním i fyzickým obtěžováním, 18 (41%) pouze se slovním, 2 (5%) s fyzickým a 18 (42%) mužů uvedlo, že se nesečkalo s žádným typem obtěžování kvůli své sexuální orientaci.

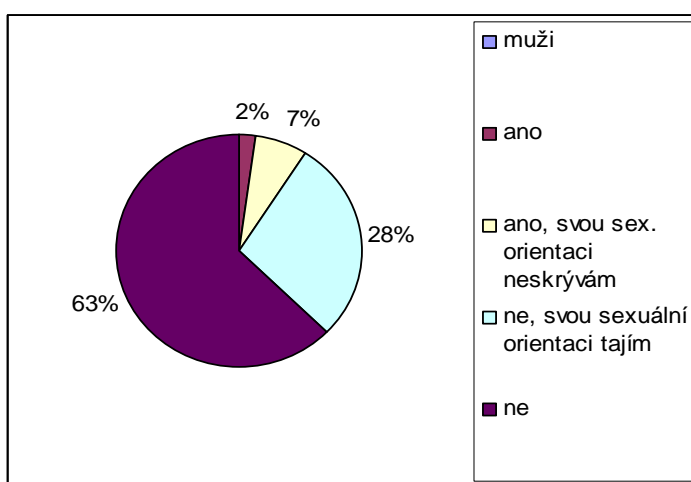
Graf 22A – Zkušenosti s diskriminací v zaměstnání.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že žádná žena nevedla, že se setkala s diskriminací v zaměstnání, 9 (30%) žen se nesetkalo s diskriminací z důvodu, že svoji sexuální orientaci tají a 21 (70%) žen uvedlo, že se s diskriminací v práci nesetkalo.

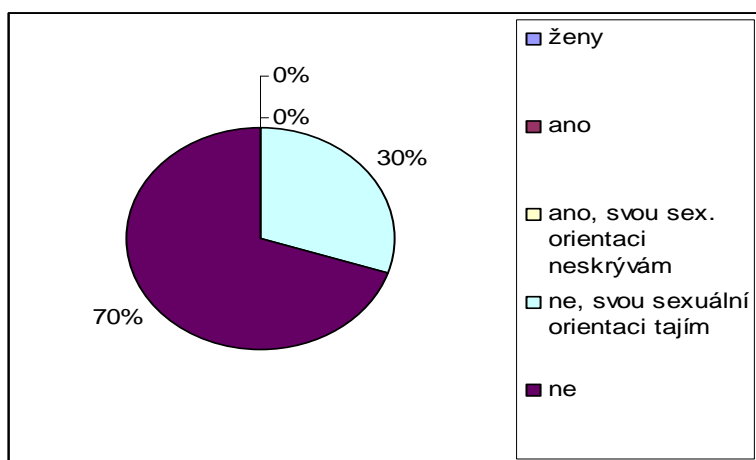
Graf 22B – Zkušenosti s diskriminací v zaměstnání.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z tohoto grafu je patrné, že 1 (2%) muž se setkal s diskriminací v zaměstnání, 3 (7%) muži se setkali také s negativním postojem v práci a to z důvodu, že svoji sexuální orientaci netajili. 12 (28%) mužů se nesetkalo s negativním postojem v zaměstnání a to proto, že svoji orientaci tají a 27 (63%) gay mužů uvedlo, že se nikdy s diskriminací na svém pracovišti nesetkalo.

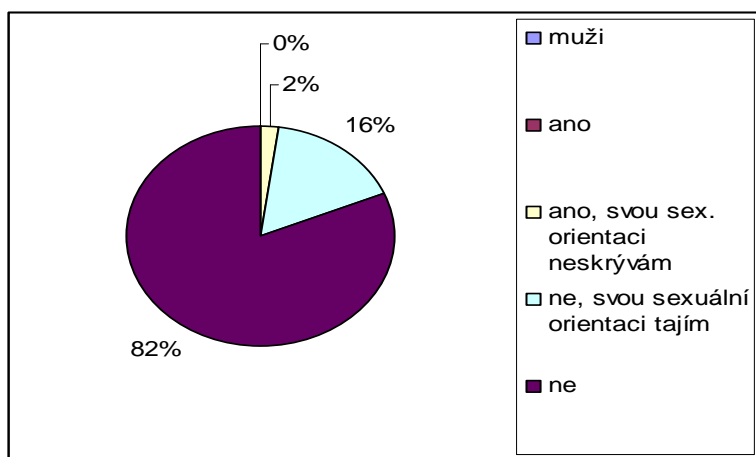
Graf 23A – Zkušenosti s diskriminací ve zdravotnictví.

Zdroj: vlastní výzkum.

Na otázku, zda se ženy setkaly s diskriminací při poskytování zdravotnických služeb odpovědělo 0 (0%) žen ano, 9 (30%) žen, že ne, protože svoji orientaci tají a 21 (70%) žen uvedlo, že se s diskriminací ve zdravotnictví neseťkalo.

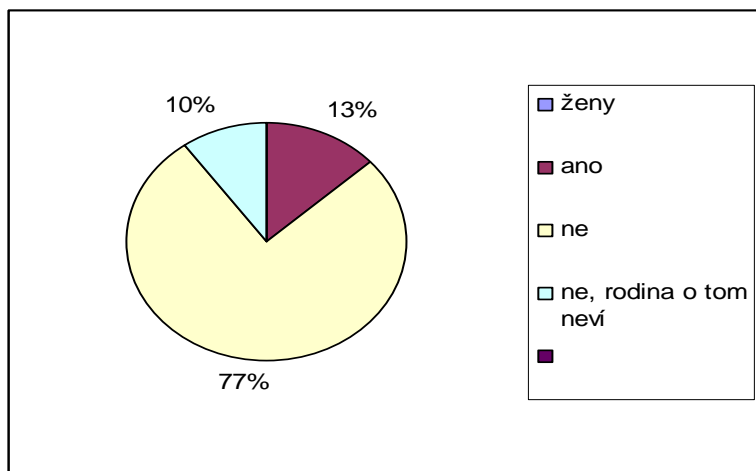
Graf 23B – Zkušenosti s diskriminací ve zdravotnictví.

Zdroj: vlastní výzkum.

Tento graf ukazuje, že 0 (0%) mužů se s negativním postojem vzhledem k jejich sexuální orientaci ve zdravotnictví neseťkalo, 1 muž uvedl, že se setkal, protože se se svojí orientací netají. 7 (16%) mužů se s diskriminací neseťkalo a to z důvodu, že svojí orientaci tají a 35 (82%) mužů uvedlo, že se nikdy s negativním postojem při poskytování zdravotnických služeb neseťkalo.

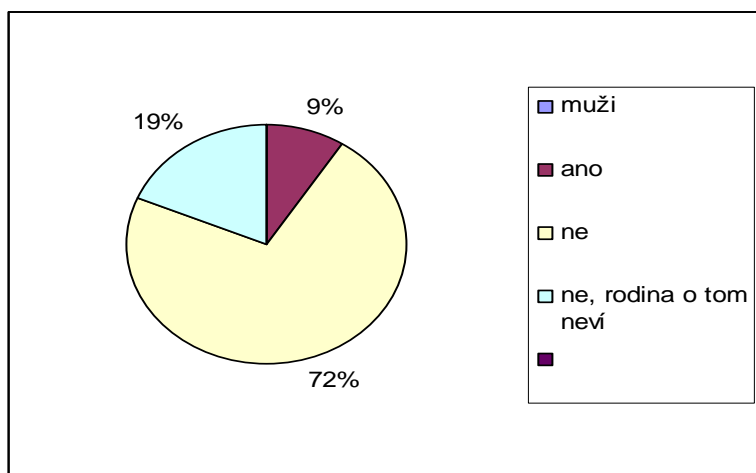
Graf 24A – Zkušenosti s diskriminací ve své rodině.

Zdroj: vlastní výzkum.

Z grafu vyplývá, že 4 (13%) ženy se setkaly s diskriminací díky své orientaci ve své rodině. 23 (77%) ženy se neseťkaly s negativním postojem a 3 (10%) se neseťkaly, z toho důvodu, že rodina o tom neví.

Graf 24B – Zkušenosti s diskriminací ve své rodině.

Zdroj: vlastní výzkum.

Tento graf ukazuje, že 4 (9%) muži se s negativním postojem v rodině setkali, 31 (72%) nemělo žádný problém se svojí rodinou díky své sexuální orientaci a 7 (19%) také nemělo žádný problém, ale jen díky tomu, že to své rodině neřekli.

5. Diskuze

V diskuzi se zamýšlíme nad výsledky výzkumu, porovnááme je s poznatky z dostupné literatury a se svými názory. V dotazníku byly zaměřeny otázky především na to, jaký postoj zaujímají ženy a muži s homosexuální orientací k registrovanému partnerství a zda se cítí být diskriminováni heterosexuální společností. V úvodu byla zjišťována charakteristika vzorku.

Z celkového počtu dotázaných vyplnilo dotazník celkem 43 (59%) homosexuálních a bisexuálních mužů a 30 (41%) lesbických a bisexuálních žen viz graf č.2. Zde bych se ráda pozastavila nad tím, proč jsem získala více odpovědí od mužů než od žen. Může to být dáno tím, že celkový počet lesbických žen je menší než počet mužů jak uvádí J. Zvěřina v knize Sexuologie (ne)jen pro lékaře, kdy výskyt homosexuálně orientovaných žen je odhadován na 1% a v populaci mužské na minimálně 2%. Ale může to být dáno i tím, že ženy jsou méně družné a tím jsou i méně nápadné ve společnosti.

Z hlediska věku viz graf č.1A vyplnilo 15 (50%) žen ve věku 18-25, 10 (33%) respondentek ve věku 26-30 let, 2 (7%) dotázané ve věku 31-35 let, 1 (3%) dotázaná ve věku 36-40, 2 (7%) ženy ve věku 41-45 let a ve věku 46 let a víc nevyplnila dotazník žádná dotázaná. Z grafu č.1B vyplývá, že dotazník vyplnilo 16 (36%) mužů ve věku 18-25 let, 8 (19%) bylo ve věku 26-30 let, 3 (7%) ve věku 31-35 let, 2 (5%) dotázaní ve věku 36-40 let, 6 (14%) respondentů ve věku 41-45, 5 (12%) mužů ve věku 46 - 50 a 3 (7%) muži byli ve věku 51 a výš. Z celkového počtu dotázaných odpovědělo nejvíce ve věku 18-35 let. Rozdíl ve věku dle pohlaví byl zjištěn u mužů, kde bylo více dotázaných ve věku nad 41 let oproti ženám, kde celkem odpověděly pouhé dvě respondentky. Zadání mé práce bylo směřováno na mladou generaci, z tohoto důvodu bylo získáno více odpovědí od generace mladšího věku a to především od žen.

Z grafů č. 3, které se týkaly sexuální orientace dotázaných (viz graf č.3A, B) vyplývá, že 28 (94%) dotázaných žen uvedlo, že jsou lesbičky, 1 (3%) žena bisexuální. 38 (88%) mužů je homosexuální orientace a 5 (12%) bisexuální. Z celkového počtu, jak u žen tak i u mužů, převažovala homosexuální orientace. Je to dáno tím, že

homosexuální menšina tvoří 4% z celkového počtu lidí a bisexuálů je méně než 1%. (37) . V rámci mé diplomové práce si dovoluji pracovat i s odpověďmi bisexuálních žen a mužů a to z toho důvodu, že si myslím a i odborná literatura s tím koresponduje, že bisexuální lidé nejsou obvykle v jednom období přitahováni oběma pohlavími. S tímto názorem se shodují i někteří zahraniční autoři, kteří poukazují nato, že bisexualita obvykle bývá pouze přechodnou vývojovou fází, která je po čase vystřídána příklonem k jedné ze dvou sexuálních orientací. (3)

Grafy č. 4 znázorňují nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Graf č. 4A znázorňuje, že 1 (3%) žena ukončila základní školu, střední školu bez maturity ukončilo 10 (33%) žen, střední školu s maturitou 15 (51%) respondentek, vyšší odborné vzdělání dokončila 1 (3%) žena a vysokoškolské vzdělání dokončily 3 (10%) ženy. Z grafu č. 4B je patrné, že základní školu dokončili 4 (9%) muži, střední školu bez maturity dokončilo 13 (30%) mužů, střední školu s maturitou 18 (42%) mužů, vyšší odborné vzdělání 2 (5%) respondenti a vysokoškolské vzdělání dokončilo 6 (14%) respondentů. U žen převažovalo úplné středoškolské vzdělání. Převážná část mužů mladšího věku dosáhla základního vzdělání nebo středního vzdělání bez maturity. Čím byl věk u mužů vyšší, tím v početnějším měřítku měli dosáhnuto vyššího vzdělání. Celkový počet vysokoškolsky vzdělaných převažoval u mužů než u žen.

Následující graf č. 5 nám znázorňuje, kdy probíhal u dotázaných coming out. 18 (60%) žen uvedlo, že u nich proběhl coming out již v pubertě, u 11 (37%) v období do 30 let a u 1 (3%) ženy proběhl v období na 30 let. U mužů to bylo obdobné, kdy u většiny 21 (49%) mužů proběhl coming out v období puberty, u 15 (35%) respondentů v období do 30 let a 7 (16%) mužů uvedlo období nad 30 let. Již v teoretické části jsem uváděla, že nejčastěji si svou sexuální orientaci uvědomíme v období puberty. Toto je možné porovnat i s informacemi z knihy Coming out, která uvádí, že u mužů došlo nejvíce k rozpoznání homosexuální orientace v období mezi 12. – 16. rokem věku (59%). Přesto určitá část homosexuálních mužů dokáže svoji touhu potlačit a neuvědomuje si ji. Jejich zaměření se pak může projevit v pozdějším věku, někdy až ve zralém věku, kdy pak jsou ženatí a někdy i otcové od rodin. Toto nám také potvrzuje graf č. 7, kde uvedlo 19% mužů, že je rozvedených. U žen je pozdní rozpoznání odlišné

sexuální orientace a to v důsledku pomalejšího rozpoznání jejich sexuality a charakteru jejich erotických vztahů ještě častější (37). Toto se potvrdilo i ve výzkumné části, kde 37% žen uvedlo, že coming out u nich proběhl v období do 30 let.

Grafy č. 6 nás informují o velikosti místa trvalého bydliště respondentů. 3 (10%) ženy bydlí ve městě do 50 000 obyvatel, 12 (40%) respondentek do 100 000 obyvatel a 15 (50%) žen ve městě nad 100 000 obyvatel. 7 (17%) mužů uvedlo, že žijí ve městě do 5000 obyvatel, 4 (10%) muži do 10 000 obyvatel, 3 (7%) do 50 000 obyvatel, 15 (35%) respondentů do 100 000 obyvatel a 13 (31%) nad 100 000 obyvatel. Z celkového počtu odpovědí lze soudit, že většinová část homosexuálů žije ve městech nad 50 000 obyvatel. Může to být ovlivněno tím, že jsme převážně oslovili lidi s homosexuální orientací v okolí jižních Čech. Ale může to být ovlivněno i tím, že dle průzkumů zaujímají nejliberálnější postoje k homosexualitě mladí lidé z velkých měst (55) a tím se i více lidí s odlišnou sexuální orientací ve velkých městech shlukuje.

Graf č. 7 nám poukazuje na současný partnerský stav žen a mužů. Z výzkumu vyplývá, že 23 (77%) lesbiček a 29 (67%) gayů je svobodných, 3 (10%) ženy a 6 (14%) mužů žije v registrovaném partnerství a 4 (13%) ženy a 8 (19%) mužů je rozvedených. Zde bych ráda poukázala na to, proč tak malý počet gayů a lesbiček a to i po dvou letech uzákonění registrovaného partnerství (jeho příprava a první návrh této právní normy byl podán již v roce 1992 organizací SOHO) využil možnosti registrace svého vztahu. (9) Proč většina žen a mužů nevyužila možnosti registrace a to i přesto, že 22 (73%) žen, které uvedly, že mají partnerku, zároveň sdělily, že 15 (68%) z nich žije ve společné domácnosti. U mužů nejsou výsledky tak vyhraněné, 13 (52%) mužů žije ve společné domácnosti a téměř polovina 12 (48%) mužů žije samostatně (viz grafy č.9 a 10). Proč nevyužili možností, které jsou jim nabízeny? Je tímto důvodem skutečnost, že v zákoně samém nevidí naplnění svých požadavků a nebo, že s tímto zákonem nesouhlasí?

Graf č. 8A nás informuje o tom, zda se respondentky veřejně hlásí ke své sexuální orientaci. 15 (50%) žen se veřejně přiznává ke své sexuální orientaci, 13 (43%) tuto skutečnost říká pouze blízkému okolí a 2 (7%) svojí sexuální orientaci tají. Z grafu 8B vyplývá, že 21 (49%) mužů se veřejně přiznává ke své sexuální orientaci, 16 (37%)

mužů se svěřuje pouze svému blízkému okolí a 6 (14%) mužů svojí sexuální orientaci tají. Výsledky nám poukazují na to, že polovina respondentů žen i mužů se netají svojí sexuální orientací vůči okolí. Měli bychom se také zamyslet nad důvodem, který vede tak malou část respondentů k tomu, že se o své sexuální orientaci svěří pouze blízkému okolí. Najdou se i tací, kteří v dnešní demokratické svobodné době tají svojí příslušnost ke skupině gayů či lesbiček. Jaké důvody je k tomu vedou? Bojí se snad toho, že by byli nepochopeni a odmítnuti společností i svými blízkými? Jak uvádí kniha *Coming out*, mladí homosexuální lidé se často bojí odmítavé reakce ze strany svých rodičů a přátel a bojí se požádat někoho o pomoc. Obávají se šikany od svých vrstevníků. Bojí se, že se prozradí pohledem, nebo nevhodnou poznámkou, mají pocit, že nikdy nepotkají nikoho jako jsou oni a že jsou jediní na světě. (36)

Z grafů č. 9 zjišťujeme, že 22 (73%) žen má partnerku a 8 (27%) žen partnerku nemá. U mužů je to méně výrazné, 25 (58%) mužů má partnera a 18 (42%) mužů nemá žádný trvalý vztah. Na tento graf navazuje otázka č. 10 (viz grafy č.10), kdy z 22 (73%) žen s trvalým vztahem uvedlo, že 15 (68%) z nich žije ve společné domácnosti a pouhých 7 (32%) žije odděleně. U mužů jsou výsledky nejasně vyhraněny, kdy 13 (52%) mužů žije ve společné domácnosti a téměř polovina 12 (48%) mužů žije samostatně. Získané informace se zároveň shodují s odbornou literaturou, která uvádí, že ženy jsou daleko družnější, mají pevnější a trvalejší vztah. Ženy jsou méně promiskuitní a dvojice lesbiček mohou tedy počítat s větší stálostí. Oproti tomu muži jsou více sexuálně promiskuitní a tím i jejich partnerské vztahy jsou méně trvalé.

Další skupina otázek v dotazníku se týkala zákona o registrovaném partnerství a měla mi napomoci potvrdit, nebo vyvrátit první stanovenou hypotézu.

Na otázku, zda ví o existenci zákona, odpověděla celá skupina respondentů 100%, odpovědí ano (viz grafy č. 11). Na tuto otázku navazoval další dotaz č.12, který se týkal obsahu znění zákona. 14 (47%) žen a 24 (56%) mužů uvedlo, že zná znění zákona, 16 (53%) žen a 18 (42%) pouze částečně. A 1 (2%) muž uvedl, že obsah zákona vůbec nezná.

Z grafu č. 13 vyplývá, že 18 (60%) žen považuje zákon o registrovaném partnerství pro soužití dvou osob za důležitý a 12 (40%) respondentek za zbytečný.

Názor mužů na tuto problematiku je odlišný. Na rozdíl od žen 35 (81%) mužů považuje zákon o registrovaném partnerství za důležitý a pouze 8 (19%) za zbytečný. Odpověď na tyto odlišnosti nám dávají informace získané z grafů č. 14 a 15.

V grafech č. 14 jsou znázorněny odpovědi na otázku, zda zákon o registrovaném partnerství řeší důležité právní otázky. Z celkového počtu žen odpovědělo 12 (40%) žen ano a 18 (60%) ne. Rozdílné byly odpovědi mužů. 28 (65%) mužů považuje zákon z hlediska právního za dostačující a 15 (35%) mužů ne.

Grafy č. 15 navazují na předešlou otázku a zabývají se tím, zda zákon řeší důležité sociální otázky. Na tento dotaz odpovědělo pouze 9 (30%) žen ano a 21 (70%) ne. Názory mužů na tuto problematiku byly opět odlišné. Je patrné, že 30 (70%) mužů považuje zákon v oblasti sociální za dostačující a 13 (30%) za nedostačující.

U této problematiky bych se ráda zastavila, neboť si myslím, že stojí za hlubší zamyšlení. Je s podivem, jak se názory mužů a žen od sebe vzájemně liší. Proč tak velké procento žen je toho názoru, že zákon o registrovaném partnerství neřeší důležité sociální a právní otázky? Příčin je jistě více, ale jako jednu z hlavních je jistě možno spatřovat v nemožnosti naplnění touhy po dětech vlastních či adoptovaných. O tomto faktu nám také vypovídá graf č.19, který ukazuje na velký zájem homosexuálů mít vlastní rodinu. 24 (80%) žen by uvítalo možnost založení rodiny, pouze 6 (20%) žen uvedlo, že neví. Ze strany mužů by uvítalo možnosti založení rodiny 17 (39%) mužů, 15 (35%) mužů ne a 11 (26%) dosud neví.

Některé země nijak nebrání lesbickým párům, aby využívaly umělé oplodnění, stejně jako stále více zemí umožňuje adopce dětí stejnopohlavním párům. Dalšími diskriminačními důsledky v oblasti soukromoprávní lze spatřovat v neexistenci společného jmění partnerů ani v možnosti nájmu společného bytu. Samostatnou kapitolou by pak bylo zamyšlení nad diskriminačními důsledky v oblasti veřejnoprávní. Výše zmiňované skutečnosti značně stěžují stejnopohlavním párům budování jejich společného života. (3)

Z předešlých výpovědí vyplývá a nám to i grafy č. 16 potvrzují, že 26 (87%) žen by uvítalo změny v zákoně o registrovaném partnerství, a pouze 4 (13%) ženy považují tento zákon za dostačující. 26 (60%) mužů by také uvítalo určité změny v zákoně, 9

(21%) považuje zákon za dostačující a 8 (19%) mužů neví, zda jsou změny v zákoně o registrovaném partnerství potřebné. Na základě výsledků vyplývajících z grafů č. 11 – 18, lze konstatovat, že 1. stanovená hypotéza této práce se nepotvrdila. Ženy a muži s homosexuální orientací zauímají v současné době více negativní než pozitivní postoj k registrovanému partnerství.

Následující grafy mi měly napomoci potvrdit, či vyvrátit druhou stanovenou hypotézu. Druhá stanovená hypotéza má následující znění, cítí se být mladá generace s homosexuální orientací diskriminována heterosexuální společností.

Homosexuální lidé byli a doposud ještě v některých zemích jsou heterosexuální většinou pronásledováni. Tento stav je prý v současné době v Evropských zemích minulostí. Ale je tomu opravdu tak, jak se domníváme? Grafy č. 20 nám poukazují na to, že 19 (63%) žen se cítí být někdy obětí diskriminace a 11 (37%) se necítí být diskriminováno heterosexuální společností nikdy. Žádná z žen nepocituje úplnou diskriminaci heterosexuální společností. Muži na tuto otázku uvedli, že 2 (5%) muži se cítí být diskriminováni heterosexuální společností, 26 (60%) jen někdy a 15 (35%) se nikdy nesetkali s diskriminací heterosexuální společnosti. Tato otázka obsahovala podotázku. Pokud se cítí být diskriminováni, v jaké oblasti? Většina se cítí být diskriminována nepatřičnými komentáři, chováním, grimasami, ponižováním, odměřeností vůči homosexuálům, výsměchem, netolerancí. Další otázky byly směřovány na konkrétní způsoby diskriminace.

Graf č. 21A znázorňuje, že 20 (67%) žen se setkala se slovním obtěžováním, s fyzickým obtěžováním se nesetkala žádná z respondentek a 10 (33%) žen se nesetkalo s žádným způsobem obtěžování. Z grafu č. 21B vyplývá, že 5 (12%) gayů se setkala se slovním i s fyzickým obtěžováním, 18 (41%) pouze se slovním, 2 (5%) muži s fyzickým a 18 (42%) mužů uvedlo, že se nesetkalo s žádným druhem násilného chování vůči své osobě díky odlišné sexuální orientaci. Z těchto výpovědí vyplývá, že nejčastější formou společenské diskriminace jsou slovní útoky. Pouze malá část mužů se setkala jak se slovní tak i s fyzickou diskriminací. Odpovědi z výzkumu byly porovnány s výsledky výzkumu, které jsem získala ze studie „Společenská diskriminace lesbických žen, gay mužů a bisexuálů v ČR“, která uvádí, že „Česká republika se řadí

s ohledem na diskriminaci vůči homosexuálům mezi poměrně liberální země. Četnost verbálních agresí a nebo alespoň sensitivita k ní je v České republice i ostatních kandidátských zemích EU s výjimkou Estonska nižší než v USA. Různé studie uvedly, že se slovním obtěžováním má zkušenost 50-91% amerických respondentů. I když v poslední době v USA a Kanadě poslední průzkumy svědčí o tom, že dochází k vzrůstající toleranci vůči homosexuálům i v těchto zemích.“ (39, s. 46)

Následující grafy č. 22 poukazují na diskriminaci homosexuálů v zaměstnání. 9 (30%) žen se neseťkalo s diskriminací a to z důvodu, že tají svoji sexuální orientaci a 21 (70%) žen uvedlo, že se s diskriminací v práci nikdy neseťkaly. Z grafu, který znázorňuje výpovědi mužů je patrné, že 1 (2%) muž se setkal s diskriminací v zaměstnání, 3 (7%) muži se setkali s negativním postojem v zaměstnání, svoji sexuální orientaci netajili. 12 (28%) mužů se neseťkalo s negativním postojem v zaměstnání, protože svoji orientaci tajili a 27 (63%) gayů uvedlo, že se nikdy s diskriminací na svém pracovišti neseťkali. Na základě výsledků získaných výzkumem není diskriminace v zaměstnání častá, možná i díky tomu, že respondenti svoji sexuální orientaci tají. Tyto získané výsledky jsou v souladu se závěry studie z dostupné literatury (40), kde pouze osm procent respondentů v souboru 194 gay mužů uvedlo, že byli v zaměstnání diskriminováni a stejný počet se díky své sexuální orientaci cítil být zvýhodněn.

Graf č. 23A nás informuje o diskriminaci homosexuálů při poskytování zdravotnických služeb. Žádná z žen neodpověděla, že by se cítila být diskriminována, 9 (30%) žen se necítilo být diskriminováno neboť svoji orientaci tajily a 21 (70%) žen uvedlo, že se s diskriminací ve zdravotnictví neseťkalo. Z grafu č. 23B je možné vidět, že 1 muž se setkal s diskriminací ve zdravotnictví, protože se svoji sexuální orientací netajil. 7 (16%) mužů se s diskriminací neseťkalo, svoji orientaci tajili a 35 (82%) mužů uvedlo, že se nikdy s negativním postojem při poskytování zdravotnických služeb neseťkalo. Tyto výsledky je možné opět porovnat s výsledky získanými z výzkumu, který byl proveden v letech 2002 – 2003 Gay iniciativou, kde bylo zjištěno, že zkušenosti s diskriminací ve zdravotnictví byly málo časté, uvedlo je 7% respondentů.

(39)

Ženy častěji než muži zažívají diskriminaci ve své rodině. (40, s. 48), toto výsledky mého výzkumu nepotvrdily. 4 (13%) ženy a 4 (9%) muži se setkali s negativním postojem. 23 (77%) žen a 31 (72%) mužů neměli žádný problém se svojí rodinou vzhledem ke své odlišné sexuální orientaci. 3 (10%) ženy a 7 (19%) mužů neměli žádný problém v rodině, ale jen díky tomu, že svojí sexuální orientaci před svojí rodinou tajili. Jak vyplývá z grafů č. 20 – 24, byla vyvrácena i druhá hypotéza této práce.

6. Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo zjistit postoj mladých žen a mužů s homosexuální orientací a jejich názor na registrované partnerství a také zjistit, zda se necítí být diskriminováni heterosexuální společností.

Na základě výpovědí respondentů bylo zjištěno, že obě dvě mé stanovené hypotézy byly vyvráceny. Hypotéza č. 1, která měla potvrdit nebo vyvrátit, zda postoj mladých žen a mužů s homosexuální orientací k registrovanému partnerství je více pozitivní, než negativní, byla vyvrácena. Převážná část žen a mužů s homosexuální orientací nemá pozitivní vztah k registrovanému partnerství. Shledávají v něm určité nedostatky a sdílí ten názor, že by zákon o registrovaném partnerství, měl projít určitými změnami. Dílčí hypotéza č. 2, mladá generace s homosexuální orientací se cítí být diskriminována heterosexuální společností, byla také vyvrácena. Na základě vyhodnocení výsledků z dotazníků, lze říci, že zkušenosti s diskriminujícím chováním vůči homosexuálním lidem nejsou v jihočeském kraji tak časté. Je možné, že to souvisí i s větší otevřeností lidí s odlišnou sexuální orientací. Diskriminace ale nadále zůstává nepřehlédnutelným rizikem, kterému lidé s homosexuální orientací čelí.

Výsledky mé diplomové práce mohou být užitečné pro mne, případně také pro všechny ty, kteří se o homosexuální tematiku zajímají, případně i pro homosexuály samé. Je k dispozici pro ty, kteří by se rádi dověděli více o problémech, které sužují občany s odlišnou sexuální orientací. Výsledky práce mohou také napomoci k vytvoření vlastního postoje a názoru k tak často diskutovanému zákonu, jako je zákon o registrovaném partnerství. Práce může být jistým vodítkem i pro ty, kteří ještě v dnešní době stále pohlíží na homosexualitu jako na jev, který vybočuje z normálu.

7. Seznam použité literatury

1. ANGE, Daniel. *Homosexuální...: Kdo jsi? Kam jdeš?*. 1.vyd. Havlíčkův Brod: Řád karmelitánů, 1995. 63s. ISBN 80-7192-049-5.
2. ATKINSON, R. a kol. *Psychologie*. 2.vyd. Praha: Portál, 2003. 751 s. ISBN: 80-7178-640-3.
3. BEŇOVÁ, K., GOGA, S. a kol. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. 72 s. ISBN 978-80-87041-33-8.
4. BOBEK, M. *Rovnost a diskriminace*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 471 s. ISBN 978-80-7179-584-1.
5. *Co je homosexualita? Co je coming out?* [Online]
Dostupné z www:<<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005070802-co-coming-out-co-je-co>, cit. [2009-02-18]>.
6. *Co na to hovoří bůh?* [online]
Dostupné z www: <http://www.homohetero.at/info/co-na-to-hovori-buh/cs/>, cit. [2009-04-03]
7. DLOUHÝ, P., HLAVATÝ, M. a kol. *Ročenka národního programu HIV/AIDS v České republice 2007-2008*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2008. 60 s. ISBN 978-80-7071-301-3.
8. FAFEJTA, Martin. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Jana Piszkiwicz, 2004. 159 s. ISBN 80-86768-06-6.
9. FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. 527 s., ISBN 80-7272-010.
10. GEGARD, J. M. van den Aardweg. *Terapie homosexuality*. 1.vyd. Praha: Hnutí pro život ČR, 2003.110 s. ISBN 80-239-1403-0.
11. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X.
12. *HIV průvodce nejen pro gaye*. Přel. V. Ondris, 1. vyd. Paleta: Česká společnost AIDS pomoc, 54 s., 5.svazek edice Prevence – ČSAP. Z anglického originálu, HIV a gay man's guide'.
13. *Homofobie* [online]

Dostupné z www: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Homofobie>, cit. [2009-03- 16]>.

14. *Homosexualita* [online]

Dostupné z www: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Homosexualita>, cit. [2009-03-16]>.

15. *Homosexualita* [online]

Dostupné z www: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/131099-homosexualita>, cit. [2009-03-16]>.

16. *Homosexualita faktor versus mýty*. [online]

Dostupné z www: <<http://beo.sk/bioetika/236-homosexualita-fakty-versus-myty>, cit. [2009-02-05]>.

17. *Homosexualita a náboženství*. [online]

Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Homosexualita_a_náboženství, cit. [2009-03-16]>.

18. *Indičtí Hidžrové? Ani muži, ani ženy?* [online]

Dostupné z www: <<http://cestou.cz/cestopis/indicti-hidzrove-ani-muzi-ani-zeny/>, cit. [2009-04-03] >.

19. *Jak se virus HIV přenáší?* [online]

Dostupné z www:< <http://www.aids-hiv.cz/#02>, cit. [2009-03-18]>.

20. JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2000. 217 s. ISBN 80-7184-954-5.

21. KRATOCHVÍL, S. *Manželská terapie*. 4. vyd. Praha: Portál. 2006, 255 s. ISBN 80-7367-048-8.

22. KRATOCHVÍL, S. *Sexuální dysfunkce příčiny a léčba*. Praha: Grada, 2003. 290 s. ISBN 80-247-0203-7.

23. KRONIKÁŘ. *Homosexualita v minulosti a dnes 2: o čem se nemluví* [online]

Dostupné z www: <<http://totalblog.blog.cz/0610/homosexualita-v-minulosti-a-dnes-2>, cit. [2009-04-02] >.

24. LOVETT Joseph. *Gay sex in the 70s*. přel. Michaela Pňáčková, 71min. vyd. 2006 [DVD].

25. MACHOVÁ, J., MARÁDOVÁ, E., KLEMENTA, J. a kol. *Výchova ke*

- zdravému životnímu stylu*. Praha: Pedagogická fakulta University Karlovy, 1998. 98 s. ISBN 80-86039-63.
26. MATT, R. *Červená královna*. 1.vyd. Praha: 1999. 328 s. ISBN 80-204-0825-8.
27. MIKŠÁNOVÁ, T. a kol. *Nejen pro not only for LGBTIQ komunitu people*. 1. vyd. Praha: eLnadruhou, 2008. 48 s.
28. MITCHELL, Stephan, A., BLACKOVÁ, Margaret. J. *Freud a po Freudovi: Dějiny moderního psychoanalytického myšlení*. 1.vyd. Praha: Triton, 1999. 313 s. ISBN: 80-7254-029-7.
29. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 1. vyd. Praha: Slon, 2006. 213 s. ISBN 80-86429-58-X.
30. NEDBÁLKOVÁ, K. *Láska je Láska*. Brno: Stud Brno, 2007. 44 s. ISBN 978-80-239-9050-8.
31. ORLÍK, K. *Homosexualita v Islámu* [online]
Dostupné z www: <<http://www.eurabia.cz/Articles/2052-homosexualita-v-islam.aspx>, cit. [2009-04-02]>.
32. *Partnerství: Problematika homosexuálních vztahů IV*. [online]
Dostupné z www: <<http://granosalis.cz/modules.php>, cit. [2009-04-02]>.
33. PECHOVÁ, O. *Homofobie, heterosexismus, diskriminace sexuálních minorit?* [online]
Dostupné z www:
<http://www.diskriminace.info/dosexualni/homofobie__heterosexismus__diskriminace__sexualnich_minorit.pdf, cit. [2009-04-02]>.
34. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., RABOCH J. *O sexualitě a partnerských vztazích*. Praha: Galén, 2005. 196 s. ISBN: 80-7262-323-0.
35. *Problematika homosexuálních vztahů*. 1.vyd. Praha: Českobratrská církev evangelická, 2006. 55 s. ISBN 80-7017-032-8.
36. PROCHÁZKA, Ivo. *Coming out*. Brno: Stud Brno, 2002. 34 s. ISBN 80-238-8850-1.
37. PROCHÁZKA, I. a kol. *HIV infekce a homosexualita*. 1.vyd. Praha: Česká společnost AIDS pomoc. 2005. 64 s.

38. PROCHÁZKA, I. a kol. *Otázky a odpovědi z internetové AIDS poradny ČSAP*. 1. vyd. Praha: Česká společnost AIDS pomoc. 72 s.
39. PROCHÁZKA, I., JANÍK, D., HROMADA, J.. *Společenská diskriminace lesbických žen, Gay mužů a bisexuálů v ČR*. vyd. Praha: Gay iniciativa v České republice, 2003. 80 s.
40. *Registrované partnerství* [online]
Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Registrované_partnerství, cit. [2009-03-08]>.
41. *Registrované partnerství a vše o něm*[online]
Dostupné z www: <<http://www.gay4you.estranky.cz/clanky/gl-partnerství/registrovane-partnerství-a-vše-o-něm>, cit. [2009-04-06]>.
42. *Registrováno 712 partnerství* [online]
Dostupné z www: <<http://www.stud.cz/zajimavosti/registrovano-712-partnerství.html>, cit.[2009-05-10]>
43. *Sexuální orientace* [online]
Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sexuální_orientace, cit [2009-03-15]>.
44. SMITH, F., Lagard. *Hnutí homosexuálů*. 1. vyd. Praha: 2004, 184s.
45. *Spojené národy potvrdily vraždění homosexuálů v Íráku* [online]
Dostupné z www:<<http://david-daniel.blog.cz/0703/spojene-narody-potvrdily-vrazdeni-homosexualu-v-iraku>, cit. [2009-04-06]>.
46. ŠLEHOFER, M. *Švédsko je nejtolerantnější zemí světa* [online]
Dostupné z www: <<http://www.colourplanet.cz/Komunita/Registrovane-partnerství/1452-Svedsko-je-nejtolerantnejsi-zemi-sveta.aŠvédsko-je-nejtolerantnější-zemí-světa>, cit. [2009-04-06]>.
47. ŠTĚPÁNKOVÁ, M. *Gay a lesbické rodičovství*. [online]
Dostupné z www: http://temata.gl.cz/do-sexualni/glb_rodicovství.phtml, cit.[2009-03-15] >.
48. ŠTĚPÁNKOVÁ, M. *Gay a lesbické rodičovství* [online]
Dostupné z www: <http://prace.diskriminace.cz/do-sexualni/glb_rodicovství.phtml,

cit. 2009-04-06]>.

49. STOTT, John, R.,W. *Homosexuální partnerství*. 1.vyd. Praha: Návrat domů, 2000. 62 s. ISBN 80-85495-90-2.

50. SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Porál, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7367-250-8.

51. *Trest smrti* [online]

Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti, cit. [2009-04-06]>.

52. WEISS, P. *Homosexualita* [online]

Dostupné z www: <<http://www.planovanirodiny.cz/clanky/homosexualita>, cit. [2009-02-15]>.

53. WEISS, Petr. *Sexuální deviace: Klasifikace, diagnostika, léčba*. 1.vyd. Praha: Portál, 2002. 360 s. ISBN 80-7178-634-9.

54. WEISS, P. *Vše o homosexualitě a bisexualitě* [online]

Dostupné

z www:<<http://www.homobi.estranky.cz/clanky/homosexualita/homosexualita>, cit. [2009 – 05-10]>.

55. WEISS, P., Zvěřina, J. *Sexuální chování v ČR- situace a trend.*, Praha: Portál, 2001. 159 s. ISBN 80-7178-558-X.

56. WILSON, EDWARD,O. *O lidské přirozenosti*. Praha: NLN, 1993. 247 s. ISBN 80-7106-076-3.

57. Zákon č 115/2006 Sb. ze dne 26. ledna 2006, *o registrovaném partnerství*, § 4 odst.2.

58. Zákon č. 40/1993 Sb. právní úpravy platné od 29.10. 2003, *o nabytí a pozbytí státního občanství*, §11 ods. 1 pism.d).

59. Zákon č. 357/1992 Sb. ze dne 5. května 1992, *o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších právních předpisů*.

60. ZVĚŘINA, J. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. 1.vyd. Brno: Cerm, 2003. 287s. ISBN 80-7204-264-5.

8. Klíčová slova

Sexuální orientace

Homosexualita

Předsudky

Rodina

Registrované partnerství

9. Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník

Příloha 2 Registrované partnerství ve světě

Příloha 3 Srovnání práv a povinností manželů a registrovaných partnerů v ČR

Příloha 1

Dotazník

Jmenuji se Lucie Babková, studuji posledním rokem magisterské studium obor Rehabilitační - psychosociální péče o postižení děti, dospělé a staré osoby. Jako téma ke své diplomové práci jsem si zvolila "Postoj svobodných mladých žen a mužů s homosexuální orientací k registrovanému partnerství". Tímto bych Vás chtěla požádat, zda by jste mi vyplněním tohoto dotazníku dopomohli k zjištění, jaký postoj zaujímáte k této problematice. Tento dotazník bude použit výhradně k danému účelu a bude anonymní. Zakroužkujte vhodnou odpověď.

Předem Vám děkuji za spolupráci, s pozdravem Lucie Babková.

1. Kolik Vám je let?

- A) 18 – 25   D) 36 – 40   G) 51 a více
- B) 26 – 30   E) 41 - 45
- C) 31 – 35   F) 46 - 50

2. Vaše pohlaví?

- A) Žena
- B) Muž

3. Vaší sexuální orientaci pokládáte za?

- A) Homosexuální
- B) Heterosexuální
- C) Bisexuální
- D) Asexuální, nebo i jiná

4. Jaké je vaše nejvyšší dosažení vzdělání?

- A) základní škola
- B) střední škola bez maturity
- C) střední škola s maturitou
- D) vyšší odborné

E) vysokoškolské

5. Coming out probíhal v období?

A) puberty

B) v období do 30 let

C) v období nad 30 let

6. V současné době žijete v oblasti, kde žije?

A) do 5000 obyvatel

D) do 100 000 obyvatel

B) do 10 000 obyvatel

E) nad 100 000 obyvatel

C) do 50 000 obyvatel

7. Váš nynější stav?

A) svobodný(á)

B) ženatý/vdaná s osobou odlišné sexuální orientace

C) v registrovaném partnerství

D) rozvedený(á), vdovec, vdova

8. Přiznáváte se veřejně ke své orientaci?

A) ano, říkám to všem

B) ano, ale jen blízkému okolí (rodina, přátelé)

C) ne

9. Máte v současné době partnera(ku)?

A) ano

B) ne

10. Pokud ano, žijete s ním(ní) ve společné domácnosti?

A) ano

B) ne

11. Víte, že existuje zákon o Registrovaném partnerství?

A) ano

B) ne

12. Znáte znění zákona o „Registrovaném partnerství“?

A) ano

B) částečně ano

C) ne

13. Považujete zákon o registrovaném partnerství za důležitý pro soužití dvou osob s homosexuální orientací?

A) ano

B) ne

14. Myslíte si, že řeší důležité právní otázky gayů a lesbiček?

A) ano

B) ne

15. Myslíte si, že řeší důležité sociální otázky gayů a lesbiček?

A) ano

B) ne

16. Změnil(a) by jste něco v zákoně o registrovaném partnerství?

A) ano

B) ne

C) nevím (neznám zákon)

17. Využil(a) by jste s partnerem možnosti registrovaného partnerství?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

18. Změnilo se vám v životě něco nového, díky registrovanému partnerství?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

19. Uvítal(a) by jste možnost založení rodiny (adopce, asistovaná reprodukce)?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

20. Cítíte se být diskriminován(a) heterosexuální společností?

- A) ano
- B) ano, někdy
- C) ne

Pokud ano, čím např.?

(prosím vypište)

21. Stal(a) jste se někdy obětí násilného chování (fyzické napadení) či obtěžování na základě vaší sexuální orientace?

- A) ano, se slovní i fyzickou
- B) ano, pouze se slovní
- C) ano, pouze s fyzickou
- D) ne

22. Setkal(a) jste se někdy s diskriminací v zaměstnání (propuštěním, odmítnutím v zaměstnání), kvůli vaší sex. orientaci?

- A) ano
- B) ano, svou sex. orientaci neskrývám
- C) ne, svou sex. orientaci tajím
- D) ne

23. Setkal(a) jste se někdy s diskriminací při poskytování zdravotních služeb, kvůli vaší sex. orientaci?

- A) ano
- B) ano, svou sex. orientaci neskrývám
- C) ne, svou sex. orientaci tajím
- D) ne

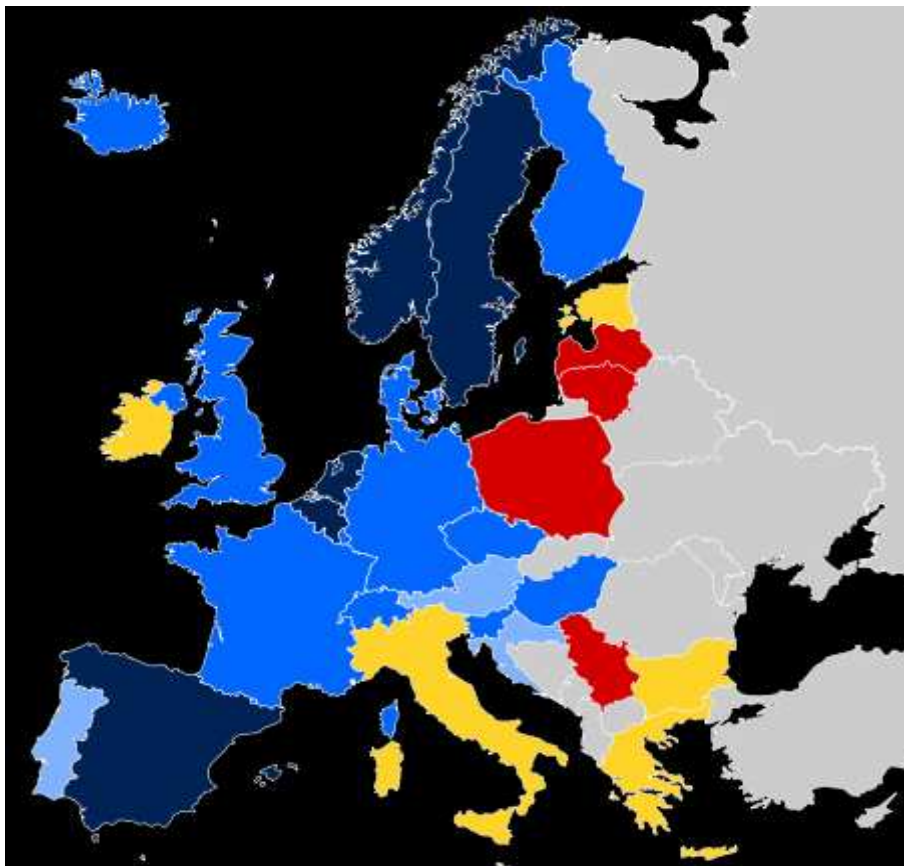
24. Setkala jste se s diskriminací ve své rodině po přiznání své sexuální orientace?

- A) ano
- B) ne
- C) ne, rodina o tom neví

Pokud by jste měl(a) připomínky (co Vás nejvíce trápí, sužuje, co by jste rádi změnili) nebo dotazy, rozšířené odpovědi, kontaktujte mne na adrese: babina@email.cz

Příloha 2

Registrované partnerství ve světě

Registrované partnerství

- Homosexuální manželství uznáváno
- Registrované partnerství uznáváno
- Neregistrované soužití uznáváno
- Neexistuje politická shoda
- Neuznáváno či neznámo
- Homosexuální manželství zakázáno

Zdroj: Registrované partnerství [online], Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Zakon_o_registrovaném_partnerství_osob_stejného_pohlaví, cit. [2009-05-06]

Příloha 3

Srovnání práv a povinností manželů a registrovaných partnerů

Tabulka obsahuje 87 práv a povinností manželů. Zákon o registrovaném partnerství jich párům stejného pohlaví umožňuje či ukládá 37.

Zpracovala Gay a lesbická liga - www.gll.cz - 13. března 2006 dle platných zákonů ČR a návrhu Zákona o registrovaném partnerství ve znění schváleném Senátem PČR.

	právní zakotvení pro manžele	GL páry podle návrhu zákona	komentář
PRÁVA			
dědictví v první dědické skupině	Zák. 40/1964 Sb. občanský zákoník, § 473 a násl.	ANO	upraveno v zákoně o RP § 45, odst. 3 - 6
hrazení péče poskytnuté lékařem partnerce / partnerovi ze svého zdravotního pojištění	Zák. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, § 17	NE	
informace o zdravotním stavu partnerky / partnera	Zák. 20/1966 Sb. o péči o zdraví lidu, § 23, odst. 1	ANO	upraveno v zákoně o RP § 56
možnost pokračovat v živnosti po úmrtí podnikatele	Zák. 455/1991 Sb. živnostenský zákon, § 13, písm. b	ANO	upraveno v zákoně o RP § 57, odst. 2
možnost stát se odpovědným partnerem partnerky / partnera (podnikatele)	Zák. 455/1991 Sb. živnostenský zákon, § 11	ANO	upraveno v zákoně o RP § 57, odst. 1
možnost zvolit partnerce/partnerovi obhájce podle trestního řádu	Zák. 141/1961 Sb. trestní řád § 37	ANO	upraveno v zákoně o RP § 42, odst. 1
nabývání vlastnického práva cizinců - partnerů k nemovitostem	Zák. 219/1995 devizový zákon, § 17	NE	

nápadnutí rozsudku ve prospěch obžalovaného podle trestního řádu	Zák. 141/1961 Sb. trestní řád, § 247, odst. 2	ANO	upraveno v zákoně o RP § 42, odst. 5
nárok na jednorázové odškodnění a jednorázové mimořádné odškodnění při úmrtí partnerky / partnera ve vojenské službě	Zák. 220/1999 Sb. o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, § 68 a 69	NE	
nárok na jednorázové odškodnění a úmrtné při úmrtí partnerky / partnera podle zákona o Bezpečnostní informační službě	Zák. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě, § 109 a 124	NE	
nárok na jednorázové odškodnění a úmrtné při úmrtí partnerky / partnera podle zákona o služebním poměru příslušníků Policie ČR	Zák. 186/1992 Sb. o služebním poměru příslušníků Policie ČR, § 94, 95 a 120	NE	
nárok na jednorázové odškodnění při úmrtí partnerky / partnera podle zákoníku práce	Zák. 65/1965 Sb. zákoník práce, § 200	NE	
nárok na jednorázové odškodnění, jednorázové mimořádné odškodnění a úmrtného při úmrtí partnerky / partnera - vojáka z povolání	Zák. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání, § 124, 125, 141 a 142	NE	
nárok na peněžité dávky nemocenského pojištění podle zákona o nemocenské péči v ozbrojených silách	Zák. 32/1957 Sb. o nemocenské péči v ozbrojených silách, § 3	NE	
nárok na peněžité dávky nemocenského pojištění podle zákona	Zák. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění	NE	

o nemocenském pojištění zaměstnanců	zaměstnanců, § 41		
nárok na vdovský / vdovecký důchod	Zák. 155/1995 o důchodovém pojištění, § 49-51	NE	
nárok vojáka na dovolenou v případě úmrtí partnerky / partnera	Zák. 220/1999 Sb. o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, § 18	NE	
nárok vojáků z povolání na náhradu zvýšených životních nákladů, na náhradu při dojíždění, na náhradu při služební cestě a na bezplatnou přepravu partnerky / partnera na řádnou dovolenou	Zák. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání, § 77 odst. 2, 5, 7 a § 92	NE	
odepření výpovědi vyšetřovací komisi Poslanecké sněmovny	Zák. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, čl. 15 jednacího řádu vyšetřovací komise	NE	
odepření vysvětlení podle celního zákona	Zák. 13/1993 Sb. celní zákon, § 30, odst. 3	NE	
odepření vysvětlení podle zákona o Policii ČR	Zák. 283/1991 Sb. o Policii ČR, § 12, odst. 3	NE	
odmítnutí místa uchazečem o zaměstnání z důvodu místa výkonu a povahy zaměstnání partnerky / partnera	Zák. 1/1991 Sb. o zaměstnanosti, § 15, odst. 3, písm. c	ANO	upraveno v zákoně o RP § 58
ošetření svazku z hlediska zákona o daních z příjmu	Zák. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, § 3,	NE	

	4, 7, 11, 13, 15, 24, 30, 34, 38h, 38k a 38l		
partner jako účastník exekučního řízení	Zák. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, § 36, 42, 44	NE	
partner je závislou osobou podle zákona o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR	Zák. 310/1999 Sb. o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR, § 2, písm. g	NE	
partnerka / partner je členem rodiny vojáka z povolání	Zák. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání, § 71	NE	
partnerka / partner je osobou blízkou podle občanského zákoníku	Zák. 40/1964 Sb. občanský zákoník, § 116	ANO	upraveno v zákoně o RP § 45, odst. 2
partnerka / partner je osobou blízkou podle trestního zákona	Zák. 140/1961 Sb. trestní zákon, § 89	ANO	upraveno v zákoně o RP § 41
partnerka / partner je osobou blízkou podle zákona o důchodovém pojištění	Zák. 155/1995 o důchodovém pojištění, § 24	NE	
partnerka / partner je osobou blízkou podle zákona o přestupcích	Zák. 200/1990 Sb. o přestupcích, § 68, odst. 4	ANO	upraveno v zákoně o RP § 48
peněžité pomoci při péči o dítě	Zák. 88/1968 Sb. o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, § 12a, odst. 1	ANO	upraveno v zákoně o RP § 47, odst. 2
platové nároky ze	Zák. 221/1999 Sb. o	NE	

služebního poměru zemřelého vojáka z povolání	vojácích z povolání, § 159, odst. 7		
podání žádosti o pokračování nebo obnovení řízení před Ústavním soudem v případě úmrtí partnerky / partnera, jíž /jehož se řízení týkalo	Zák. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu, § 90, 94, 98 a 105	NE	
pojistné plnění ze životního pojištění při neurčení oprávněné osoby	Zák. 40/1964 Sb. občanský zákoník, § 817, odst. 2	NE	
poskytnutí peněžité pomoci v mateřství osamělým matkám	Zák. 88/1968 Sb. o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, § 10, odst. 2	ANO	upraveno v zákoně o RP § 47, odst. 1
poukazování důchodu na účet partnerky / partnera	Zák. 155/1995 o důchodovém pojištění, § 64, odst. 2	NE	
právo na odpověď a dodatečné sdělení	Zák. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání, § 35, odst. 4, a § 36 odst. 2; Zák. 46/2000 Sb. tiskový zákon, § 10, odst. 4, a § 11, odst. 2	NE	
právo na ochranu osobnosti partnerky / partnera po její / jeho smrti	Zák. 40/1964 Sb. občanský zákoník, § 15	ANO	upraveno v zákoně o RP § 45, odst. 1
právo odepřít výpověď podle trestního řádu	Zák. 141/1961 Sb. trestní řád § 100	ANO	upraveno v zákoně o RP § 42, odst. 2 a 3
právo odepřít výpověď	Zák. 337/1992 Sb. o	ANO	upraveno v zákoně o RP

podle zákona o správě daní a poplatků	správě daní a poplatků, § 8, odst. 2		§ 51
přechod nájmu bytu po smrti partnerky / partnera	Zák. 40/1964 Sb. občanský zákoník, § 706, odst. 1	ANO	upraveno v zákoně o RP § 45, odst. 8
přechod nároku na peněžité dávky nemocenského pojištění	Zák. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění zaměstnanců, § 45, odst. 1	NE	
přechod peněžitých nároků při smrti zaměstnance	Zák. 65/1965 Sb. zákoník práce, § 260 odst. 2	NE	
přechod práv ze stavebního spoření	Zák. 96/1993 Sb. o stavebním spoření, § 8, odst. 1	NE	
převod služebního bytu vojáka z povolání na pozůstalého partnera	Zák. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání, § 61, odst. 3	NE	
společné jmění	Zák. 40/1964 Sb. občanský zákoník, § 136 a 143-151	NE	
společné či zdvojené příjmení	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 8	NE	
společný nájem bytu	Zák. 40/1964 Sb. občanský zákoník, § 703	NE	zákona o RP pouze v § 45, odst. 7 deklaruje právo na užívání bytu partnera / partnerky po dobu trvání partnerství; po zániku partnerství toto právo zaniká
výjimka z pětileté délky pobytu na území ČR při žádosti o občanství	Zák. 40/1993 o nabývání a pozbývání státního občanství ČR, § 7 a 11	NE	
zajištění běžných záležitostí podnikání	Zák. 1/1991 o zaměstnanosti, § 1	NE	

partnerky / partnera			
zařazení do skupin pro účely výpočtu daně dědické, daně darovací a daně z převodu nemovitostí	Zák. 357/1992 Sb. o dani dědické, dani darovací a převodu nemovitostí, § 11	NE	partnerky / partneři tedy nelogicky spadají do III. skupiny - ostatní fyzické osoby a právnické osoby
zastupování v běžných záležitostech	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 21, odst. 1-3	ANO	použito v zákoně o RP analogicky (§ 8)
zohlednění svazku při udělování povolení k pobytu cizincům	Zák. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR, § 65, 66 a 69	NE	
POVINNOSTI			
hlášení změn ohledně svazku vojákem	Zák. 220/1999 Sb. o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, § 24	NE	
prokázání zániku dřívějšího svazku při uzavírání nového	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 6, odst. 2	ANO	upraveno v zákoně o RP § 43, odst. 1
přechod povinností ze stavebního spoření	Zák. 96/1993 Sb. o stavebním spoření, § 8, odst. 1	NE	
souhlas s použitím společného jmění podle obchodního zákoníku	Zák. 513/1991 Sb. obchodní zákoník, § 27a	NE	
vyživovací povinnost	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 91, odst. 1-3	ANO	použito v zákoně o RP analogicky (§ 10)
vyživovací povinnost po zrušení svazku	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 92, odst. 1-2	ANO	použito v zákoně o RP analogicky (§ 11)
zákaz pracovně - právního vztahu	Zák. 65/1965 Sb. zákoník práce, § 269	ANO	upraveno v zákoně o RP § 46, odst. 1

OSTATNÍ			
zákaz uzavření dvojího svazku	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 11, odst. 1	ANO	upraveno v zákoně o RP § 43, odst. 2
náklady na řízení o zrušení svazku	Zák. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, § 144	ANO	upraveno v zákoně o RP § 44, odst. 5
nemožnost prominutí zmeškané lhůty u rozsudku o zrušení svazku	Zák. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, § 204, odst. 3	ANO	upraveno v zákoně o RP § 44, odst. 6
nepřípustnost žaloby proti rozsudku o zrušení svazku	Zák. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, § 230, odst. 1	ANO	upraveno v zákoně o RP § 44, odst. 9
osamělé jsou ty osoby, které nežijí ve svazku	Zák. 65/1965 Sb. zákoník práce, § 274, odst. 1	ANO	upraveno v zákoně o RP § 46, odst. 2
osvojení (adopce) dítěte	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 63- 77	NE	zákon o RP adopce výslovně zakazuje (§ 13 odst. 2); osvojením vznikají plná rodičovská práva a povinnosti
platnost svazku při zániku dřívějšího	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 11, odst. 2	ANO	upraveno v zákoně o RP § 43, odst. 3
poplatky při soudním řízení o svazku	Zák. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích, § 2, odst. 3; § 10, odst. 6; příloha položka 2, bod 6	ANO	upraveno v zákoně o RP § 50, odst. 1-3
promítnutí existence svazku do mezinárodního práva	Zák. 97/1963 Sb.	NE	
rozhodnutí soudu o osobním stavu podle občanského soudního řádu	Zák. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, § 80, písm. a	ANO	upraveno v zákoně o RP § 44, odst. 1
stanovení partnerky / partnera jako společně posuzované osoby pro potřeby zákona o živ. minimu	Zák. 463/1991 Sb. o životním minimu, § 4, odst. 1, písm b a c	ANO	upraveno v zákoně o RP § 49, odst. 1 a 2

svěření dítěte do pěstounské péče	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 45 a násl.; Zák. 359/1999 o sociálně-právní ochraně dětí	ANO	v zákoně o RP nepoužit zákaz; při svěření do výchovy přispívá na výchovu stát, pěstoun nemá plná rodičovská práva
svěření dítěte do výchovy	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 45 a násl.; Zák. 359/1999 o sociálně-právní ochraně dětí	ANO	v zákoně o RP nepoužit zákaz; při svěření do výchovy nepřispívá na výchovu stát, vychovatel nemá plná rodičovská práva
trestní postih současného uzavření dvou svazků	Zák. 140/1961 Sb. trestní zákon, § 210	NE	
trestní stíhání pouze se souhlasem poškozeného podle trestního řádu	Zák. 141/1961 Sb. trestní řád § 163	ANO	upraveno v zákoně o RP § 42, odst. 4
uzavření církevního sňatku	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 4a a 5	NE	
uzavření občanského svazku	Zák. 94/1963 Sb. o rodině, § 4	ANO	uzavření je možné pouze před některými matričními úřady, stanovenými vyhláškou MV ČR
vyloučení dlužníkovy partnerky / partnera z účasti na nedobrovolné dražbě	Zák. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách, § 36 a 39	NE	
výplata mzdy partnerce / partnerovi jen na základě zmocnění podle služebního zákona	Zák. 218/2002 Sb. služební zákon, § 150, odst. 4	NE	
výplata mzdy partnerce / partnerovi jen na základě zmocnění podle zákona o mzdě	Zák. 1/1992 o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a průměrném výdělku, § 11, odst. 5	NE	
výplata mzdy partnerce / partnerovi jen na základě	Zák. 143/1992 Sb. o platu a odměně za	NE	

zmocnění podle zákona o platu	pracovní pohotovost v rozpočtových a některých dalších organizacích a orgánech, § 17, odst. 4		
výplata mzdy partnerce / partnerovi jen na základě zmocnění podle zákoníku práce	Zák. 65/1965 Sb. zákoník práce, § 120, odst. 5	NE	
zánik společného jmění úpadce a manžela	Zák. 328/1991 Sb. o konkursu a vyrovnání, § 14, 26, 26a, 26b, 36, 47-48	NE	
zařazení partnerky / partnera mezi společně posuzované osoby pro účely zákona o státní sociální podpoře	Zák. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, § 7	ANO	upraveno v zákoně o RP § 52
zastavení řízení o zrušení svazku při smrti partnera	Zák. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, § 107, odst. 5	ANO	upraveno v zákoně o RP § 44, odst. 3
zpětvzetí návrhu na zrušení svazku podle občanského soudního řádu	Zák. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, § 96, odst. 4	ANO	upraveno v zákoně o RP § 44, odst. 2
zproštění pojistitele od hrazení škody na vozidle, způsobené pojištěncem partnerce / partnerovi	Zák. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, § 7	NE	

Zdroj: Registrované partnerství [online]

Dostupné z [www: <http://www.partnerstvi.cz/gll-dokumenty/2006-03-14-srov-manz-rp.phtml>](http://www.partnerstvi.cz/gll-dokumenty/2006-03-14-srov-manz-rp.phtml), cit. [2009-05-10]>